

Jaarverslag 2017

Verbinden voor leven

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

NEDERLANDSE TRANSPLANTATIE STICHTING

Voorwoord

'Verbinden' is niet alleen het thema van dit jaarverslag, maar ook van ons 20-jarig jubileum waarbij we tijdens diverse gelegenheden uitgebreid stil hebben gestaan. In maart 2017 tijdens het Bootcongres van de Nederlandse Transplantatie Stichting en in november 2017 tijdens een speciaal lustrum symposium.

De Nederlandse Transplantatie Stichting verbindt het publiek met donorschap door het verstrekken van objectieve informatie over orgaan- en weefseldonatie, verbindt de transplantatiecentra onderling binnen de gecombineerde NTV/NTS adviesgroepen en als zelfstandig bestuursorgaan verbinden we de overheid met het veld.

Kortom 'verbinden' is al 20 jaar de essentiële taak van de NTS met als doel donatie- en transplantatieprocessen zo goed mogelijk te laten verlopen teneinde meer en meer patiënten succesvol te transplanteren.

Naast de gebruikelijke cijferreeksen treft u in dit jaarverslag een aantal interviews aan die ingaan op het belang van orgaan- en weefseldonatie.

Willem Weimar
voorzitter raad
van toezicht

Deze publicatie delen?

Kies uit één van
onderstaande social media.

 > [Deel via Twitter](#)

 > [Deel via LinkedIn](#)

 > [Deel via Facebook](#)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Inleiding

In 2017 bestond de NTS 20 jaar. In die tijd zijn er rond de 20.000 orgaantransplantaties mogelijk gemaakt, en dankzij 30.000 weefseldonoren ook een veelvoud aan weefseltransplantaties. Hier heeft niet alleen de NTS aan bijgedragen, maar vooral de duizenden donoren, hun nabestaanden en honderden professionals. Op onze lustrumdag op 30 november 2017, waarbij rond de 200 mensen uit het veld aanwezig waren, kon ik met veel genoegen constateren dat alle betrokken organisaties en partijen in de afgelopen 20 jaar een sterke onderlinge verbinding zijn aangegaan.

Bernadette Haase
directeur NTS

© Bart Erkamp

Iedere organisatie speelt een andere rol en zelfs vaak veel verschillende rollen. Over wie welke rol heeft, hebben we de afgelopen jaren ook steeds meer duidelijkheid gecreëerd. De helderheid over die rolverdeling en de acceptatie daarvan is een goed startpunt voor verdere verhoging van het aantal donoren. Dat is nodig, want ondanks het aanvankelijke succes van de samenwerking op het gebied van donatie en transplantatie blijft de groei van het aantal donoren achter. Alle partijen willen de gewenste groei. Die gedrevenheid en de emotie die met donatie samenhangt, zijn bronnen van verbinding. Samen verbinden we dood en leven, patiënten en donoren. Het jaar 2017 toonde mij dat iedereen gemotiveerd is en er veel herkenning is van het gezamenlijke doel maar ook van de hobbels die we daarin allemaal soms ervaren. Die gezamenlijkheid stemt mij optimistisch. We hebben nog een weg te gaan en dat vergt geduld, maar ik ben er trots op dat we nu als NTS een belangrijke schakel zijn in een keten waarvan de schakels sterk in elkaar zijn verklonken.

Gemeenschappelijke doelen — In 2017 is onze Meerjarenstrategie tot 2020 ingegaan. Daarin zijn gemeenschappelijke doelstellingen van de NTS en de ketenpartners opgenomen. Kort gezegd zijn onze doelen: meer donaties, meer transplantaties en meer transparantie. Daarvoor hebben we als NTS onze rollen in 2017 verder ingevuld.

Donaties — Om het aantal donaties te vergroten, is in 2017 hard gewerkt aan een betere organisatie van donatie

Voorwoord

Inleiding

- 1** Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie
- 2** Missie, visie, strategie
- 3** Meer donaties
- 4** Meer transplantaties
- 5** Bedrijfsvoering
- 6** Financieel overzicht

Bijlagen

- A** Duiding en uitgebreide cijfers
- B** Medewerkers NTS
- C** Publicaties en voordrachten
- D** Verklarende woordenlijst

English summary

in de ziekenhuizen, aan meer herkenning van potentiële donoren door artsen en ander medisch personeel en aan het verruimen van de criteria om donor te kunnen zijn. Ook is de publieksvoorlichting verbeterd en is de voorlichting rond donatie nog toegankelijker gemaakt en uitgebreid. De succesvolle DonorDialog voor de niet-westerse allochtoon is uitgebreid naar een andere stad. Het doel van voorlichting is mensen informeren over alle aspecten van orgaan- en weefseldonatie en het maatschappelijk draagvlak voor donatie versterken.

Transplantaties — Om meer transplantaties te bereiken hebben we in 2017 gewerkt aan het verbeteren van de processen en het verhogen van de kwaliteit van de donororganen, zoals door machinale preservatie. We faciliteren de projecten hiervoor, onder meer door financiën beschikbaar te stellen en door projectleiders te leveren.

Transparantie — Patiënten, publiek en medisch professionals vragen om meer informatie over alle ins en outs van donatie. In 2017 hebben we een wachtlijstanalyse gemaakt. We delen standaard data met het veld, publiek, professionals en patiënten. Ook willen we transparant zijn in onze communicatie. Zo willen we helder zijn over wat het betekent om donor te zijn. Het is belangrijk dat mensen die donatie overwegen daarover goed geïnformeerd worden, dus zijn we begonnen om de informatievoorziening zodanig te structureren dat iedereen op maat kan vinden wat hij of zij hierover wil weten.

Donatie bij leven — Het aantal transplantaties van vooral nieren van levende donoren is in 2017 weer gestabiliseerd. Naast directe donatie aan een bekende is het in Nederland mogelijk om mee te doen aan het cross-over programma. Hierbij worden nieren ‘geruild’ tussen donor- en ontvangerparen wanneer ontvanger en donor geen directe match vormen. De resultaten van donatie bij leven zijn zeer goed, omdat de kwaliteit van organen van levende donoren hoog is. Dankzij betere samenwerking met alle betrokken partijen is de voorlichting rond donatie bij leven geoptimaliseerd.

ADR — In 2017 ging ook veel aandacht uit naar de parlementaire behandeling van het ADR-wetsvoorstel. Een wetsvoorstel waarvan we inmiddels weten dat dit is aangenomen. De grote politieke en maatschappelijke aandacht voor orgaan- en weefseldonatie maakte dat ons handelen onder een vergrootglas kwam te liggen. Dat was bijzonder leerzaam, en samen met elkaar hebben we deze input gebruikt om verdere verbeteringen in het werkproces en de voorlichting aan te brengen.

Vooruitblik — Als ik vooruitblik naar 2037 kan ik alleen maar zeggen: ik hoop dat we dan niet meer hoeven te bestaan. Dat er geen wachtlijsten meer zijn, dat de NTS zichzelf heeft kunnen opheffen. Tot die tijd zal de NTS hard blijven werken aan het verkorten van de wachtlijsten. Vanaf 2018 wordt de uitname capaciteit fors uitgebreid. Per 1 juli 2018 zijn er drie i.p.v. twee uitnameteams 24/7 stand by. In 2018 komt een advies over ‘Organisatie van Donatie’ met nog meer aandacht

Voorwoord

Inleiding

- 1** Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie
- 2** Missie, visie, strategie
- 3** Meer donaties
- 4** Meer transplantaties
- 5** Bedrijfsvoering
- 6** Financieel overzicht

Bijlagen

- A** Duiding en uitgebreide cijfers
- B** Medewerkers NTS
- C** Publicaties en voordrachten
- D** Verklarende woordenlijst

English summary

voor de nabestaanden. Ook ondersteunt NTS nieuwe ontwikkelingen voor perfusie van organen waardoor deze beter van kwaliteit zijn na uitname. Vanaf 1 januari 2018 verwachten we een toename van oogweefseldonoren. En natuurlijk gaan we voor een nog betere voorlichting over de betekenis van donor zijn in aanloop naar invoering van de nieuwe donorwet.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

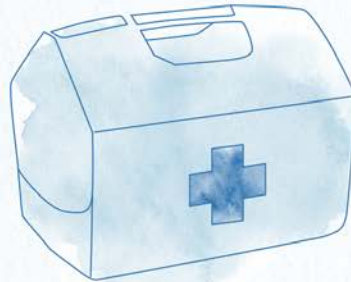
1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie,
visie,
strategie

3 Meer
donaties

4 Meer
transplantaties

6 Financieel
overzicht

5 Bedrijfsvoering

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

In 2017 werden in Nederland 322 postmortale orgaan-donoren aangemeld bij het Orgaancentrum van de NTS. Van 244 donoren werden uiteindelijk een of meerdere organen getransplanteerd (76%), (zie ook tabellen 1.1a tot en met c)¹. Het aantal *geëffectueerde orgaandonoren* nam toe met 4% ten opzichte van het jaar daarvoor (2016: 235).

In vergelijking met 2016 nam het aantal geëffectueerde *DBD* donoren in 2017 af met 8% (van 117 naar 108). Het aantal geëffectueerde *DCD* donoren nam toe met 15% (van 118 in 2016 naar 136 in 2017). Hoewel het percentage *multi-orgaan-donoren* licht is gedaald ten opzichte van 2016 (68% in 2016 en 66% in 2017) is het absolute aantal multi-orgaan donoren gelijk gebleven (160 in 2016 en 2017).

Orgaandonaties postmortaal*

Geëffectueerde DBD donoren

2016: **117** donaties
2017: **108** donaties
↓ daling **8%**

Geëffectueerde DCD donoren

2016: **118** donaties
2017: **136** donaties
↑ stijging **15%**

Totaal geëffectueerde postmortale donoren

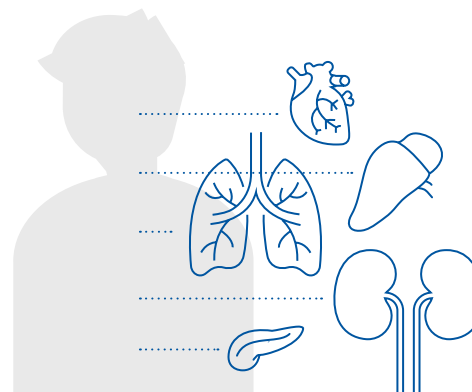
2016: **235** donaties
2017: **244** donaties
↑ stijging **4%**

Absolute aantal multi-orgaandonoren

2016: **160**
2017: **160**

Percentage multi-orgaandonoren

2016: **68%**
2017: **66%**

*De peildatum voor de cijfers in dit jaarverslag is 21 maart 2018.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.1a: **Geëffectueerde postmortale orgaandonoren in het aangegeven jaar**

	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal gemelde orgaandonoren	336	336	348	303	322
Geëffectueerde orgaandonoren	255	271	265	235	244
– Alleen nierdonor	83	71	81	65	70
– Geen nierdonor (enkel orgaan)	19	13	8	10	14
– <i>Multi-orgaandonor</i>	153	187	176	160	160
Percentage multi-orgaandonoren	60%	69%	66%	68%	66%

Tabel 1.1b: **Geëffectueerde postmortale donation after brain death (DBD) orgaandonoren in het aangegeven jaar**

	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal gemelde orgaandonoren	112	154	130	123	120
Geëffectueerde orgaandonoren	105	150	126	117	108
– Alleen nierdonor	7	6	9	4	7
– Geen nierdonor (enkel orgaan)	9	11	6	7	10
– Multi-orgaandonor	89	133	111	106	91
Percentage multi-orgaandonoren	85%	89%	88%	91%	84%

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.1c: **Geëffectueerde postmortale donation after circulatory death (DCD) orgaandonoren in het aangegeven jaar**

	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal gemelde orgaandonoren	224	182	218	180	202
Geëffectueerde orgaandonoren	150	121	139	118	136
– Alleen nierdonor	76	65	72	61	63
– Geen nierdonor (enkel orgaan)	10	2	2	3	4
– Multi-orgaandonor	64	54	65	54	69
Percentage multi-orgaandonoren	43%	45%	47%	46%	51%

Meer cijfers over orgaandonatie

Er was in 2017 een toename van het aantal gemelde DCD donoren (2016 180 en in 2017 202). Onder deze donoren steeg het aantal multi-orgaandonaties en waren er meer geëffectueerde donoren in vergelijking tot 2016. Het aantal transplantaties met organen van postmortale donoren steeg hierdoor met 3% ten opzichte van het jaar ervoor (689 in 2016 en 710 in 2017; zie ook tabel 1.2). Het aantal transplantaties met organen van levende donoren (vooral nieren, zie tabel 1.3) daalde in 2017 licht naar 560 ten opzichte van het voorgaande jaar (577 transplantaties). Dit aantal is inclusief 9 transplantaties met een deel van een lever van een levende donor. Het totaal aantal patiënten dat wacht op een orgaan lag eind 2017 4% hoger dan in 2016 (van 1071 in 2016 naar 1115 wachtenden in 2017; zie ook tabel 1.4).

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.2: **Aantal orgaan-transplantaties in Nederland met organen van postmortale donoren in het aangegeven jaar. Er is onderscheid gemaakt tussen Donation after brain death (DBD) en Donation after circulatory death (DCD) donoren**

Orgaan (combinatie)	2013	2014	2015	2016	2017
Hart	37	51	53	35	38
Hart met long	–	–	1	–	–
Lever – DBD	80	109	89	99	89
Lever – DCD	48	47	46	44	65
Split-levers – DBD	5	9	7	2	5
Long – DBD	50	71	48	42	49
Long – DCD	38	20	29	31	25
Nier – DBD	165	223	207	202	168
Nier – DCD	247	216	235	204	237
Nier met lever – DBD	4	4	3	1	–
Nier met lever – DCD	–	–	2	–	1
Nier met pancreas – DBD	16	23	13	13	14
Nier met pancreas – DCD	2	4	9	6	8
Nier met split-lever – DBD	–	–	1	–	–
Pancreas – DBD	11	8	7	6	6
Pancreas – DCD	2	–	6	3	5
Pancreas met lever – DBD	1	–	–	1	–
Dunne darm – DBD	–	–	3	–	–
Totaal	706	785	759	689	710

Opmerking: *nier-en-bloc* wordt als 1 transplantatie geteld; Bij pancreas-eilandjestransplantatie kan 1 ontvanger van 2 donoren eilandjes ontvangen, dit wordt geteld als 2 transplantaties; 1 keer dunne darm met buikwand in 2015

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.3: **Verwantschap levende nierdonoren en ontvangers**

Levend verwant	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Moeder	52	21%	51	21%	38	19%	47	20%	47	23%
Vader	34	14%	38	16%	37	19%	40	17%	36	18%
Zoon / dochter	31	13%	29	12%	24	12%	28	12%	34	17%
Broer / zus	104	43%	98	40%	84	42%	93	39%	65	32%
Opa / oma	2	1%	1	0%	1	1%	1	0%	2	1%
Kleinzoon / kleindochter	–	–	–	–	–	–	–	–	1	0%
Oom / tante	9	4%	9	4%	7	4%	15	6%	8	4%
Neef / nicht	10	4%	15	6%	8	4%	11	5%	8	4%
Niet nader gespecificeerd	–	–	1	0%	–	–	2	1%	1	0%
Totaal	242	100%	242	100%	199	100%	237	100%	202	100%

Levend niet-verwant	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Partner	135	49%	127	43%	124	39%	127	39%	156	45%
Vriend	35	13%	36	12%	30	10%	47	14%	43	12%
Niet-verwante familie	28	10%	22	8%	32	10%	31	9%	37	11%
Anonieme donor	46	17%	47	16%	67	21%	65	20%	58	17%
Niet nader gespecificeerd	34	12%	60	21%	62	20%	58	18%	55	16%
Totaal	278	100%	292	100%	315	100%	328	100%	349	100%

Totaal levende nierdonoren	520		534		514		565		551	
-----------------------------------	------------	--	------------	--	------------	--	------------	--	------------	--

Altruïstische donoren: in NOTR-database zijn er per 21-03-2018 74 geregistreerd: 60 altruïstische donoren en 14 donoren via de media of overig onverwant gerelateerd.

Tabel 1.4: **Transplantabele patiënten op de wachtlijst op 31 december van het aangegeven jaar**

Orgaan(combinatie)	2013	2014	2015	2016	2017	2017 / 2016
Hart	84	89	101	99	107	8 %
Hart met lever en long	–	–	–	1	–	–
Hart met long	–	2	1	1	–	–
Lever	132	104	109	122	128	5 %
Lever met pancreas	–	–	–	–	1	–
Long	189	178	176	193	178	-8 %
Nier	710	622	544	595	650	9 %
Nier met lever	2	5	1	2	4	–
Nier met pancreas	23	23	31	32	19	-41 %
Pancreas	9	20	21	26	27	4 %
Dunne darm	–	1	–	–	1	–
Totaal	1149	1044	984	1071	1115	4 %

Meer cijfers over weefseldonatie

Het aantal weefseldonoren was in 2017 met 1510 donoren 9% lager dan in 2016 (1655 donoren). Hiervan doneerden 1358 donoren oogweefsels (in 2016: 1476). 161 donoren gaven een pulmonale klep en/of een aortahartklep (2016: 202), 161 donoren botweefsel (2016: 139) en 363 donoren stonden huid af (2016: 443). Het aantal corneatransplantaties in 2017 daalde met 5% naar 1454 (2016: 1523). Het aantal hartkleptransplantaties steeg in 2017 met 45% naar 116 (2016: 80). Het aantal transplantaties met botweefsel groeide dit jaar met 1% naar 2144 ten opzichte van 2129 het voorgaande jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

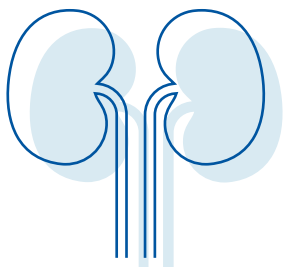
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

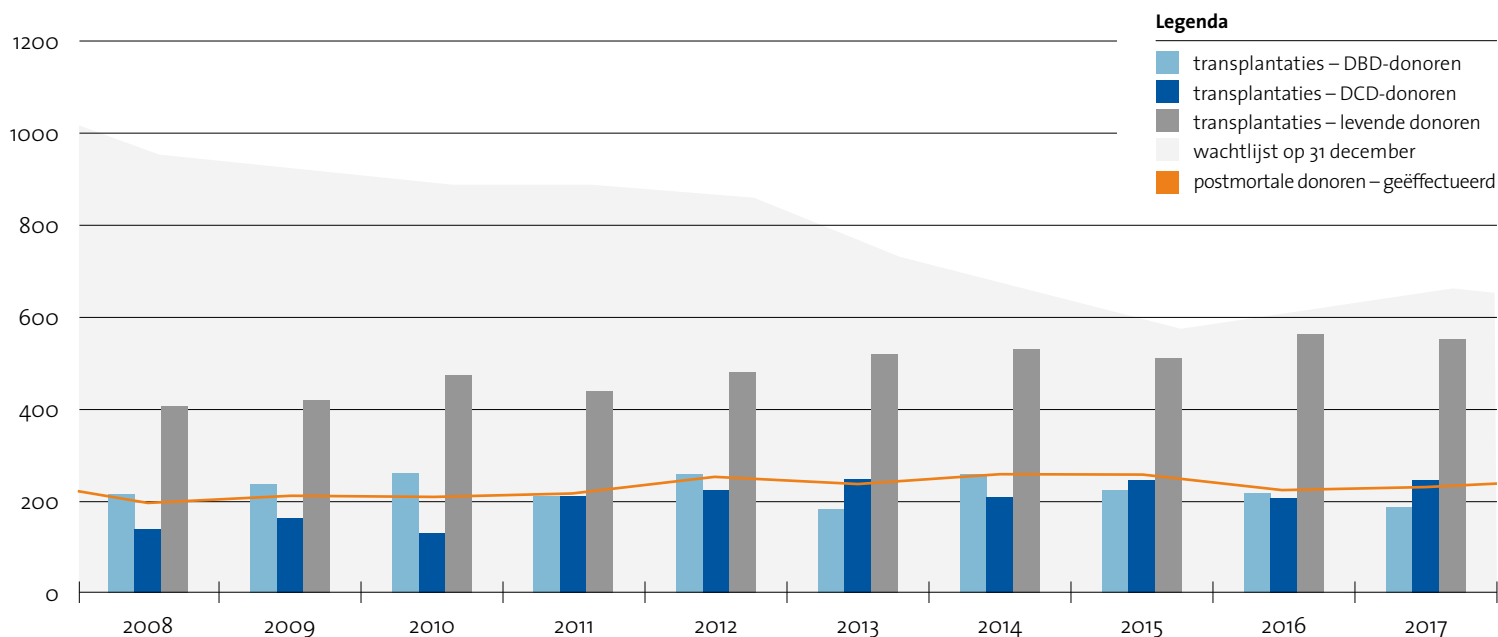

Nier

In 2017 vonden in Nederland 182 transplantaties met nieren van postmortale DBD-donoren plaats (2016: 216). Dit is inclusief de transplantaties van een nier in combinatie met een ander orgaan. Het aantal transplantaties afkomstig van DCD-donoren was in 2017 17% hoger (246) dan het jaar daarvoor (210).

Levende donoren maken meer dan de helft (56%) van het totaal aantal getransplanteerde nieren in Nederland (totaal 979) mogelijk. Het aantal transplantaties met nieren van levende donoren is in 2017 met 2% afgenomen naar 551 (2016: 565). Het aantal patiënten dat eind 2017 op de actieve wachtlijst stond voor een nier is met 673 personen 7% hoger dan eind 2016 (629 personen). De instroom op de nierwachtlijst is in 2017 met 1301 personen lager dan in 2016 (1415 personen). De uitstroom van de nierwachtlijst is gedaald (1345 in 2017 versus 1376 in 2016). De mediane wachttijd vanaf de start van de dialyse is 2,3 jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

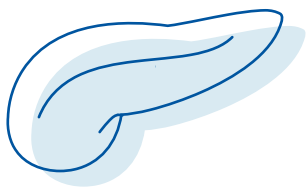
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

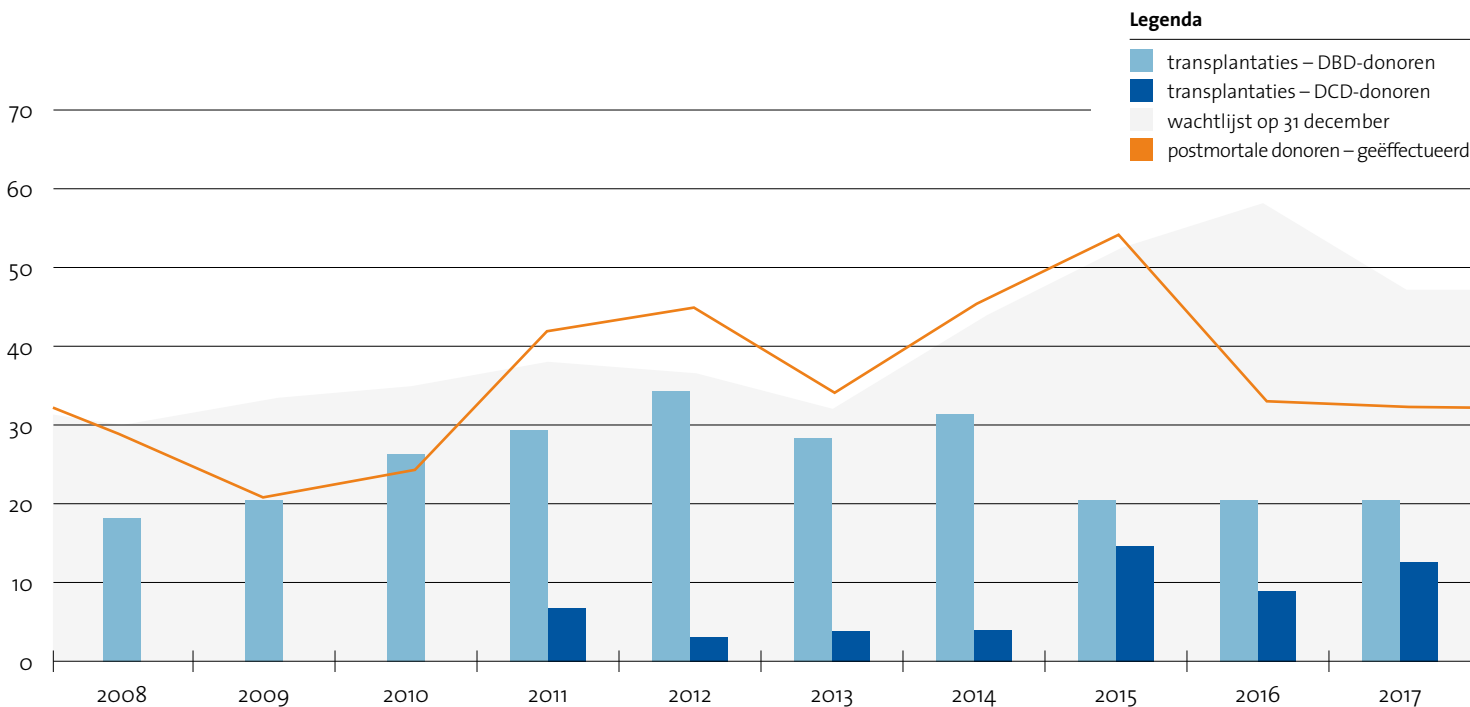
English summary

Pancreas

Van 32 (13%) van alle 244 geëffectueerde Nederlandse orgaandonoren in 2017 is de pancreas gebruikt voor transplantatie. Een pancreas blijkt vaak na uitname om medische redenen niet geschikt voor transplantatie. In 2017 vonden in Nederland 33 pancreastransplantaties plaats, het merendeel (22) in combinatie met een nier. Dertien pancreata waren afkomstig van een DCD-donor. Van de pancreastransplantaties ontvingen 8 patiënten eilandjes van Langerhans afkomstig van de pancreata van 8 donoren (geteld als 8 transplantaties). Het aantal mensen dat wacht op een (nier met) pancreas is eind 2017 afgenomen ten opzichte van 2016 (van 58 naar 46). De mediane registratietijd op de wachtlijst is 1,9 jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

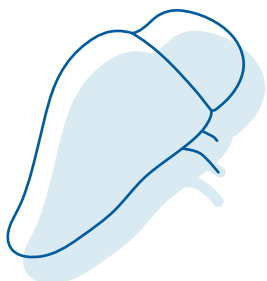
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

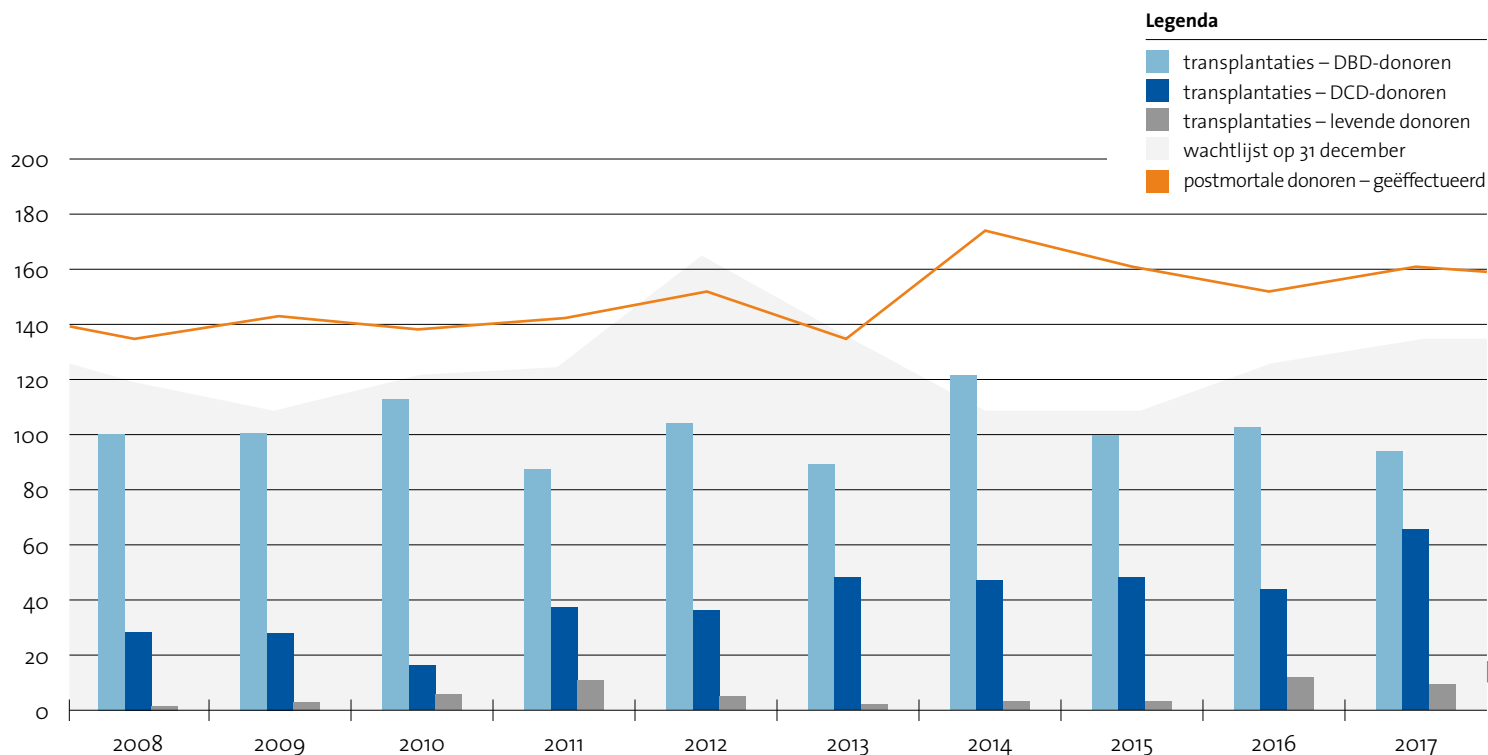

Lever

In 2017 zijn er 161 levers postmortaal gedoneerd, waarvan 24 afkomstig van overledenen van 65 jaar of ouder. Hiermee vonden in 2017 in Nederland 160 levertransplantaties plaats waarvan 5 keer een *split-lever* afkomstig uit binnen- of buitenland. Bij 66 van deze transplantaties was de lever afkomstig van een DCD-donor.

In 2017 werden 9 levertransplantaties uitgevoerd met een stukje lever van een levende donor. Het aantal wachtenden op de leverwachtlijst steeg van 125 in 2016 naar 133 in 2017, omdat de instroom op de leverwachtlijst in 2017 (230 personen) hoger was dan in 2016 (219 personen). De mediane registratietijd op de wachtlijst is 0,3 jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

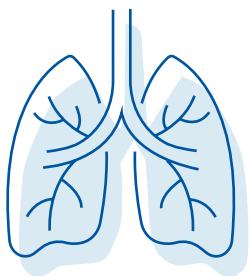
C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

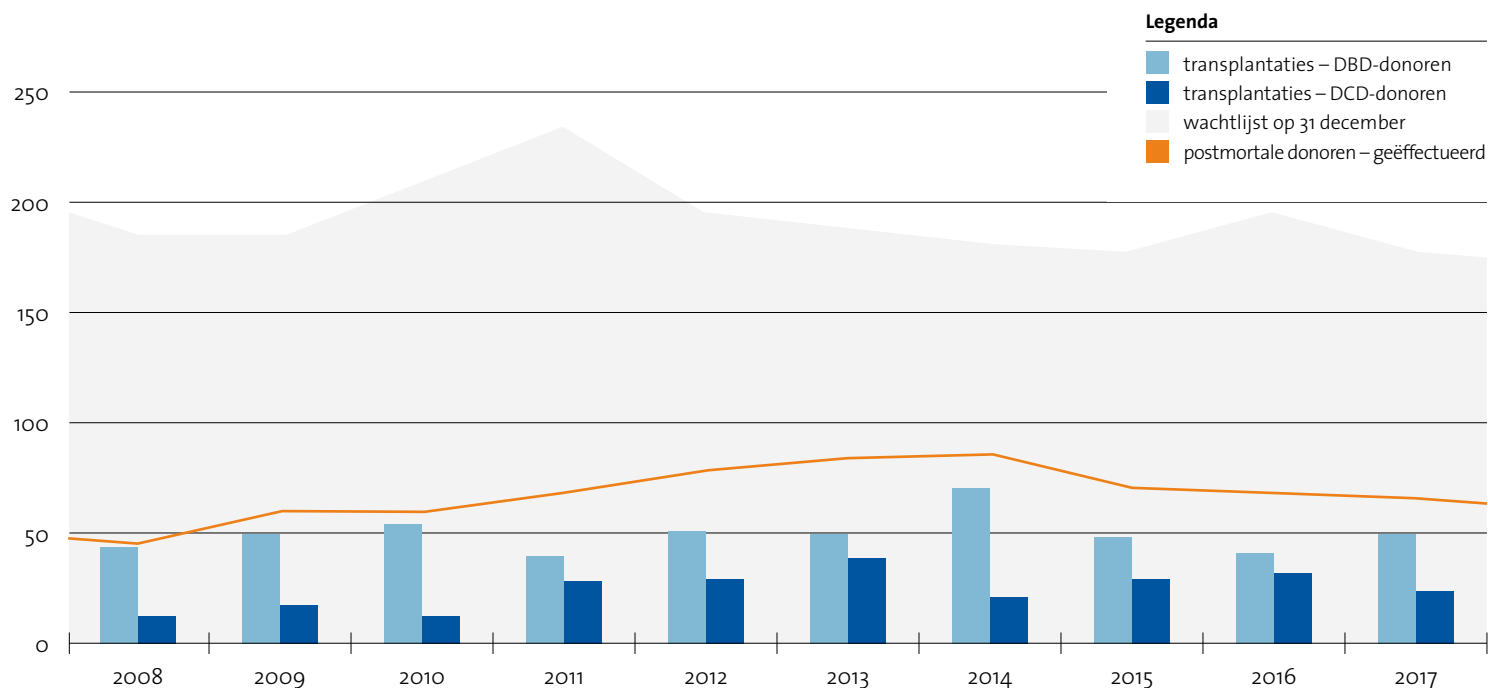

Long

Het aantal wachtenden op de longwachtlijst daalde van 195 eind 2016 naar 178 eind 2017. Na een jarenlange toename van het aantal longdonoren in Nederland is het aantal in 2016 en 2017 gedaald (68 in 2016 en 66 in 2017). In 2017 werden er 74 longtransplantaties uitgevoerd, waarvan 25 donorlongen afkomstig waren van een DCD-donor. De mediane registratietijd op de wachtlijst is 0,7 jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

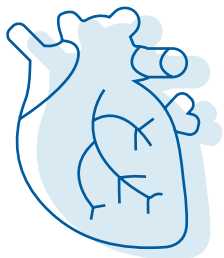
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

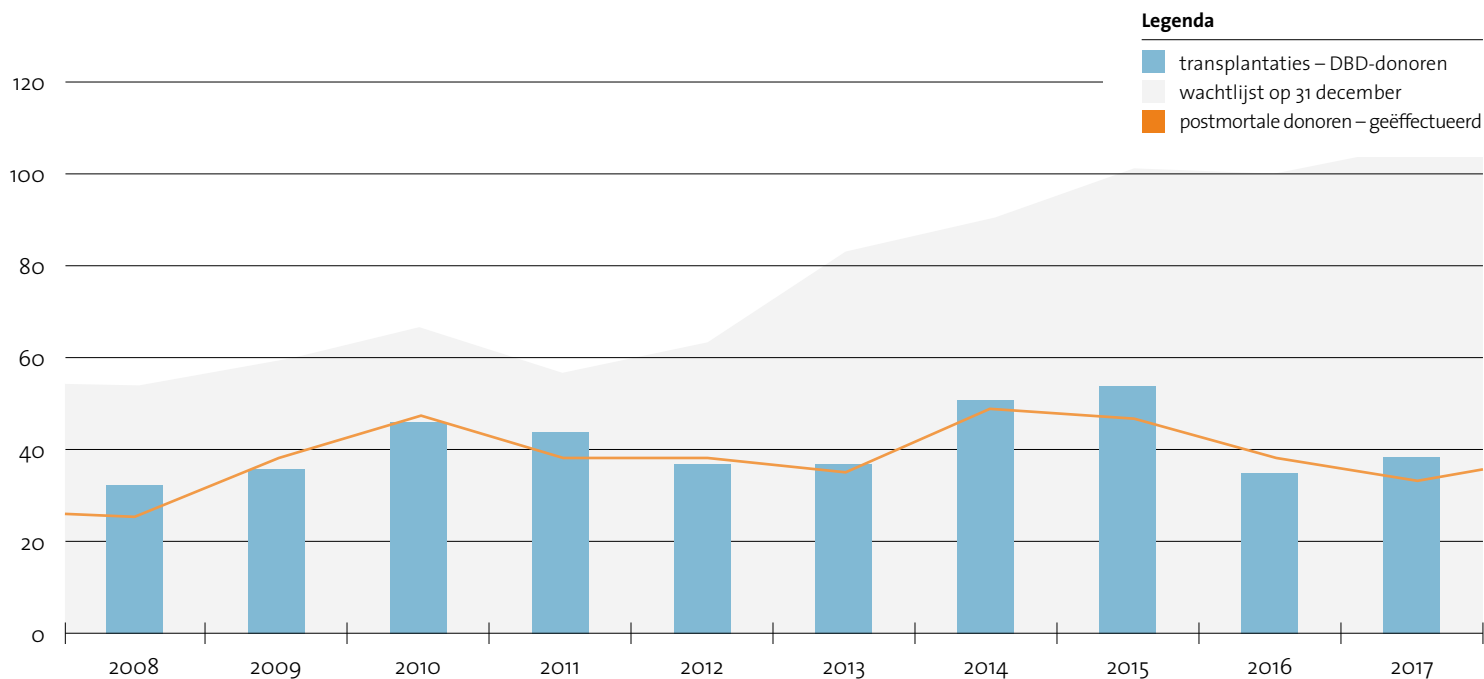
English summary

Hart

Op dit moment kunnen in ons land alleen DBD-donoren hun hart doneren voor transplantatie. De afname van het aantal DBD-donormeldingen in 2017 leidde tot minder geëffectueerde hartdonoren (35 ten opzichte van 39 in 2016). In 2017 zijn er 38 transplantaties verricht in Nederland van donoren uit binnen- of buitenland (2016: 35). Toch steeg het aantal patiënten op de hartwachtlijst in 2017 licht (107) ten opzichte van het voorgaande jaar (2016: 101). Zowel de instroom op de wachtlijst (59 in 2016 versus 67 in 2017) als de uitstroom (46 in 2016 versus 61 in 2017) is toegenomen. De mediane registratietijd op de wachtlijst is 1,6 jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

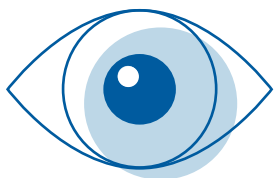
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

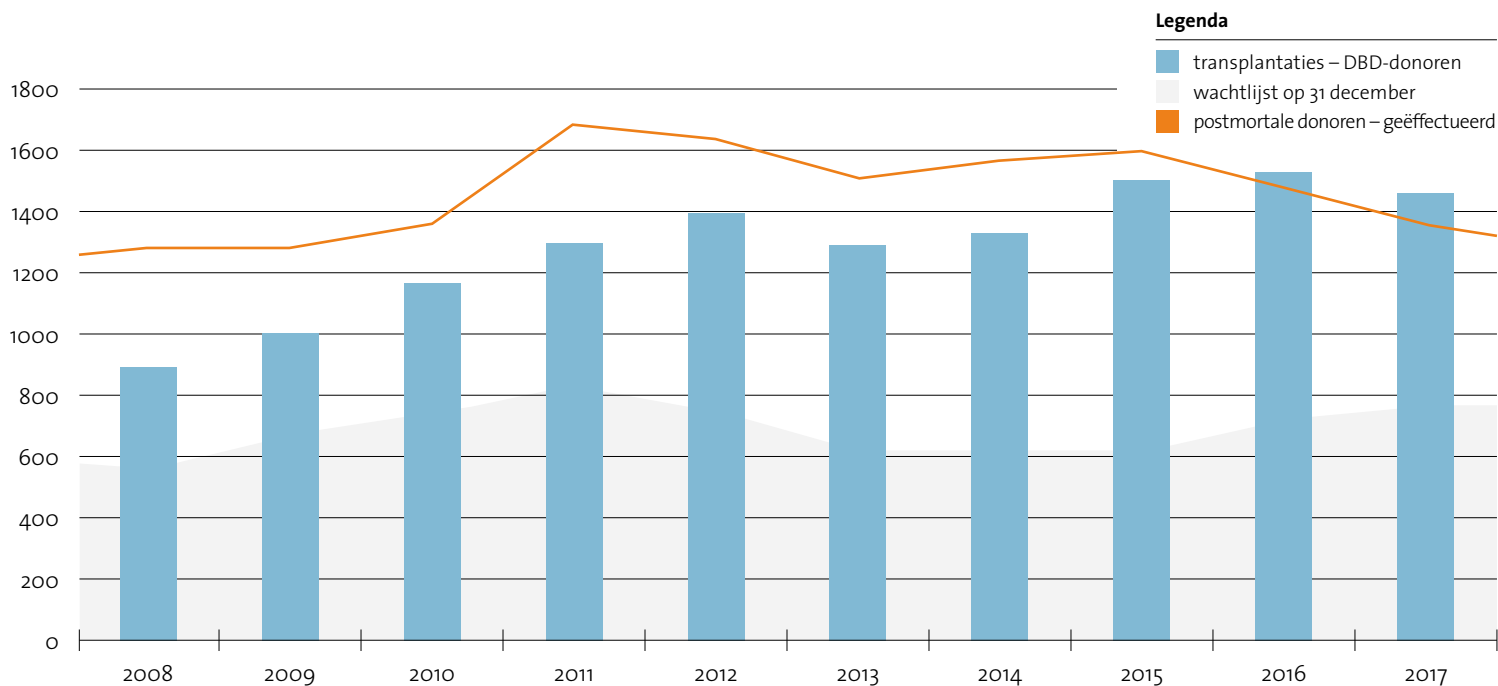
Cornea

Het aantal oogweefsel donors daalde in 2017 met 8% (1476 donoren in 2016 en 1358 donoren in 2017). Hoewel een donor doorgaans beide cornea's kan doneren, is het aantal corneatransplantaties in Nederland veel lager dan het aantal donaties. Niet iedere uitgenomen cornea blijkt namelijk geschikt te zijn voor transplantatie. Ook wordt niet voor iedere cornea een geschikte ontvanger (binnen Nederland) gevonden.

Het aantal corneatransplantaties nam in Nederland af van 1523 in 2016 naar 1454 in 2017. Het aantal patiënten op de corneawachtlijst was eind 2017 met 761 wachtenden met 6% toegenomen vergeleken met het jaar daarvoor (716 wachtenden). In 2017 is het besluit genomen om sepsis als contra-indicatie los te laten. Het doel is een verhoging van het aantal oogweefsel donors.

[Meer cijfers over orgaan- en weefsel donatie](#)

[Meer cijfers over orgaan- en weefseltransplantaties](#)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

‘Elke donor is heel indrukwekkend’

Chirurg Sijbrand Hofker voert als donoruitname chirurg bij het UMC Groningen regelmatig donoroperaties uit:

‘Het is onze taak om de laatste wens van de overledene of diens nabestaanden in te willigen. Respect voor hen staat bij ons voorop. Ook doen we alles om transplantatie mogelijk te maken, zodat de donatie van de overleden donor ook echt zin heeft. Daarbij zorgen we er altijd voor dat onze werkwijze het uiterlijk van de donor zo weinig mogelijk beschadigt. Soms sta ik met een brok in mijn keel te opereren. Het is heel indrukwekkend als een donor wordt binnengereden en wanneer hij of zij weer wordt weggereden. Dan realiseer je je het sterkst dat er iemand is overleden en dat deze persoon nu anderen helpt met zijn of haar organen.’

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

2 Missie, visie, strategie

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 **Missie, visie, strategie**

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

De NTS heeft als Orgaancentrum de wettelijke taak de schaarse organen en weefsels toe te wijzen aan de best passende patiënten. Om deze patiënten goed te helpen, wil de NTS zo veel mogelijk organen en weefsels beschikbaar hebben en de kwaliteit hiervan waarborgen. Om zodoende de wachttijd voor een orgaan- of weefseltransplantatie zo kort mogelijk houden. Daarom ondersteunen en stimuleren we ziekenhuizen in alles wat te maken heeft met donatie en transplantatie. Ook zorgen we voor toegankelijke informatie zodat mensen een weloverwogen keuze kunnen maken over donor worden. Bij onze inspanningen om de wachttijd voor patiënten zo kort mogelijk te houden hebben we te maken met veel partijen, zowel nationaal als internationaal. De NTS is een onafhankelijke partner die helpt om deze verschillende partijen te verbinden. We willen een platform vormen waar ideeën ontstaan en worden uitgewerkt, waar kennis wordt uitgewisseld en waar afspraken worden gemaakt.

Missie:

Patiënten helpen met een transplantatie van een donor-orgaan- of weefsel. We willen onze missie waarmaken vanuit de visie dat nog steeds te veel mensen niet op tijd geholpen worden met een orgaan of weefsel van een donor.

Visie:

Voor iedereen op tijd een geschikt orgaan of weefsel, met respect voor de donor en zijn omgeving. Om vanuit deze visie aan onze missie te werken, volgen we – ook weer in gezamenlijkheid met ketenpartners – een strategie die we bondig hebben verwoord.

Strategie:

Bevorderen van optimale beschikbaarheid van donororganen en -weefsels. In onze meerjarenstrategie 2017-2020 hebben we geformuleerd wat we de komende jaren willen bereiken. Daarin is ‘de kracht van de keten’ een kernbegrip. Door af te spreken welke partij welke rol vervult en door elkaar aan te vullen en te ondersteunen, benutten we de kracht van de keten. Alle partijen in het veld kennen, erkennen en respecteren elkaars rollen en taken.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 **Missie, visie, strategie**

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 **Meer donaties**

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

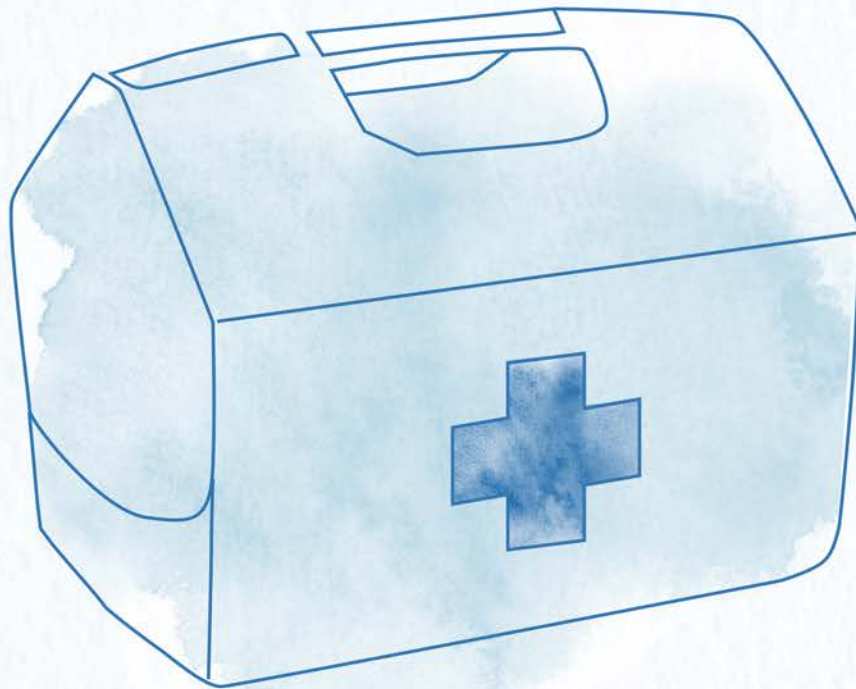
A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

3 Meer donaties

Een van de drie doelen in de missie van de NTS is meer donaties mogelijk maken. Daarmee neemt de wachttijd op de wachtlijst af en krijgen zieke mensen een kans op overleven en/of op verbetering van hun leven. Meer donaties mogelijk maken begint met het vergroten van draagvlak voor orgaan- en weefseldonatie, zowel bij de bevolking als bij professionals.

Er bestaat in Nederland een groot draagvlak voor orgaan- en weefseldonatie en transplantatie. Zo'n 40 procent van de Nederlanders heeft hun keuze over donatie geregistreerd in het donorregister. Een persoonlijke keuze vastleggen in het Donorregister is altijd belangrijk, omdat daarmee wordt voorkomen dat de nabestaanden moeten beslissen over wel of niet doneren. In de meeste gevallen weigeren nabestaanden om toestemming te geven als hun dierbare geen eigen keuze heeft gemaakt.

Hiervoor verbinden we ons met de professionals. Een belangrijke factor hierbij is het gesprek dat artsen met de familie voeren als een mogelijke donor geen keuze heeft vastgelegd. De training die de NTS verzorgt (CrD: communicatie rond donatie) is daarvoor een vaste waarde. Maar het begint bij het herkennen van een potentiële donor door artsen en andere professionals in ziekenhuizen.

Een voorwaarde voor het bereiken van meer donaties is dat we transparant zijn: als organisatie en als keten van donatie en transplantatie. Hoe komt de wachtlijst tot stand? Welke criteria

gelden er bij de toewijzing van organen en weefsels? Dergelijke vragen moeten we goed beantwoorden. Daar is de NTS de aangewezen organisatie voor. Maar voor goed inzicht in deze materie is verbinding met de andere schakels in de keten nodig. Aan die verbinding hebben we de afgelopen periode hard gewerkt.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Publieksvoorlichting

Publieksvoorlichting is belangrijk om informatie te verstrekken die bijdraagt aan kennis over donatie en transplantatie en mensen in staat stelt een mening te vormen over donor-schap. Het doel van de afdeling is het feitelijk juist en transparant, voor iedereen op begrijpelijk niveau toegankelijke informatie te verstrekken. Dit draagt ook bij aan de versterking van het draagvlak van donatie.

Website — De website transplantatiestichting.nl is een cruciale ingang tot goed vindbare, correcte en begrijpelijke informatie. De bezoekers daarvan zijn te verdelen in 4 doelgroepen: mensen die zich een mening willen vormen over orgaan- en weefseldonatie na de dood, mensen die willen weten wat het betekent om bij leven een orgaan te doneren, patiënten die zoeken naar informatie over de wachtlijst en professionals die ondersteuning zoeken in hun werk. In 2017 hebben we erin geïnvesteerd om deze vier doelgroepen gericht informatie aan te bieden. Er kwamen meer vragen over details rond donatie en er was behoefte aan meer transparantie over dit onderwerp. Daarom zijn we in 2017 gestart met een nieuw ontwerp voor de website en een doorontwikkeling van de inhoud. Ook hebben we de kwaliteit van de content verbeterd op het gebied van beheersbaarheid, consistentie van taalgebruik, online vindbaarheid en webtoegankelijkheid. De website voldoet aan de webrichtlijnen van de Rijksoverheid en is SEO-geoptimaliseerd. Verder hebben we voor het eerst geëxperimenteerd met zoekmachine-adverteren. Het aantal bezoekers aan de website bleef in 2017 26% achter

in vergelijking met 2016. Dit is deels toe te schrijven aan de bezoekerspiek rond de stemming over ADR in de Tweede Kamer in september 2016. Ook kregen we in 2017 minder bezoek vanuit de sociale media. Dit kwam vanwege het feit dat we minder actief waren op sociale media. Tussen de meest bezochte pagina's staan voor het eerst die over hersendood, criteria en contra-indicaties voor donatie. Dit wijst erop dat burgers meer behoefte hebben aan gedetailleerde informatie over orgaan- en weefseldonatie.

Lezingen door ervaringsdeskundigen — Belangrijk voor de versterking van draagvlak voor orgaan- en weefseldonatie en het verbinden van jongeren en anderen aan dit onderwerp, zijn de 52 vrijwilligers die namens de NTS gastspreker zijn op scholen, universiteiten, verenigingen en bijeenkomsten. Deze groep vrijwilligers bestaat vooral uit ontvangers van een donororgaan en nabestaanden van donoren. In 2017 hebben zij 539 lezingen verzorgd over hun eigen ervaringen, de meeste aan jongeren en studenten. Uit onderzoek blijkt dat de gastsprekers grote indruk maken op hun toehoorders.

Jongeren — Jongeren vormen een belangrijke doelgroep. We helpen hen met informatie over orgaan- en weefseldonatie zodat zij zich een mening kunnen vormen over donor worden en als ze 18 zijn hun keuze kunnen vastleggen in het Donorregister. Het onderwijs is een geschikt medium om mensen al op jonge leeftijd vertrouwd te maken met het onderwerp orgaan- en weefseldonatie. De lespakketten

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

worden steeds vaker en beter gebruikt door leerkrachten en docenten. De website DonorDenkers.nl, bedoeld voor het basisonderwijs, werd in 2017 16.721 keer door een leerkracht in een klas gebruikt, bijna 9% meer dan in 2016 (15.398). De lesmodule voor het voortgezet onderwijs en het mbo, DonorWise.nl, werd zelfs bijna 17% meer gebruikt: 28.089 keer heeft een docent in zijn of haar klas de module ingezet. Daarnaast hebben door de NTS opgeleide docenten 500 gastlessen gegeven aan jongeren in het vo, het mbo en het hbo. Ook met de educatieve tentoonstelling in Corpus, die begin 2017 is geopend en die drie jaar lang onderdeel van de vaste expositie in het museum is, willen we jongeren over dit onderwerp aan het denken te zetten.

DonorDialog — De DonorDialog is een peer-to-peer voorlichtingsmethode met een toolkit en een stappenplan voor niet-westerse migranten. In 2015 is de DonorDialog als pilot gestart in Rotterdam, waar een grote diversiteit onder de bevolking bestaat. Doel van de pilot is om in contact te komen met mensen van niet-westerse komaf en hen te interesseren en informeren over orgaan- en weefseldonatie. De DonorDialog hebben we vormgegeven met input van de ervaringen van de Rotterdamse ambassadeurs/peer-voorlichters. Op basis van deze ervaringen is een start gemaakt met de DonorDialog in Den Haag. Daarnaast is blijvende aandacht voor Rotterdam essentieel. Sinds de start is het netwerk in Rotterdam versterkt en geborgd en er is een nieuw netwerk van niet-westerse migranten (vrijwilligers/ambassadeurs) opgebouwd in

Den Haag. De toolkit is verder uitgebreid met informatie in verschillende talen en er is een nieuwe evaluatiemethodiek ontwikkeld. De dagelijkse werkzaamheden in de steden worden uitgevoerd door lokaal gestationeerde projectleiders van de stichting MeSam, expertisecentrum voor Mens en Samenleving. In Rotterdam zijn 36 voorlichtingen gegeven en in Den Haag 54. Kracht van dit project zit ook in de samenwerking tussen de NTS, lokale ziekenhuizen en migranten. In beide steden zijn 33 peer-voorlichters actief.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

‘Registratie doe je ook voor je nabestaanden’

De moeder van Timna Rauch doneerde haar organen en weefsels:

‘Mijn moeder was kerngezond toen ze in 2012 heel plotseling een hersenbloeding kreeg. Ze was pas 54 jaar, maar was niet meer te redden en overleed. Ze had zich als donor geregistreerd. Dat gaf ons als familie een grote houvast. Je registreert je niet alleen als donor omdat het je een goed mens maakt, je doet het ook voor je nabestaanden. Mijn zusje had moeite met orgaandonatie. Toch accepteerde ze het, omdat het mijn moeders wens was. We werden stap voor stap meegenomen in het donatieproces waarin we goed en vooral heel respectvol zijn behandeld. Zo werd het een keuze van ons allemaal in plaats van alleen mijn moeder. Ik kan me voorstellen dat mensen denken: je bent dood, ze halen je organen en weefsels weg en daarmee basta. Zo is het niet. Er zit een proces achter waardoor nabestaanden er veel aan hebben.’

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Aannemen weefseldonoren

Bij het Orgaancentrum wordt het Donorregister geraadpleegd en de medische screening van weefseldonoren uitgevoerd. De NTS kreeg signalen uit het veld over knelpunten in het proces van het aannemen van weefseldonoren. In 2017 hebben we actie ondernomen om dit proces soepeler en klantvriendelijker te maken. Zo wilden artsen in eerste instantie alleen de uitslag in het register weten en nog geen vragen over contra-indicatie bespreken. Dit is nu optioneel gemaakt. Verder is er een start gemaakt met een ICT-koppeling tussen de systemen van het Donorregister en het Orgaancentrum om de arts eerder te kunnen terugbellen met een uitslag. Ook zijn alle medewerkers van het Orgaancentrum geschoold om te zorgen voor meer continuïteit in de kwaliteit van de dienstverlening aan artsen. Daarnaast zijn 3 medewerkers opgeleid tot Green Belt Lean SixSigma adviseur, zodat ze in staat zijn om processen te analyseren en verbeteringen door te voeren.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Weefseldonatie in de eerste lijn

Orgaandonatie kan alleen plaatsvinden als een patiënt in het ziekenhuis overlijdt, maar weefseldonatie is heel goed mogelijk als een patiënt thuis komt te overlijden. Toch doneert maar een heel klein deel van de mensen die thuis overlijden hun weefsels. In 2015 waren er slechts 107 aanmeldingen vanuit de 1e lijn, terwijl er dat jaar ruim 100.000 mensen thuis overleden. Hierdoor wordt de donatiewens van de overledene niet nageleefd, worden potentiële donoren gemist en blijven wachtlijsten voor transplantatie bestaan. Om dit te veranderen, zijn huisartsen het eerste aanspreekpunt. Maar zij zijn niet geschoold, zitten niet in de materie en hebben vaak tijdgebrek.

Daarom is Nienke Kessels, huisarts in Eindhoven, in 2016 het project 'Weefseldonatie in de 1e lijn' gestart, een samenwerkingsproject van NTS, het Nederlandse Huisartsen Genootschap (NHG) en InEen. In 2017 zijn twee pilots uitgevoerd bij huisartsenposten, die ruim drie maanden liepen. De pilots hadden tot doel om huisartsen bewust te maken van de mogelijkheden van weefseldonatie in de 1e lijn, en om praktische handvatten en ondersteuning te bieden bij het aanmelden van een potentiële donor. Gedurende de pilots volgden 202 huisartsen nascholing, die enthousiast werd ontvangen. Ook werden triagisten en chauffeurs getraind om bij een overlijden namens de huisarts het Donorregister te raadplegen en hiermee het proces op te starten.

De pilots bleken succesvol. Waar voorheen het Donorregister helemaal niet werd geraadpleegd, is dat tijdens de pilots 210

keer gedaan. In de twee pilotregio's waren er 29 donoraanmeldingen, erg veel vergeleken bij de 107 in heel Nederland in heel 2015. Artsen zeiden wakker geschud te zijn en nabestaanden gaven aan het fijn te vinden dat de wens van de overledene werd nageleefd. De ontwikkelde schouwvenlop blijkt een goed hulpmiddel in de dagelijkse praktijk, evenals taakdelegatie aan triagisten en chauffeurs. Belangrijkste knelpunten waren tijdgebrek en onbekende patiënten in de dienst.

Na aanleiding van de evaluatie is de schouwvenlop nog verder verbeterd, is de vragenlijst 'slimmer' gemaakt en is het stappenplan nog makkelijker gemaakt. Ook zijn er 2 online pagina's (www.thuisarts.nl/donatie) en is er een handreiking (www.nhg.org/weefseldonatie) ontwikkeld en is alle informatie online te vinden op de websites van de NTS en het NHG. Vanaf 1 januari 2018 wordt de nascholing in het hele land aangeboden vanuit het [NHG](http://www.nhg.org). Uit de pilots komt de aanbeveling voort om de vraag rond weefseldonatie een standaard onderdeel te maken van de zorg rond het levenseinde.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Inrichten nieuwe organisatie orgaanuitname

Het besluit van het ministerie van VWS om 3 Zelfstandige Uitnameteams (ZUT) in 3 uitnameregio's in Nederland aan te stellen, is in 2017 verder uitgewerkt. Ingangsdatum voor de nieuwe ZUT-organisatie is 1 juli 2018. Een projectgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de 5 'oude' Zelfstandige Uitnameteams, heeft zich gebogen over organisatorische, praktische en financiële aspecten. Protocollen, formulieren en handboeken voor ZUT-professionals zijn geüpdatet en op elkaar afgestemd. Afspraken over roosters, de inzet van mensen en de aansturing zijn besproken en zo veel mogelijk geüniformeerd om landelijk werken mogelijk te maken. Na een Aanwijzing van de minister van VWS aan de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) om alle financiële stromen voor postmortale orgaanuitnames onder te brengen in een nieuwe beschikbaarheidsbijdrage, hebben betrokkenen uit alle ZUT-centra informatie aangeleverd ten behoeve van een kostprijsonderzoek. 2017 kenmerkt zich vooral door intensieve en constructieve samenwerking tussen de ZUT-standplaatsen om vóór 1 juli 2018 een nieuwe organisatie- en financieringsstructuur te realiseren.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

4 Meer transplantaties

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Meer gedoneerde organen en weefsels moeten uiteindelijk leiden tot meer en betere transplantaties. Dat is onze missie. Op verschillende manieren maken we meer transplantaties mogelijk. Zo ondersteunen we het verbeteren van technieken die de kwaliteit van gedoneerde organen verhogen. Ook dragen we bij aan het verbeteren van uitnametechnieken door het aanbieden van scholing, training en organiseren van kwaliteitscirkels. Verder brengen we in kaart welke onderzoeken er worden gedaan en wat hieruit te leren is, en helpen we deze kennis te delen.

Verbeteren verbinding donatie en transplantatie

De eerste kans voor meer transplantaties ligt in de soepele aansluiting tussen het proces van organen en weefsels uitnemen en het proces van transplanteren. Beide processen moeten in elkaar overvloeien en optimaal verlopen om de kwaliteit van de te transplanteren organen en weefsels zo goed mogelijk te houden. Daarmee wordt de kans op een geslaagde transplantatie groter. De NTS heeft een sturende en coördinerende rol in de evaluatie en, als het nodig is, verbetering van dit proces.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Kwaliteit van donororganen verbeteren

Het slagen van een orgaantransplantatie staat of valt grotendeels bij de kwaliteit van het orgaan. Om verschillende redenen dreigt de kwaliteit van organen de afgelopen jaren terug te lopen omdat donoren tegenwoordig vaak ouder zijn, of gemiddeld dikker dan voorheen. Dit heeft invloed op de kwaliteit van de organen (bijvoorbeeld meer vervette levers, die ook minder goed functioneren na een transplantatie). Om de kwaliteit van de organen te vergroten en ze beter geschikt te maken voor transplantatie, passen we in Nederland perfusie of machinale preservatie toe. Dit is het continu doorspoelen van organen – vooral levers en longen – met een speciale vloeistof door middel van een perfusiemachine. Voor het bewaren van nieren is machinepreservatie in Nederland de standaard methode. Ook op (bepaalde categorieën) levers en longen wordt machinale perfusie toegepast. De NTS ondersteunt deze vorm van orgaanverbetering.

Donatie bij leven (Dbl)

De laatste jaren worden er steeds meer transplantaties uitgevoerd met nieren van levende donoren. Dit is een goede ontwikkeling, omdat de kwaliteit van nieren van levende donoren hoger ligt, de resultaten van een transplantatie daarom beter zijn en het tekort aan nieren van overleden donoren wordt aangevuld. Nederland is zelfs Europees koploper in het aantal nierdonaties bij leven per miljoen inwoners. In de afgelopen jaren verbeterden alle partijen in de keten in onderlinge samenwerking de organisatie van nierdonatie.

De NTS ondersteunt donoren bij het nemen van een weloverwogen beslissing om een nier bij leven te doneren door hen goed te informeren over de impact van hun voornemen. De bescherming van de donor stellen we voorop, maar we houden het belang van de patiënt in het oog. De NTS bouwt samen met het LONT (Landelijk Overleg Nier Transplantaties) aan een efficiënte organisatie van alle activiteiten rond donatie bij leven, gericht op de ondersteuning van het veld en het evalueren van de resultaten. Dit doen we ook in internationaal verband. Zeer succesvol is het cross-overprogramma dat de NTS voor de transplantatiecentra uitvoert. Dit maakt een transplantatie mogelijk voor patiënten die een niet bij hen passende donor hebben. We hebben aandacht besteed aan een betere follow-up van de transplantatie en aan een financiële tegemoetkomingsregeling voor donoren.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Veiligheid bij transplantaties

Verder hebben we de informatievoorziening voor donoren via onze website en foldermateriaal uitgebreid en verbeterd.

Om tot verdere verbetering van donatie bij leven te komen, is een meerjarenstrategie nodig. De NTS heeft in het voorjaar en de zomer van 2017 twee strategiebijeenkomsten belegd, samen met alle betrokken partijen, onder andere nefrologen, patiëntenorganisaties, maatschappelijk werkers, organisaties van levende donoren en andere betrokkenen. Daaruit zijn verschillende actiepunten voortgekomen en rollen toebedeeld aan de verschillende partijen.

Het kan voorkomen dat er na een transplantatie een aandoening wordt geconstateerd bij de ontvanger van een orgaan of weefsel. Denk aan een infectie of een kwaadaardige tumor. Dit heet Serious Adverse Event / Serious Adverse Reactions, kortweg SAE/SAR. In zo'n geval moet worden onderzocht of die aandoening afkomstig is van de donor. Als dat zo is, moeten eventuele andere ontvangers van organen of weefsels worden onderzocht. Op EU-niveau is hiervoor een nieuwe werkinstructie ingevoerd in de richtlijn. Waar voorheen de medische staf alle handelingen hieromheen uitvoerde – de medische én de administratieve – zijn die taken nu gesplitst. In de werkinstructie is opgenomen hoe dergelijke gevallen moeten worden onderzocht en moeten worden weergegeven in rapportage. Dit bevordert de transparantie rondom donatie.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

‘Ik kan weer vrijuit ademen’

Nico van der Meij ontving donorlongen:

‘Infecties en longbloedingen als gevolg van taaislijmziekte wisselden elkaar na mijn 27ste steeds sneller af. In 2014 was mijn longfunctie nog maar 16 procent. Kans op verbetering was er niet. Ik begon de hoop op te geven en had al afscheid genomen van mijn vriend. Na een spoed-screening kwam ik urgent op de wachtlijst voor donorlongen. Enkele maanden later kwam ineens het verlossende bericht: de oproep voor een longtransplantatie. Sindsdien kan ik zonder benauwdheid en zonder apparaat vrijuit ademen. Dat heb ik aan mijn donor te danken. Zonder hem of haar was ik er niet meer geweest.’

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

5 Bedrijfsvoering

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 **Bedrijfsvoering**

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

De NTS kent 4 aandachtsgebieden binnen de divisie Bedrijfsvoering. De afdelingen ICT, Kwaliteit, Personeel & Organisatie en Financiële Administratie ondersteunen en adviseren Management en medewerkers.

ICT

In 2017 heeft de afdeling zich kunnen focussen op en ondersteunen en faciliteren van gebruikers op het gebied van kantoorautomatisering. De afdeling heeft in 2017 veel aandacht besteed aan Informatieveiligheid. Op technisch en organisatorisch gebied zijn tal van beheersmaatregelen genomen om diverse risico's terug te dringen naar een acceptabel niveau. Een in het oog springende maatregel is de introductie van de 'Code Informatieveiligheid'. Dit is een boekje met daarin de afspraken, gedragsregels en uitgangspunten die betrekking hebben op het beschermen van onze informatie. De Code geldt voor alle medewerkers. Lopende het jaar is aandacht besteed aan het vergroten van veiligheidsbewustzijn van medewerkers, is het calamiteitenhandboek geaccordeerd en gepubliceerd, en zijn processen en systemen aangepast om mogelijke datalekken intern te melden en analyseren. Ook is gestart met het voorbereiden van de invoering van de AVG in mei 2018.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 **Bedrijfsvoering**

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Kwaliteit

De effectiviteit en doeltreffendheid van het managementsysteem zijn op orde. Het systeem blijft in ontwikkeling. In 2017 zijn kansen expliciet toegevoegd aan de procesbeschrijvingen. Dit wordt door de medewerkers goed opgepakt. De meerwaarde van een integraal managementsysteem is zichtbaar voor MT en medewerkers. De tussenaudit door Bureau Veritas is zonder afwijkingen doorlopen en het certificaat wordt gehandhaafd. Tevens hebben alle afdelingen in samenwerking met Kwaliteit een procesbeschrijving gedaan in het kader van de nieuwe ISO 9001:2015, met daaraan gekoppeld een zelfbeoordeling.

Personeel & Organisatie

In 2017 richtte de afdeling P&O zich met name op de inrichting van een generiek functiehuis. Een generiek functiehuis zorgt voor meer flexibiliteit en slagvaardigheid. Daarnaast maakt het de doorgroeimogelijkheden binnen de NTS transparant. Samen met het MT en verschillende klankbordgroepen beschreven we alle functies opnieuw. Ook maakten we een formatieplaatsenplan. Dit plan is gebaseerd op de meerjarenstrategie en maakt inzichtelijk welke functies we nodig hebben tussen nu en 2 jaar om onze doelen te behalen. De implementatie van het functiehuis zal voor 1 april 2018 plaatsvinden.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 **Bedrijfsvoering**

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Financiële Administratie (FA)

Zoals gebruikelijk heeft de afronding van de jaarrekening in het voorjaar van 2017 veel aandacht gekregen. De accountant heeft de jaarrekening gecontroleerd en was tevreden over de kwaliteit van de aangeleverde informatie. In het kader van de nieuwe ISO 9001:2015 norm heeft de FA een belangrijke bijdrage gegeven bij de aspecten van het hoofdproces Financiën. De in 2016 opgestelde beschrijvingen van de processen binnen FA met daarin risico's en de risicobeheersing ervan, zijn verder verbeterd.

Huisvesting

Per september 2021 loopt het huidige huurcontract af. In 2017 is gestart met het proces voor de toekomstige huisvesting van de NTS. Bij het orgaancentrum zijn een aantal werkplekken bijgeplaatst om voor te sorteren op de uitbreiding van werkzaamheden ivm loslaten van sepsis als contra-indicatie bij weefseldonatie. In de OC-ruimte zijn voorzieningen getroffen om de geluidsoverlast te beperken.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 **Bedrijfsvoering**

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

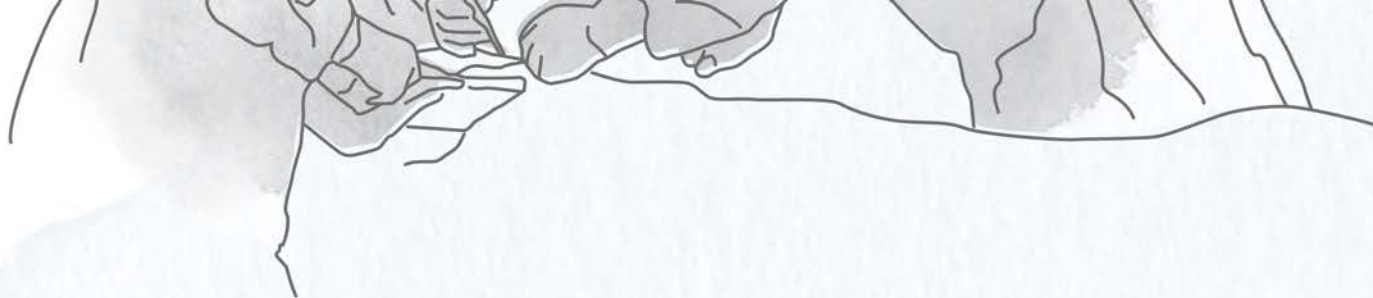
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

6 Financieel overzicht

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Balans

Activa (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa	€ 725	€ 858
Vorderingen	€ 3.137	€ 3.976
Liquide middelen	€ 12.615	€ 13.607
	€ 16.477	€ 18.441
Passiva (x € 1.000)		
Bestemmingsreserve	€ 6.460	€ 6.017
Reserve aanvaardbare kosten	€ 1.156	€ 1.264
Egalisatiereserve subsidies	€ 353	€ 370
Voorzieningen	€ 107	€ 90
Langlopende verplichting	€ 50	€ 0
Schulden op korte termijn	€ 8.351	€ 10.700
	€ 16.477	€ 18.441

Toelichting op de balans

We hebben vorderingen, geld tegoed van verzekeraars en zorgverleners. Bestemmingsreserves zijn reserves dat het bestuur apart heeft gezet voor bepaalde taken. De reserve aanvaardbare kosten is een balanspost, die alleen kan wijzigen door toevoegingen en onttrekkingen die ieder jaar ontstaan als gevolg van verschillen tussen de exploitatiekosten van dat jaar en de aanvaardbare kosten van dat jaar voor de orgaantaak. De egalisatiereserve subsidies betreft het saldo van overschotten op afrekeningen van subsidies van het ministerie van VWS. Deze

reserve is bestemd om toekomstige tekorten op de gesubsidieerde activiteiten op te vangen. Voorzieningen worden gevormd voor feitelijke verplichtingen, die op de balansdatum bestaan en waarbij de uitstroom van middelen noodzakelijk is en de omvang betrouwbaar is in te schatten. Langlopende verplichtingen betreffen verplichtingen waarvan de looptijd langer is dan 1 jaar. De schulden op korte termijn bestaan onder meer uit de crediteuren, te verrekenen subsidies, belastingen en sociale premies en overige schulden.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 **Financieel overzicht**

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Rekening van baten en lasten

Baten (x € 1.000)	realisatie 2017	begroting 2017	realisatie 2016
Budget Verzekeraars	€ 28.009	€ 28.009	€ 27.189
Instellingssubsidies	€ 3.742	€ 3.742	€ 3.704
Donatie bij Leven	€ 100	€ 0	€ 83
Projectsubsidies	€ 2	€ 0	€ 3
	€ 31.853	€ 31.751	€ 30.979
Lasten (x € 1.000)			
Salarissen	€ 5.458	€ 5.338	€ 5.106
Eurotransplant	€ 1.218	€ 1.200	€ 1.093
Weefselbanken	€ 7.490	€ 7.749	€ 7.192
Laboratoriumkosten	€ 5.405	€ 5.060	€ 5.368
Transportkosten	€ 2.569	€ 2.535	€ 2.463
Uitnamekosten	€ 2.373	€ 2.720	€ 2.359
Donorvoorlichting	€ 825	€ 824	€ 831
Transplantatiecoördinatoren	€ 2.148	€ 2.217	€ 2.069
Projectsubsidies	€ 2	€ 0	€ 3
Diverse overige kosten	€ 4.029	€ 4.083	€ 3.915
	€ 31.517	€ 31.726	€ 30.399
Resultaat	€ 336	€ 25	€ 580
	€ 31.853	€ 31.751	€ 30.979

Toelichting op de rekening van baten en lasten

De diverse baten en lasten worden gespecificeerd weergegeven. Het hieruit voortkomende resultaat is toegevoegd aan de reserve aanvaardbare kosten en de bestemmingsreserve zodat deze middelen beschikbaar blijven om in de

komende jaren bij te kunnen dragen aan het doel en de missie van de NTS. NTS volgt CAO ziekenhuizen. De salarissen volgens inschaling functiegroepen FWG ziekenhuizen.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

A

Duiding en uitgebreide cijfers

Inhoudsopgave

1. [Inleiding](#)
2. [Wachtlijsten](#)
3. [Raadpleging Donorregister](#)
4. [Orgaan- en weefseldonatie na overlijden](#)
5. [Transplantatie van organen en weefsels van postmortale donoren](#)
6. [Transplantatie van organen van levende donoren](#)
7. [Raadplegingen, gemelde en geëffectueerde orgaan- en weefsel-donoren per ziekenhuis](#)
8. [Organisatie van donatie in de ziekenhuizen](#)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

1. Inleiding

In deze bijlage bij het jaarverslag 2017 van de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) staan de uitgebreide jaarcijfers over donatie en transplantatie van weefsels en organen. In dit jaaroverzicht vindt u ook cijfers over wachtlijsten en de registratie in en [raadpleging](#) van het Donorregister, inclusief de uitkomsten van de raadpleging. Het laatste hoofdstuk geeft een overzicht van de resultaten van de donatie van organen en weefsels in de ziekenhuizen. De tabellen zijn voor de continuïteit genummerd zoals in voorgaande jaarverslagen. De peildatum voor deze cijfers is 21 maart 2018.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

2. Wachtlijsten

Donororganen zijn schaars. Voor de volgende organen bestaan wachtlijsten: nier, pancreas, hart, long, lever en dunne darm. De wachtlijsten zijn actieve wachtlijsten. Daarop staan alleen die patiënten die op dat moment transplantabel zijn, dus die daadwerkelijk voor een orgaantransplantatie in aanmerking komen. Patiënten die bijvoorbeeld een tijdelijke infectie hebben of waarvan de labgegevens nog niet compleet zijn, hebben een inactieve status en zijn niet-transplantabel. In tabel 2.1 zijn patiënten die op meerdere wachtlijsten staan apart weergegeven voor de laatste 5 jaar. In tabel 2.2 zijn de wachtlijsten uitgesplitst naar transplantatiecentrum. De cijfers over de instroom op de wachtlijst van de afgelopen 5 jaar staan in tabel 2.3. Dit betreft de instroom op de hele wachtlijst, terwijl tabel 2.1 en 2.2 alleen de transplantabele patiënten op de wachtlijst laten zien. In tabel 2.4 staat de instroom per transplantatiecentrum. De uitstroom op de wachtlijst staat in tabel 2.5.

Tabel 2.6 geeft enkele kenmerken weer van patiënten die op de actieve orgaanwachtlijsten stonden per orgaan(combinatie). De patiënten die wachtten op de orgaancombinatie pancreas met nier staan apart vermeld. Voor patiënten die wachtten op een nier of een nier met pancreas berekenden we naast de [registratieduur](#) op de wachtlijst, ook de [dialyseuduur](#) (het aantal dagen vanaf de start van dialyseren, een factor die meetelt bij nierallocatie). In tabel 2.7 en 2.8 staan kenmerken van patiënten van de instroom op én uitstroom van de wachtlijst.

Naast wachtlijsten voor organen zijn er ook wachtlijsten voor sommige weefsels: voor cornea, hartklep en botweefsel (tabel 2.9). Ook bij deze wachtlijsten gaan we uit van een actieve wachtlijst.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 2.1: **Transplantabele patiënten op de wachtlijst op 31 december van het aangegeven jaar**

Orgaan(combinatie)	2013	2014	2015	2016	2017	2017 / 2016
Hart	84	89	101	99	107	8 %
Hart met lever en long	–	–	–	1	–	–
Hart met long	–	2	1	1	–	–
Lever	132	104	109	122	128	5 %
Lever met pancreas	–	–	–	–	1	–
Long	189	178	176	193	178	–8 %
Nier	710	622	544	595	650	9 %
Nier met lever	2	5	1	2	4	–
Nier met pancreas	23	23	31	32	19	–41 %
Pancreas	9	20	21	26	27	4 %
Dunne darm	–	1	–	–	1	–
Totaal	1149	1044	984	1071	1115	4 %

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 2.2: Transplantabele patienten op de wachtlijst op 31 december 2017 per transplantatiecentrum en per orgaan(combinatie)

	Amsterdam AMC	Amsterdam VUmc	Groningen UMCG	Leiden LUMC	Maastricht UMC+	Nijmegen Radboudumc	Rotterdam Erasmus MC	Utrecht UMCU	Totaal
Hart	–	–	18	–	–	–	44	45	107
Lever	–	–	40	35	–	–	53	–	128
Lever met pancreas	–	–	1	–	–	–	–	–	1
Long	–	–	66	–	–	–	38	74	178
Nier	109	38	104	76	81	66	127	49	650
Nier met lever	–	–	1	–	–	–	3	–	4
Nier met pancreas	–	–	5	14	–	–	–	–	19
Pancreas	–	–	2	25	–	–	–	–	27
Dunne darm	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Totaal	109	38	238	150	81	66	265	168	1115

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Tabel 2.3: Instroom op de wachtlijst in het aangegeven jaar

Registratie totaal	2013	2014	2015	2016	2017
Nier	1180	1210	1252	1415	1301
Pancreas	40	62	46	51	37
Hart	73	81	73	59	67
Long	109	125	105	121	114
Lever	185	203	215	219	230

Eerste transplantatie	2013	2014	2015	2016	2017
Nier	1012	1033	1050	1207	1113
Pancreas	35	48	41	45	33
Hart	71	80	72	59	66
Long	107	121	101	117	110
Lever	150	167	180	184	198

Retransplantatie	2013	2014	2015	2016	2017
Nier	168	177	202	208	188
Pancreas	5	14	5	6	4
Hart	2	1	1	–	1
Long	2	4	4	4	4
Lever	35	36	35	35	32

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 2.4: Instroom op de wachtlijst per centrum in 2017

Registratie totaal	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
Amsterdam AMC	177	–	–	–	–
Amsterdam VUmc	94	1	–	–	–
Groningen UMCG	230	9	20	53	77
Leiden LUMC	158	25	–	–	51
Maastricht UMC+	88	1	–	–	–
Nijmegen Radboudumc	147	1	–	–	–
Rotterdam Erasmus MC	333	–	26	34	102
Utrecht UMCU	74	–	21	27	–
Eerste transplantaties	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
Amsterdam AMC	151	–	–	–	–
Amsterdam VUmc	80	1	–	–	–
Groningen UMCG	204	8	19	51	67
Leiden LUMC	134	22	–	–	43
Maastricht UMC+	74	1	–	–	–
Nijmegen Radboudumc	132	1	–	–	–
Rotterdam Erasmus MC	276	–	26	34	88
Utrecht UMCU	62	–	21	25	–
Retransplantaties	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
Amsterdam AMC	26	–	–	–	–
Amsterdam VUmc	14	–	–	–	–
Groningen UMCG	26	1	1	2	10
Leiden LUMC	24	3	–	–	8
Maastricht UMC+	14	–	–	–	–
Nijmegen Radboudumc	15	–	–	–	–
Rotterdam Erasmus MC	57	–	–	–	14
Utrecht UMCU	12	–	–	2	–

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 2.5: **Uitstroom van de wachtlijst in het aangegeven jaar**

Nier	2013	2014	2015	2016	2017
Getransplanteerd	956	1004	984	991	979
Overleden op de wachtlijst	81	83	75	66	82
Verslechtering van conditie	78	66	73	102	104
Verbetering van conditie	10	12	22	36	23
Overige	110	123	124	179	155
Getransplanteerd buiten Eurotransplant	1	2	3	2	2
Totaal	1236	1290	1281	1376	1345

Hart	2013	2014	2015	2016	2017
Getransplanteerd	37	51	54	35	38
Overleden op de wachtlijst	15	11	12	3	15
Verslechtering van conditie	1	5	1	3	3
Verbetering van conditie	6	2	4	3	2
Overige	5	2	1	2	3
Totaal	64	71	72	46	61

Long	2013	2014	2015	2016	2017
Getransplanteerd	88	91	78	73	74
Overleden op de wachtlijst	15	18	20	18	26
Verslechtering van conditie	4	8	8	6	13
Verbetering van conditie	3	1	–	–	–
Overige	3	9	4	5	3
Totaal	113	127	110	102	116

(vervolg tabel 2.5 op volgende pagina)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

(vervolg tabel 2.5)

Lever	2013	2014	2015	2016	2017
Getransplanteerd	140	172	151	159	169
Overleden op de wachtlijst	23	25	28	28	14
Verslechtering van conditie	13	5	16	7	12
Verbetering van conditie	11	20	9	9	12
Overige	5	11	20	9	9
Getransplanteerd buiten Eurotransplant	–	–	–	–	1
Totaal	192	233	224	212	217

Pancreas	2013	2014	2015	2016	2017
Getransplanteerd	29	34	33	28	33
Overleden op de wachtlijst	1	–	1	3	2
Verslechtering van conditie	–	–	1	–	2
Overige	10	5	5	2	6
Totaal	40	39	40	33	43

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie**2** Missie, visie, strategie**3** Meer donaties**4** Meer transplantaties**5** Bedrijfsvoering**6** Financieel overzicht**Bijlagen****A** Duiding en uitgebreide cijfers**B** Medewerkers NTS**C** Publicaties en voordrachten**D** Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 2.6: Kenmerken patiënten op de wachtlijst op 31 december 2017

Leeftijd (jaren)	Alleen nier	Nier met pancreas	Nier met lever	Alleen pancreas	Alleen hart	Alleen long	Alleen lever	Lever met pancreas
0 tot 16	9	–	–	–	5	2	5	–
16 tot 56	305	18	4	17	62	66	64	1
56 tot 65	188	1	–	7	33	100	40	–
65 of ouder	148	–	–	3	7	10	19	–

Bloedgroep

A	137	10	2	16	40	74	47	–
AB	23	–	1	–	1	4	3	–
B	132	2	–	1	4	15	16	–
O	358	7	1	10	62	85	62	1

% PRA recent

0 tot 6%	531	19	4	24	99	159	95	1
6 tot 85%	101	–	–	3	7	11	7	–
85% of hoger	18	–	–	–	1	3	2	–
Niet bepaald	–	–	–	–	–	5	24	–

Transplantatie

Eerste	479	17	4	19	107	176	116	1
Retransplantatie	171	2	–	8	–	2	12	–

(vervolg tabel 2.6 op volgende pagina)

(vervolg tabel 2.6)

Urgentie	Alleen nier	Nier met pancreas	Nier met lever	Alleen pancreas	Alleen hart	Alleen long	Alleen lever	Lever met pancreas
Transplantabel	530	19	4	27	100	178	128	1
Geïmmuniseerd	101	–	–	–	–	–	–	–
Hoog geïmmuniseerd	18	–	–	–	–	–	–	–
Hoge urgentie	1	–	–	–	7	–	–	–

Registratieduur

0 tot 6 maanden	65	1	1	–	19	35	61	1
6 tot 12 maanden	95	7	1	7	23	25	24	–
12 tot 24 maanden	215	9	2	9	29	39	19	–
24 tot 36 maanden	118	1	–	6	21	26	10	–
36 tot 48 maanden	71	1	–	3	8	18	8	–
48 tot 60 maanden	19	–	–	–	2	12	–	–
60 maanden of langer	67	–	–	2	5	23	6	–

Dialyseuduur	Alleen nier	Nier met pancreas	Nier met lever
Preëemptief (geen dialyse)	134	13	3
0 tot 6 maanden	31	1	–
6 tot 12 maanden	63	1	1
12 tot 24 maanden	150	1	–
24 tot 36 maanden	108	1	–
36 tot 48 maanden	74	1	–
48 tot 60 maanden	35	–	–
60 maanden of langer	55	1	–

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 2.7: Kenmerken
instromers op de wachtlijst
2017

Leeftijd	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
0 tot 16	14	–	6	2	25
16 tot 56	595	29	38	41	94
56 tot 65	306	7	22	64	73
65 of ouder	386	1	1	7	38
Totaal	1301	37	67	114	230

Bloedgroep	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
A	516	21	25	40	80
AB	54	–	1	4	12
B	145	2	2	20	23
O	586	14	39	50	115
Totaal	1301	37	67	114	230

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Tabel 2.8: Kenmerken uitstromers van de wachtlijst in 2017 ten gevolge van overlijden

Leeftijd in jaren	Nier	Pancreas	Hart	Long	Lever
0 tot 16	–	–	3	1	–
16 tot 56	25	2	4	9	6
56 tot 65	23	–	7	12	4
65 of ouder	34	–	1	4	4
Totaal	82	2	15	26	14

Bloedgroep

A	23	–	7	11	5
AB	3	–	2	–	2
B	11	–	1	1	–
O	45	2	5	14	7
Totaal	82	2	15	26	14

Tabel 2.9: Weefselwachtlijst op 31 december in het aangegeven jaar

	2013	2014	2015	2016	2017
Cornea's:	629	630	632	716	761
– HLA-getypeerd	60	54	58	46	56
– random	189	202	182	198	195
– lamellair	380	374	392	472	510
Hartklep, patch, bloedvat	2	1	7	3	7
Bot	10	20	13	4	3

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

3. Raadpleging Donorregister

In tabel 3.1 staan de registraties in het Donorregister per 1 januari 2018. Het aantal registraties is met 1,0% gestegen ten opzichte van 31 december 2016. Het aantal registraties in het Donorregister is de som van de instroom en de uitstroom van registraties. De instroom is onder meer het gevolg van de jaarlijkse aanschrijving van 18-jarigen, de aanschrijving van de nieuw-ingezetenen en individuele registraties. De uitstroom van registraties komt door overlijden of doordat mensen zich uitschrijven.

Het aantal raadplegingen van het Donorregister in 2017 is 3,4% hoger dan in 2016 (figuur 3.1). Van de in totaal 9.170 raadplegingen in 2017 troffen we 4.020 wilsbeschikkingen (43,8%) in het Donorregister aan. Dit percentage is gelijk aan dat van 2016 en 2015. De uitkomsten van de wilsbeschikkingen waren: 2189 keer (54,5%) toestemming voor donatie, 1.420 keer (35,3%) geen toestemming, 381 keer (9,5%) werd de beslissing aan de nabestaanden overgelaten en 30 keer (0,7%) was de aanvraag niet raadpleegbaar vanwege een blokkade door een recente wijziging van de wilsbeschikking in het Donorregister.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

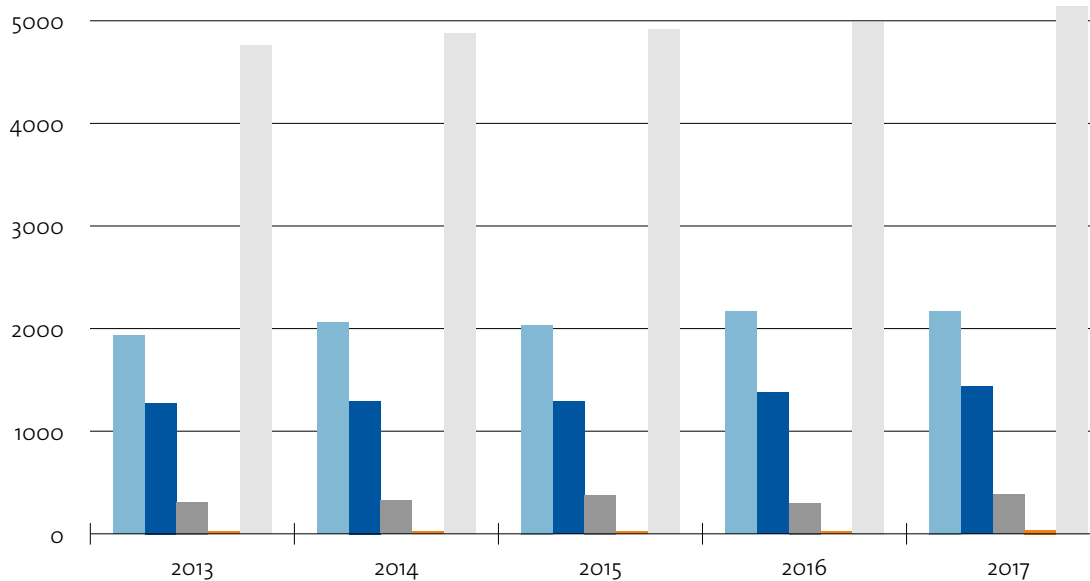

Tabel 3.1: Aantal raadpleegbare registraties in het donorregister op 1 januari 2018

Wilsbeschikkingen	Aantal	% geregistreerde personen
Toestemming	2.904.984	47,4%
Toestemming met donatiebeperkingen	764.920	12,5%
Subtotaal toestemming	3.669.904	59,1%
Geen toestemming	1.740.306	28,4%
Nabestaanden beslissen	613.609	10,0%
Specifieke persoon beslist	101.234	1,7%
Subtotaal nabestaanden	714.843	11,7%
Totaal registraties	6.125.053	100%

Bron: Donorregister, Kerkrade

Figuur 3.1: Aantal raadplegingen en uitkomsten donorregister per jaar

Legenda

- toestemming
- weigering
- nabestaanden
- blokkade
- niet aangetroffen

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

4. Orgaan- en weefseldonatie na overlijden

In tabel 4.1a staat het aantal postmortale orgaandonoren dat is aangemeld bij het Orgaancentrum van de NTS en het aantal dat is geëffectueerd (één of meer organen getransplanteerd). Een multi-orgaandonor (MOD) is een donor van wie ten minste twee soorten organen zijn getransplanteerd. In tabel 4.1b en c zijn deze cijfers opgesplitst voor de categorieën Donation after Brain Death (DBD) en Donation after Circulatory Death (DCD). Bij DCD-donatie hanteren we een indeling in vier categorieën volgens de criteria van Maastricht, die zijn vastgesteld op basis van het moment van de hartstilstand (tabel 4.1d). In tabel 4.2a en b staat het aantal postmortale DBD- en DCD-donoren per regio. Het aantal getransplanteerde Nederlandse donornieren in binnen- en buitenland staat in tabel 4.3a en b. Tabel 4.4 geeft het aantal geëffectueerde postmortale donoren per orgaantype weer. Het aantal donormeldingen en het aantal geëffectueerde postmortale donoren per regio per miljoen inwoners staat in tabel 4.5. Eveneens geven we per regio een overzicht van het aantal geëffectueerde postmortale orgaandonoren per jaar (tabel 4.6) en per orgaantype in 2016 (tabel 4.8).

Tabel 4.7 geeft weer hoeveel van de gemelde Nederlandse donoren als nier-, pancreas-, hart-, long- of leverdonor zijn aangemeld bij het Orgaancentrum, hoeveel er niet zijn aangemeld en wat daarvan de reden was. In tabel 4.7 staat ook bij hoeveel donoren minstens één orgaan is getransplanteerd (geëffectueerde donoren). Van de donoren die zijn aangemeld geven we vervolgens per orgaan in dezelfde

tabel weer hoeveel organen zijn afgevallen, omdat ze niet zijn aangemeld (enkele nier of long), niet zijn uitgenomen of niet zijn getransplanteerd. Onderin deze tabel staat het aantal organen per donor dat getransplanteerd is in binnen- of buitenland. Het verschil tussen het totaal aantal aangemelde orgaandonoren, het aantal donormeldingen per orgaan en het aantal getransplanteerde organen heeft met verschillende factoren te maken. Voor pancreas, hart en long is een leeftijds-grens bepaald voor donatie. Uit de totale poule van DBD- en DCD-donoren worden met name pancreata, harten en longen in vergelijking met de andere organen vaker om medische redenen (inclusief leeftijd boven de leeftijdsgrens) ongeschikt bevonden voor transplantatie (de pancreas vaak in een later stadium vlak voor of na uitname). Harten zijn alleen geschikt voor transplantatie als ze afkomstig zijn van DBD-donoren. In tabel 4.9 zijn kenmerken van verschillende type orgaandonoren uitgesplitst.

In tabel 4.13a staat het aantal uitgenomen organen per Nederlands orgaanuitnameteam in Nederland, inclusief het aantal hiervan getransplanteerde organen. Daarnaast nemen de Nederlandse uitnameteams longen en harten uit in andere landen (die aangesloten zijn bij Eurotransplant) en die zijn toegewezen aan Nederlandse patiënten; deze aantallen staan in tabel 4.13b.

Tabel 4.10 toont de aantallen weefseldonoren per type weefsel. In de tabellen 4.11 en 4.12 staan de aantallen

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

weefseldonoren per donorregio. Per 10 oktober 2016 zijn de leeftijdsgrenzen voor bot- en harklepdonatie verhoogd. Voor het doneren van botweefsel is de leeftijdsgrens verhoogd van 55 naar 65 jaar. Voor het doneren van hartkleppen is de leeftijdsgrens verhoogd bij een mannelijke donor van 60 naar 65 jaar en voor een vrouwelijke donor van 65 naar 70 jaar.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Tabel 4.1a: **Geëffectueerde postmortale orgaandonoren in het aangegeven jaar**

	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal gemelde orgaandonoren	336	336	348	303	322
Geëffectueerde orgaandonoren	255	271	265	235	244
– Alleen nierdonor	83	71	81	65	70
– Geen nierdonor (enkel orgaan)	19	13	8	10	14
– Multi-orgaandonor	153	187	176	160	160
Percentage multi-orgaandonoren	60%	69%	66%	68%	66%

Tabel 4.1b: **Geëffectueerde postmortale donation after brain death (DBD) orgaandonoren in het aangegeven jaar**

	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal gemelde orgaandonoren	112	154	130	123	120
Geëffectueerde orgaandonoren	105	150	126	117	108
– Alleen nierdonor	7	6	9	4	7
– Geen nierdonor (enkel orgaan)	9	11	6	7	10
– Multi-orgaandonor	89	133	111	106	91
Percentage multi-orgaandonoren	85%	89%	88%	91%	84%

Tabel 4.1c: **Geëffectueerde postmortale donation after circulatory death (DCD) orgaandonoren in het aangegeven jaar**

	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal gemelde orgaandonoren	224	182	218	180	202
Geëffectueerde orgaandonoren	150	121	139	118	136
– Alleen nierdonor	76	65	72	61	63
– Geen nierdonor (enkel orgaan)	10	2	2	3	4
– Multi-orgaandonor	64	54	65	54	69
Percentage multi-orgaandonoren	43%	45%	47%	46%	51%

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.1d: **Postmortale donation after circulatory death orgaandonoren naar categorie in 2017**

Categorie	Definitie categorie	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren	% van gemeld
Cat. III	Spoedig verwacht overlijden	202	136	67%
Totaal		202	136	67%

Tabel 4.2: **Geëffectueerde postmortale donation after brain death (DBD) en donation after circulatory death (DCD) orgaandonoren per regio in 2017**

DBD

Regio	Aan Orgaan-centrum gemelde orgaandonoren	Geëffectueerde orgaandonoren	Percentage geëffectueerd van gemeld	Alleen nierdonor	Geen nierdonor (enkel orgaan)	Multi-orgaan-donor	% Multi-orgaan-donor
Amsterdam	30	26	87%	3	1	22	85%
Groningen	18	17	94%	–	2	15	88%
Leiden	12	11	92%	–	2	9	82%
Maastricht	11	11	100%	2	–	9	82%
Nijmegen	24	20	83%	1	–	19	95%
Rotterdam	22	20	91%	1	3	16	80%
Utrecht	3	3	100%	–	2	1	33%
Totaal:	120	108	90%	7	10	91	84%

(vervolg tabel 4.2 op volgende pagina)

*(vervolg tabel 4.2)***DCD**

Regio	Aan Orgaan-centrum gemelde orgaandonoren	Geëffectueerde orgaandonoren	Percentage geëffectueerd van gemeld	Alleen nierdonor	Geen nierdonor (enkel orgaan)	Multi-orgaandonor	% Multi-orgaandonor
Amsterdam	29	22	76%	12	2	8	36%
Groningen	51	30	59%	10	1	19	63%
Leiden	20	12	60%	6	–	6	50%
Maastricht	14	9	64%	5	–	4	44%
Nijmegen	53	38	72%	18	–	20	53%
Rotterdam	19	15	79%	8	1	6	40%
Utrecht	16	10	63%	4	–	6	60%
Totaal:	202	136	67%	63	4	69	51%

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie**2** Missie, visie, strategie**3** Meer donaties**4** Meer transplantaties**5** Bedrijfsvoering**6** Financieel overzicht**Bijlagen****A** Duiding en uitgebreide cijfers**B** Medewerkers NTS**C** Publicaties en voordrachten**D** Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.3a: Aantal getransplanteerde nieren afkomstig van Nederlandse donation after brain death (DBD) en donation after circulatory death (DCD) donoren in het aangegeven jaar

Type donor	2013	2014	2015	2016	2017
Nier – DBD	182	258	223	201	186
Nier – DCD	253	213	242	212	234
Totaal	435	471	465	413	420
Percentage DCD	58%	45%	52%	51%	56%

Opmerking: Nier-en-bloc wordt als 1 transplantatie geteld

Tabel 4.3b: Aantal getransplanteerde nieren afkomstig van Nederlandse donation after brain death (DBD) en donation after circulatory death (DCD) donoren per regio in 2017

Regio	Nier - DBD		Nier - DCD	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Amsterdam	46	60%	31	40%
Groningen	29	35%	54	65%
Leiden	16	44%	20	56%
Maastricht	21	57%	16	43%
Nijmegen	38	36%	67	64%
Rotterdam	33	55%	27	45%
Utrecht	2	12%	15	88%
Totaal	185		230	

Opmerking: Nier-en-bloc wordt als 1 transplantatie geteld

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.4: Geëffectueerde postmortale donoren per orgaan in het aangegeven jaar

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017
Orgaandonoren	255	271	265	235	244
Nier	233	253	253	220	227
Pancreas	34	45	54	33	32
Hart	37	51	48	39	35
Long	84	86	71	68	66
Lever	137	173	161	151	161
Dunne darm	0	0	0	1	0

Tabel 4.5: Aantal orgaan-donoren en geëffectueerde postmortale orgaandonoren in 2017 per miljoen inwoners per postcodegebied

Regio	Per 1 mln. inwoners*	Aantal orgaan-donor meldingen	Per 1 mln. inwoners	Geëffectueerde orgaandonoren	Per 1 mln. inwoners
Amsterdam	2,75	59	21,5	48	17,5
Groningen	3,30	69	20,9	47	14,2
Leiden	2,30	32	13,9	23	10,0
Maastricht	0,86	25	29,1	20	23,3
Nijmegen	3,48	77	22,1	58	16,7
Rotterdam	2,74	41	15,0	35	12,8
Utrecht	1,65	19	11,5	13	7,9
Totaal	17,08	322	18,9	244	14,3

* gebaseerd op CBS-gegevens 'Bevolkingsontwikkeling januari 2017'

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.6: **Aantal geëffectueerde postmortale orgaandonoren per regio in het aangegeven jaar**

Regio	2013	2014	2015	2016	2017
Amsterdam	35	43	50	44	48
Groningen	60	64	52	47	47
Leiden	28	25	27	20	23
Maastricht	26	20	14	14	20
Nijmegen	55	70	55	54	58
Rotterdam	23	23	46	32	35
Utrecht	28	26	21	24	13
Totaal	255	271	265	235	244

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.7: **Overzicht donormeldingen en geëffectueerde organen* afkomstig van Nederlandse postmortale donoren in 2017**

	Hart **	Lever	Long ***	Nier	Pancreas
Totaal aantal gemelde donoren	322	322	322	322	322
Aantal gemelde donoren orgaanspecifiek	53	236	168	294	265
Donoren niet gemeld; reden:	269	86	154	28	57
– Medische reden	63	81	141	28	50
– Geen toestemming voor dit orgaan	4	4	9	–	7
– DCD donor	202	–	–	–	–
– Organisatorische reden	–	–	1	–	–
– Overig	–	1	3	–	–
Geëffectueerde donoren orgaanspecifiek	35	161	66	227	32
Aantal gemelde organen	53	236	331	587	265
Organen niet gemeld, reden:	–	–	5	1	–
– Medische reden	–	–	5	1	–
Organen niet uitgenomen, reden:	12	61	188	113	175
– Aanbod ingetrokken	1	2	6	1	–
– Geen passende ontvanger	–	–	4	–	4
– Medische reden	1	1	4	2	–
– Medische reden donor	5	9	68	14	137
– Medische reden ontvanger	–	–	–	–	1
– Op verzoek aangepast	–	–	–	1	–
– Organisatorische reden	–	–	–	–	11
– Overig	5	48	100	93	22
– Pathologische anatomie donororgaan	–	1	6	2	–

(vervolg tabel 4.7 op volgende pagina)

(vervolg tabel 4.7)

Uitname, geen transplantatie, reden:	6	10	19	31	40
– Aanbod ingetrokken	–	1	–	–	–
– Medische reden donor	2	–	–	4	9
– Medische reden donor – weefseldonatie	4	–	–	–	–
– Overig	–	1	10	1	6
– Pathologische anatomie donororgaan	–	6	6	26	25
– Pathologische anatomie ontvanger	–	2	3	–	–
Getransplanteerde organen	35	164³	122	426¹	32²
Organen gebruikt voor onderzoek	–	3	2	17	18

* inclusief combinaties met andere orgaantypen

** hartkleppen worden in deze tabel buiten beschouwing gelaten

*** dubbele long geteld als 2 organen

1: 3 DCD nier-en-bloc transplantaties geteld als 3

2: 19 pancreata getransplanteerd met nier, 11 pancreata zijn gebruikt voor eilandjestransplantatie

3: 3 6 split-levers getransplanteerd van 3 leverdonoren

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.8: **Aantal geëffectueerde postmortale donoren per orgaan per regio in 2017**

Regio	Nierdonor	Pancreasdonor	Hartdonor	Longdonor	Leverdonor
Amsterdam	44	6	10	11	30
Groningen	44	4	4	15	32
Leiden	20	3	2	6	16
Maastricht	20	4	3	4	12
Nijmegen	58	11	10	16	38
Rotterdam	31	2	6	8	25
Utrecht	10	2	0	6	8
Totaal	227	32	35	66	161

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.9: Kenmerken per geëffectueerde postmortale orgaandonor in 2017

Leeftijd (jaren)	Nierdonor		Pancreas-donor		Hartdonor		Longdonor		Leverdonor		Totaal aantal donoren	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
0 tot 16	6	3%	1	3%	0	0%	0	0%	5	3%	6	2%
16 tot 56	108	48%	25	78%	25	71%	35	53%	90	56%	113	46%
56 tot 65	61	27%	5	16%	10	29%	16	24%	42	26%	64	26%
65 en ouder	52	23%	1	3%	0	0%	15	23%	24	15%	61	25%

Geslacht												
Man	123	54%	17	53%	18	51%	31	47%	80	50%	132	54%
Vrouw	104	46%	15	47%	17	49%	35	53%	81	50%	112	46%

Bloedgroep												
A	102	45%	11	34%	12	34%	25	38%	70	43%	108	44%
AB	6	3%	1	3%	1	3%	1	2%	3	2%	6	2%
B	17	7%	1	3%	4	11%	6	9%	13	8%	17	7%
O	102	45%	19	59%	18	51%	34	52%	75	47%	113	46%

Doodsoorzaak												
Natuurlijk	161	71%	21	66%	25	71%	46	70%	120	75%	177	73%
Ongeval	37	16%	8	25%	8	23%	9	14%	22	14%	37	15%
Euthanasie	13	6%	1	3%	0	0%	7	11%	8	5%	13	5%
(Zelf)moord	15	7%	2	6%	2	6%	4	6%	10	6%	16	7%
Medische complicatie	1	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	1%	1	0%

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.10: **Postmortale weefseldonoren per weefsel per aangegeven jaar**

Donoren	2013	2014	2015	2016	2017	2016/2017	2017 per 1 mln. inwoners *
Oogweefsel	1513	1556	1590	1476	1358	-8%	80
Huid	389	498	464	443	363	-18%	21
Pulmonaal- en aortaklep **	237	201	174	202	161	-20%	9
Thoracale aorta	25	17	43	31	18	-42%	1
Bot ***	116	121	108	139	161	16%	9
Totaal	1677	1705	1727	1655	1510	-9%	88

* inwoneraantallen gebaseerd op CBS-cijfers uit 2017 staan vermeld in tabel 4.5

** in het najaar van 2016 is de leeftijdsgrens voor hartklepdonatie verhoogd van 60 naar 65 jaar (man) en 65 naar 70 jaar (vrouw)

*** in het najaar van 2016 is de leeftijdsgrens voor botdonatie verhoogd van 65 naar 75 jaar

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.11: Postmortale weefseldonoren per regio per aangegeven jaar

Regio	2013 *	2014	2015	2016	2017	2016/2017	2017 per 1 mln. inwoners**
Amsterdam	236	242	263	269	206	-23%	75
Groningen	314	268	307	287	304	6%	92
Leiden	223	257	221	245	229	-7%	100
Maastricht	112	102	112	105	85	-19%	99
Nijmegen	436	469	420	432	386	-11%	111
Rotterdam	219	233	277	186	189	2%	69
Utrecht	137	134	127	131	111	-15%	67
Totaal	1677	1705	1727	1655	1510	-9%	88

* cijfers van de regio's Groningen, Maastricht en Nijmegen van 2013 zijn gecorrigeerd ten opzichte van die in de cijferbijlage van het jaarverslag 2013

** inwoneraantallen gebaseerd op CBS-cijfers uit 2017 staan vermeld in tabel 4.5

Tabel 4.12: Postmortale weefseldonoren per weefsel in 2017

Regio	Oogwefsel-donoren	Huid-donoren	Pulmonaal- en Aortaklepdonoren	Thoracale Aortadonoren	Bot-donoren
Amsterdam	180	46	31	3	24
Groningen	267	79	39	2	36
Leiden	206	59	21	4	19
Maastricht	74	19	13	1	15
Nijmegen	355	85	30	5	40
Rotterdam	171	45	19	3	17
Utrecht	105	30	8	0	10

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 4.13a: **Organen uitgenomen door Nederlandse uitnameteams bij post-mortale donoren in Nederland in 2017**

Uitname-teams		Hart	Long *	Nier	Pancreas	Lever
Amsterdam AMC	Uitgenomen	–	–	4	–	–
	Getransplanteerd	–	–	3	–	–
Rotterdam Erasmus MC	Uitgenomen	13	20	104	24	42
	Getransplanteerd	12	20	98	7	40
Leiden LUMC	Uitgenomen	–	–	111	18	41
	Getransplanteerd	–	–	99	6	38
Maastricht UMC+	Uitgenomen	–	–	101	17	33
	Getransplanteerd	–	–	90	5	30
Groningen UMCG	Uitgenomen	6	46	89	20	34
	Getransplanteerd	5	40	81	10	32
Nijmegen Radboudumc	Uitgenomen	–	–	64	9	23
	Getransplanteerd	–	–	55	4	21
Utrecht UMCU**	Uitgenomen	12	42	–	–	–
	Getransplanteerd	11	31	–	–	–

Tabel 4.13b: **Organen uitgenomen door Nederlandse uitnameteams bij post-mortale donoren buiten Nederland in 2017**

Uitname-teams		Hart	Long *
Rotterdam Erasmus MC	Uitgenomen	3	12
	Getransplanteerd	3	10
Groningen UMCG	Uitgenomen	6	30
	Getransplanteerd	6	28
Utrecht UMCU**	Uitgenomen	–	4
	Getransplanteerd	–	4

* dubbele long geteld als twee longen

** alleen thorax-team

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

5. Transplantatie van organen en weefsels van post mortale donoren

Het totaal aantal transplantaties met organen van post-mortale donoren staat in tabel 5.1.

Het aantal transplantaties per transplantatiecentrum staat in tabel 5.2. De Wet op de orgaandonatie beoogt een eerlijke verdeling van donororganen onder alle transplantatiekandidaten. Nederland wordt beschouwd als één regio, met één wachtlijst, waarbij in meerdere transplantatiecentra wordt getransplanteerd. Het toewijzen van een orgaan is dan ook niet afhankelijk van het transplantatiecentrum waar de potentiële ontvanger staat geregistreerd, maar van de nationale toewijzingscriteria die de NTS hanteert. Het verschil in aantallen transplantaties per centrum hangt samen met de lengte van de wachtlijst van het centrum, maar ook met het acceptatiebeleid van de behandelend arts. De NTS wijst een orgaan toe aan een patiënt; de behandelend arts beslist vervolgens of het aangeboden orgaan op dat moment geschikt is voor de door de NTS geselecteerde patiënt.

Tabel 5.3 en tabel 5.4 geven enkele kenmerken weer van de getransplanteerde patiënten met een transplantaat van een overleden donor. De gegevens van de pancreastransplantaties en split-levertransplantaties evenals enkele transplantaties met meerdere orgaantypen gecombineerd (zie tabel 5.2), zijn niet in deze tabellen opgenomen wegens lage aantallen. Tabel 5.5 toont het aantal verkregen organen en het aantal

orgaantransplantaties in Nederland in relatie tot de overige Eurotransplant-landen.

Het totaal aantal transplantaties met weefsels van post-mortale donoren staat in tabel 5.6.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 5.1: **Aantal orgaan-transplantaties in Nederland met organen van postmortale donoren in het aangegeven jaar. Er is onderscheid gemaakt tussen Donation after brain death (DBD) en Donation after circulatory death (DCD) donoren**

Orgaan (combinatie)	2013	2014	2015	2016	2017
Hart	37	51	53	35	38
Hart met long	–	–	1	–	–
Lever – DBD	80	109	89	99	89
Lever – DCD	48	47	46	44	65
Split-levers – DBD	5	9	7	2	5
Long – DBD	50	71	48	42	49
Long – DCD	38	20	29	31	25
Nier – DBD	165	223	207	202	168
Nier – DCD	247	216	235	204	237
Nier met lever – DBD	4	4	3	1	–
Nier met lever – DCD	–	–	2	–	1
Nier met pancreas – DBD	16	23	13	13	14
Nier met pancreas – DCD	2	4	9	6	8
Nier met split lever – DBD	–	–	1	–	–
Pancreas – DBD	11	8	7	6	6
Pancreas – DCD	2	–	6	3	5
Pancreas met lever – DBD	1	–	–	1	–
Dunne darm – DBD	–	–	3	–	–
Totaal	706	785	759	689	710

Opmerking: nier-en-bloc wordt als 1 transplantatie geteld; Bij pancreaseilandjestransplantatie kan 1 ontvanger van 2 donoren eilandjes ontvangen, dit wordt geteld als 2 transplantaties; 1 keer dunne darm met buikwand in 2015

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 5.2: Aantal orgaantransplantaties in Nederland met organen van postmortale donoren in 2017 per centrum

Orgaan (combinatie)	Amsterdam AMC	Amsterdam VUMC	Groningen UMCG	Leiden LUMC	Maastricht UMC+	Nijmegen Radboudumc	Rotterdam Erasmus MC	Utrecht UMCU	Totaal
Hart	–	–	11	–	–	–	16	11	38
Lever – DBD	–	–	28	14	–	–	47	–	89
Lever – DCD	–	–	15	22	–	–	28	–	65
Split-lever – DBD	–	–	3	–	–	–	2	–	5
Long – DBD	–	–	24	–	–	–	12	13	49
Long – DCD	–	–	13	–	–	–	5	7	25
Nier – DBD	39	9	31	23	14	18	24	10	168
Nier – DCD	32	12	49	38	16	21	51	18	237
Nier met lever – DCD	–	–	1	–	–	–	–	–	1
Nier met pancreas – DBD	–	–	3	11	–	–	–	–	14
Nier met pancreas – DCD	–	–	3	5	–	–	–	–	8
Pancreas – DBD	–	–	–	6	–	–	–	–	6
Pancreas – DCD	–	–	–	5	–	–	–	–	5
Totaal	71	21	181	124	30	39	185	59	710

Opmerking: nier-en-bloc wordt als 1 transplantatie geteld

Tabel 5.3: Kenmerken van
patienten getransplanteerd
met postmortale organen in
2017

Leeftijd (jaren)	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long	Alleen nier	Nier met pancreas
0 tot 16	2	8	–	6	–
16 tot 56	19	78	29	138	21
56 tot 65	13	46	37	100	1
65 en ouder	4	27	8	161	–

Bloedgroep	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long	Alleen nier	Nier met pancreas
A	19	70	27	181	11
AB	2	7	5	17	1
B	3	16	10	35	1
O	14	66	32	172	9

Transplantatie	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long	Alleen nier	Nier met pancreas
Eerste	38	132	71	339	22
Retransplantatie	–	27	3	66	1

Urgentiecode	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long	Alleen nier	Nier met pancreas
Hoge urgentie (HU)	15	20	–	4	–
Transplantabel	23	139	74	401	22

(vervolg tabel 5.3 op volgende pagina)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

(vervolg tabel 5.3)

HLA-A,-B,-DR mismatch	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long	Alleen nier	Nier met pancreas
0	–	1	–	36	–
1	1	1	–	33	–
2	2	4	3	83	2
3	7	30	11	119	6
4	6	41	20	79	6
5	13	52	27	45	5
6	9	27	12	10	3
niet berekend	–	3	1	–	–
% PRA voor transplantatie					
0 tot 6%	35	132	67	369	22
6 tot 85%	2	13	5	31	–
85 tot en met 100%	–	1	1	5	–
Onbekend	1	13	1	–	–

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 5.4 **Wachtduur van patiënten die met post-mortale organen zijn getransplanteerd in 2017**

Wachtduur*	Alleen nier	Nier met pancreas	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long
Preëemptief	33	–	–	–	–
o tot 6 maanden	14	–	8	101	31
6 tot 12 maanden	23	1	4	31	11
12 tot 24 maanden	109	12	13	13	11
24 tot 60 maanden	167	7	12	11	14
60 maanden of langer	59	2	1	3	7

Wachtduur in jaren	Alleen nier	Nier met pancreas	Alleen hart	Alleen lever	Alleen long
Gemiddelde dialyseuduur	3,1	–	–	–	–
Mediane dialyseuduur	2,3	–	–	–	–
Gemiddelde registratieduur	2,0	2,6	1,7	0,8	1,5
Mediane registratieduur	1,4	1,9	1,6	0,3	0,7

* Wachtduur: dialyseuduur tot transplantatie bij alleen nier; registratietijd op de wachtlijst bij overige organen; bij nier met pancreas alleen pancreasregistratietijd

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 5.5: Orgaandonaties en -transplantaties in Nederland in relatie tot het buitenland in 2017

	Donatieland	Transplantatieland			Totaal beschikbaar	Balans tussen transplantatie en donatie
		Nederland	Overige ET-landen	Landen buiten ET		
Nier *	Nederland	337	67	–	404	5
	Overige ET-landen	72	2514	–	2586	1
	Landen buiten ET	–	6	–	6	-6
	Totaal:	409	2587	–	2996	
Hart	Nederland	28	7	–	35	3
	Overige ET-landen	10	487	1	498	6
	Landen buiten ET	–	10	–	10	-9
	Totaal:	38	504	1	543	
Hart met long	Nederland	–	–	–	–	–
	Overige ET-landen	–	5	–	5	0
	Landen buiten ET	–	–	–	–	–
	Totaal:	–	9	–	–	
Long (dubbelzijdig)	Nederland	41	14	–	55	8
	Overige ET-landen	20	485	–	505	19
	Landen buiten ET	2	25	–	27	-27
	Totaal:	63	524	–	587	
Long (enkelzijdig)	Nederland	10	2	–	12	
	Overige ET-landen	1	34	–	35	3
	Landen buiten ET	–	2	–	2	-2
	Totaal:	11	38	–	49	

(vervolg tabel 5.5 op volgende pagina)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie**2** Missie, visie, strategie**3** Meer donaties**4** Meer transplantaties**5** Bedrijfsvoering**6** Financieel overzicht**Bijlagen****A** Duiding en uitgebreide cijfers**B** Medewerkers NTS**C** Publicaties en voordrachten**D** Verklarende woordenlijst

English summary

(vervolg tabel 5.5)

Lever	Nederland	123	34	–	157	-2
	Overige ET-landen	32	1272	–	1304	9
	Landen buiten ET	–	7	–	7	-7
	Totaal:	155	1313	–	1468	
Split-lever	Nederland	3	3	–	6	
	Overige ET-landen	2	84	–	86	3
	Landen buiten ET	–	2	–	2	-2
	Totaal:	5	89	–	94	
Pancreas met nier	Nederland	19	–	–	19	3
	Overige ET-landen	3	108	–	111	-3
	Landen buiten ET	–	–	–	–	–
	Totaal:	22	108	–	130	
Pancreas of eilandjes	Nederland	9	4	–	13	-2
	Overige ET-landen	2	22	–	24	2
	Landen buiten ET	–	–	–	–	–
	Totaal:	11	26	–	37	

Inclusief donaties uit 2016 die zijn getransplanteerd in 2017, exclusief donaties uit 2017 die zijn getransplanteerd in 2018

* Nierbalans: inclusief nier-en-bloc geteld als 2 donaties/transplantaties

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 5.6: **Weefseltransplantaties in nederland (weefsel afkomstig van nederlandse en buitenlandse donoren)**

	2013	2014	2015	2016	2017
Cornea's totaal	1286	1328	1499	1523	1454
– HLA-getypeerd	46	63	58	43	32
– Ongetypeerd	376	429	506	425	390
– Lamellair	864	836	935	1055	1032
Hartkleppen *	116	129	112	109	149
– Aortakleppen	27	30	17	11	28
– Pulmonaalkleppen	63	67	69	69	88
Bot **	1554	1776	1835	2129	2144
Huid (cm ²)	90.250	126.564	150.355	240.475	166.295

* Aortakleppen, pulmonaalkleppen, patches, vaten

** Diepgevroren botweefsels, gevriesdroogde botweefsels, zachte botweefsels, gedemineraliseerde botweefsels, Graftonweefsels

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

6. Transplantatie van organen van levende donoren

In tabel 6.1 is de verwantschap onder levende nierdonoren met ontvanger uitgesplitst en in tabel 6.2 staan de aantallen niertransplantaties van levende verwante donoren (LR) en levende niet-verwante donoren (LUR) per centrum.

Omdat de registratie van de specifieke reden van de donor voor indirecte levende nierdonatie niet compleet is, is niet met zekerheid vast te stellen hoeveel altruïstische nierdonoren (donor zonder beoogde ontvanger) er in 2017 waren. Veel altruïstische donoren zijn waarschijnlijk als ‘anonieme donor’ geregistreerd. Sinds september 2016 is dit een item dat in de NOTR-database vastgelegd wordt. Het aantal [altruïstische donoren](#) zoals geregistreerd in de NOTR-database is aan tabel 6.1 toegevoegd.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfersB Medewerkers
NTSC Publicaties en
voordrachtenD Verklarende
woordenlijstEnglish
summaryTabel 6.1: **Verwantschap levende nierdonoren en ontvangers**

Levend verwant	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Moeder	52	21%	51	21%	38	19%	47	20%	47	23%
Vader	34	14%	38	16%	37	19%	40	17%	36	18%
Zoon / dochter	31	13%	29	12%	24	12%	28	12%	34	17%
Broer / zus	104	43%	98	40%	84	42%	93	39%	65	32%
Opa / oma	2	1%	1	0%	1	1%	1	0%	2	1%
Kleinzoon / kleindochter	–	–	–	–	–	–	–	–	1	0%
Oom / tante	9	4%	9	4%	7	4%	15	6%	8	4%
Neef / nicht	10	4%	15	6%	8	4%	11	5%	8	4%
Niet nader gespecificeerd	–	–	1	0%	–	–	2	1%	1	0%
Totaal	242	100%	242	100%	199	100%	237	100%	202	100%

Levend niet-verwant	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Partner	135	49%	127	43%	124	39%	127	39%	156	45%
Vriend	35	13%	36	12%	30	10%	47	14%	43	12%
Niet-verwante familie	28	10%	22	8%	32	10%	31	9%	37	11%
Anonieme donor	46	17%	47	16%	67	21%	65	20%	58	17%
Niet nader gespecificeerd	34	12%	60	21%	62	20%	58	18%	55	16%
Totaal	278	100%	292	100%	315	100%	328	100%	349	100%

Totaal levende nierdonoren	520		534		514		565		551	
-----------------------------------	------------	--	------------	--	------------	--	------------	--	------------	--

Altruïstische donoren: in NOTR-database zijn per 21-03-2018 74 geregistreerd: 60 altruïstische donoren en 14 donoren via de media of overig onverwant gerelateerd.

Tabel 6.2: Aantal transplantaties met nieren afkomstig van levende donoren per centrum in het aangegeven jaar

Levend verwant	2013		2014		2015		2016		2017	
	LR	LUR	LR	LUR	LR	LUR	LR	LUR	LR	LUR
Amsterdam AMC	36	33	27	40	23	37	22	40	17	37
Amsterdam Vumc	11	10	12	20	11	25	8	21	8	23
Groningen UMCG	30	46	26	46	26	65	48	68	33	72
Leiden LUMC	34	47	30	47	26	42	35	35	24	36
Maastricht UMC+	19	12	15	14	7	18	8	23	14	23
Nijmegen Radboudumc	31	43	47	37	46	39	40	51	45	60
Rotterdam Erasmus MC	71	70	67	72	47	70	60	69	53	77
Utrecht UMCU	10	17	18	16	13	19	16	21	8	21
Totaal	242	278	242	292	199	315	237	328	202	349

LR (living related) levend verwante en LUR (living unrelated) levend niet-verwante transplantaties

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Het cross-overprogramma (uitwisselingsprogramma nierdonatie bij leven) is een gezamenlijk programma van alle niertransplantatiecentra in Nederland. Dit programma is op 1 januari 2004 onder auspiciën van de NTS van start gegaan. Hierbij worden tussen paren van levende donoren en hun ontvangers de nieren uitgewisseld en getransplanteerd, als directe levende donatie vanwege bloedgroep-incompatibiliteit of immunologische redenen niet mogelijk is (tabel 6.3). In principe is er elk kwartaal een allocatieprocedure. In 2017 voerde de NTS 4 allocatieprocedures uit. Waaraan in totaal 66 paren meededen (tabel 6.3a en b). Dit leidde tot 40 niertransplantaties binnen het cross-overprogramma. Van deze transplantaties zijn er uiteindelijk 5 uitgevoerd in de periode 1-1-2018 tot en met 21-3-2018. Ook waren er 4 ruiltransplantaties met een altruïstische donor. De altruïstische donor levert in zo'n ruiltransplantatie een nier aan een ontvanger in het

cross-overprogramma. De oorspronkelijke donor van dit koppel doneert zijn nier aan het volgende koppel of direct aan een ontvanger die bovenaan op de nierwachtlijst voor post-mortale donatie staat. Naast transplantatie zijn er ook andere redenen voor uitstroom uit het cross-overprogramma. Deze staan in tabel 6.4a en b. Uit zowel tabel 6.3b en 6.4b is af te leiden dat patiënten met bloedgroep O oververtegenwoordigd zijn in het cross-overprogramma en relatief gezien de minste kans hebben op een goede koppeling met een andere donor binnen het cross-overprogramma. De reden hiervoor is dat bij patiënten met bloedgroep O alleen donoren met bloedgroep O passen tenzij door de bloedgroep heen wordt getransplanteerd. Patiënten met andere bloedgroepen kunnen altijd organen ontvangen van donoren met bloedgroep O. In tabel 6.5 staat het aantal levende leverdonoren.

Tabel 6.3a: Aantal paren in het cross-overprogramma in 2017 en reden waarom geen directe levende donatie kon plaats vinden

Reden geen directe donatie	Aantal paren overgebleven uit vorige procedures	Aantal paren ingestroomd in 2017	Totaal
Bloedgroep incompatibel	10	21	31
Kruisproef positief	13	15	28
Bloedgroep incompatibel en kruisproef positief	3	3	6
Compatibel	–	1	1
Totaal	26	40	66

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 6.3b: Aantal paren per bloedgroep van de patiënt in het cross-overprogramma in 2017

Reden geen directe donatie	Aantal paren overgebleven uit vorige procedures	Aantal paren ingestroomd in 2017	Totaal
A	2	13	15
AB	1	1	2
B	5	6	11
O	18	20	38
Totaal	26	40	66

Tabel 6.4a: Resultaten van het cross-overprogramma en reden uitstroom uit het programma in 2017 per reden van instroom

Reden uitstroom	Bloedgroep incompatibel	Kruisproef positief	Beide	Compatibel	Totaal
Getransplanteerd in programma*	14	22	3	1	40
Ruiltransplantatie met altruïstische donator**	4	–	–	–	4
Transplantatie met andere levende donator	4	1	3	–	8
Transplantatie door de bloedgroep heen	3	–	–	–	3
Postmortale nier ontvangen		3	–	–	3
Subtotaal getransplanteerd	25	26	6	1	58
Verslechtering conditie / overleden op de wachtlijst	1	1	–	–	2
Nog op de wachtlijst	5	1	–	–	6
Totaal	31	28	6	1	66

* 5 transplantaties die resulteerden uit een cross-overprocedure in 2017 zijn uiteindelijk in de periode 1-1-2018 tot en met 21-3-2018 daadwerkelijk uitgevoerd.

** De altruïstische donator levert een nier aan een ontvanger in het cross-overprogramma en de oorspronkelijke donator van dit koppel doneert zijn nier aan een ontvanger die bovenaan op de nierwachtlijst voor postmortale donatie staat (ook bekend als domino-paired kidney exchange).

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 6.4b: Resultaten van het cross-overprogramma en reden uitstroom uit het programma in 2017 per bloedgroep van de ontvanger

Reden uitstroom	A	AB	B	O	Totaal
Getransplanteerd in programma*	–	–	–	–	–
(percentage van totaal aantal in bloedgroep)	12 (80%)	2 (100%)	8 (73%)	18 (47%)	40 (61%)
Ruiltransplantatie met altruïstische donor**	–	–	–	4	4
Transplantatie met andere levende donor	1	–	2	5	8
Transplantatie door de bloedgroep heen	–	–	–	3	3
Postmortale nier ontvangen	1	–	–	2	3
Subtotaal getransplanteerd	14	2	10	32	58
Verslechtering conditie / ongeschiktheid donor	–	–	–	2	2
Nog op de wachtlijst***	1	–	1	4	6
Totaal	15	2	11	38	66

* Vijf transplantaties die resulteerden uit een Cross-overprocedure in 2017 zijn uiteindelijk in de periode 1-1-2018 tot en met 21-3-2018 daadwerkelijk uitgevoerd.

** De altruïstische donor levert een nier aan een ontvanger in het cross-overprogramma, en de oorspronkelijke donor van dit koppel doneert zijn nier aan een ontvanger die bovenaan op de nierwachtlijst voor postmortale donatie staat (ook bekend als domino-paired kidney exchange).

*** Van de patiënten die nog op de wachtlijststonden waren 2 patiënten (1 met bloedgroep O en 1 met bloedgroep A,) hoog geïmmuniseerd (hoogste PRA% 85-100), 2 patiënten (1 met bloedgroep O en 1 met bloedgroep B) geïmmuniseerd (hoogste PRA% 6-84), en 4 patiënten (4 met bloedgroep O) niet geïmmuniseerd (PRA% 0-5).

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 6.5: **Verwantschap levende leverdonoren en ontvangers**

Type donor	2013	2014	2015	2016	2017
Verwant	2	3	2	10	5
Niet-verwant	–	–	1	2	4
Totaal	2	3	3	12	9

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

7. Raadplegingen, gemelde en geëffectueerde orgaan- en weefseldonoren per ziekenhuis

In tabel 7.1 staat per ziekenhuis per regio het aantal overledenen voor wie het Donorregister is geraadpleegd, hoeveel overledenen zijn aangetroffen, het aantal gemelde en geëffectueerde orgaandonoren (uitgesplitst in DBD- en DCD-orgaandonoren), gestarte orgaandonatieprocedures en het aantal weefseldonoren (gemeld en geëffectueerd). Gestarte orgaandonatieprocedures zijn procedures waarbij de transplantatiecoördinator is benaderd. Gemelde donoren zijn overledenen die zijn aangemeld bij het Orgaancentrum en bij Eurotransplant. Bij orgaandonatie zijn geëffectueerde donoren donoren van wie minimaal 1 orgaan is getransplanteerd. Bij weefseldonatie zijn geëffectueerde donoren donoren van wie minimaal 1 weefseltype is uitgenomen met als doel transplantatie.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 7.1

Regio Amsterdam	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte organa- donatieprocedures	Organ donormelding	Geëffectueerde organadonor	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	Geëffectueerde DBDdonoren	Gemelde DBDdonoren	Geëffectueerde DCD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Alkmaar Noordwest Ziekenhuisgroep (vh MCA)	140	70	8	5	4	35	26	4	3	1	1	1
Almere Flevoziekenhuis	37	20	0	0	0	9	8	0	0	0	0	0
Amstelveen Ziekenhuis Amstelland	30	17	0	0	0	8	6	0	0	0	0	0
Amsterdam Academisch Medisch Centrum, locatie AMC	184	83	34	31	26	37	28	19	17	12	9	9
Amsterdam NKI - Antonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis	16	11	0	0	0	8	2	0	0	0	0	0
Amsterdam BovenIJ Ziekenhuis	13	4	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Amsterdam Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (Oost)	112	35	6	3	2	23	15	1	1	2	1	1
Amsterdam Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (West, vh SLAZ)	42	15	1	1	1	6	3	0	0	1	1	1
Amsterdam Slotervaartziekenhuis	14	6	1	1	1	3	2	0	0	1	1	1
Amsterdam VU medisch centrum	173	75	15	13	12	44	29	5	5	8	7	7
Beverwijk Rode Kruis Ziekenhuis	65	31	0	0	0	12	11	0	0	0	0	0
Blaricum Tergooiziekenhuizen, locatie Blaricum	25	8	0	0	0	8	7	0	0	0	0	0
Den Helder Noordwest Ziekenhuisgroep (vh Gemini)	21	6	1	1	1	6	5	0	0	1	1	1
Hilversum Tergooiziekenhuizen, locatie Hilversum	72	36	4	4	1	23	16	1	0	3	1	1
Hoorn Westfriesgasthuis	65	27	0	0	0	23	17	0	0	0	0	0
Lelystad en Emmeloord MC Groep	24	12	0	0	0	10	10	0	0	0	0	0
Purmerend Waterlandziekenhuis	20	10	0	0	0	7	2	0	0	0	0	0
Zaandam Zaans Medisch Centrum	43	21	0	0	0	9	7	0	0	0	0	0
Subtotaal regio Amsterdam	1096	487	70	59	48	272	195	30	26	29	22	22

Exclusief 14 gemelde en 11 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Regio Groningen	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte organa- donatieprocedures	Organ donormelding	Geëffectueerde organadoror	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	Geëffectueerde DBDdonoren	Gemelde DBDdonoren	Geëffectueerde DCD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Almelo ZGT Almelo	90	37	2	1	1	25	20	1	1	0	0	0
Assen Wilhelmina Ziekenhuis	46	15	0	0	0	14	12	0	0	0	0	0
Delfzijl Ommelander Ziekenhuis Groep, loc. Delfzicht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Deventer Deventer Ziekenhuis	77	38	3	2	1	17	11	0	0	2	1	1
Dokkum Zorggroep Pasana, locatie Talma Sionsberg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Drachten Ziekenhuis Nij Smellinghe	31	15	0	0	0	7	4	0	0	0	0	0
Emmen Scheper Ziekenhuis	86	32	1	1	1	17	12	1	1	0	0	0
Enschede Medisch Spectrum Twente	206	85	10	10	8	57	53	2	2	8	6	6
Groningen Martini Ziekenhuis	57	23	1	1	1	7	6	0	0	1	1	1
Groningen Universitair Medisch Centrum Groningen	250	110	28	28	17	48	37	6	6	22	11	11
Hardenberg en Coevorden Saxenburgh Groep	22	7	0	0	0	8	6	0	0	0	0	0
Harderwijk Ziekenhuis Sint Jansdal	37	15	0	0	0	9	7	0	0	0	0	0
Heerenveen Ziekenhuis De Tjongerschans	45	11	0	0	0	14	11	0	0	0	0	0
Hengelo ZGT Hengelo	4	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0
Hoogeveen Ziekenhuis Bethesda	12	4	0	0	0	4	3	0	0	0	0	0
Leeuwarden Medisch Centrum Leeuwarden	244	101	8	7	6	39	29	1	1	6	5	5
Meppel Zorgcombinatie Noorderboog, locatie Diaconessenhuis Meppel	24	5	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
Sneek Antonius ziekenhuis	30	16	0	0	0	7	5	0	0	0	0	0
Stadskanaal Refaja Ziekenhuis	20	7	0	0	0	7	4	0	0	0	0	0
Winschoten Ommelander Ziekenhuis Groep, loc. Lucas	31	10	1	1	0	8	6	1	0	0	0	0

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Vervolg regio Groningen

Zwolle Isala Klinieken	221	78	20	18	12	41	32	6	6	12	6
Subtotaal regio Groningen	1533	610	74	69	47	333	261	18	17	51	30

Exclusief 47 gemelde en 36 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Regio Leiden	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte organ- donatieprocedures	Orgaan donormelding	Geëffectueerde organonor	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	Gemelde DBDdonoren	Geëffectueerde DBD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Breda Amphia Ziekenhuis	188	86	3	3	3	54	36	2	2	1	1
Den Haag Stichting Bronovo-Nebo, Ziekenhuis Bronovo	20	7	0	0	0	6	4	0	0	0	0
Den Haag HagaZiekenhuis, locatie Juliana Kinderziekenhuis/locatie Sportlaan (RKZ)	15	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Den Haag HagaZiekenhuis, locatie Leyweg (Leyenburg)	182	72	3	3	1	41	30	0	0	3	1
Den Haag en Leidschendam Medisch Centrum Haaglanden, locaties Westeinde en Antoniushove	191	71	9	7	6	38	31	3	3	4	3
Gouda Groene Hart Ziekenhuis	79	33	1	1	1	13	10	0	0	1	1
Haarlem Spaarne Gasthuis, loc. Kennemer Gasthuis	120	55	4	3	3	34	28	1	1	2	2
Hoofddorp Spaarne Gasthuis, loc. Spaarne Ziekenhuis	50	21	1	1	1	17	11	0	0	1	1
Leiden Alrijne Ziekenhuis (voorheen Diaconessenhuis)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leiden Leids Universitair Medisch Centrum	198	89	16	14	8	62	51	6	5	8	3
Leiderdorp Alrijne Ziekenhuis (voorheen Rijnland)	70	22	0	0	0	18	12	0	0	0	0
Woerden Zuwe Hofpoort Ziekenhuis	11	4	0	0	0	2	2	0	0	0	0

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Vervolg regio Leiden

Zoetermeer I't Lange Land Ziekenhuis	17	6	0	0	0	3	2	0	0	0	0
Subtotaal regio Leiden	1142	475	37	32	23	288	217	12	11	20	12

Exclusief 16 gemelde en 12 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Regio Maastricht	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte orgaan-donatieprocedures	Orgaan donormelding	Geëffectueerde orgaan donor	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	DBDDonoren	Gemelde DBD donoren	Geëffectueerde DCD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Brunssum/Heerlen Atrium Medisch Centrum Parkstad	125	63	3	3	2	30	25	2	2	1	0	0
Maastricht Maastricht Universitair Medisch Centrum	200	99	21	21	17	50	33	8	8	13	9	9
Roermond Laurentius Ziekenhuis	30	19	1	1	1	15	10	1	1	0	0	0
Sittard Orbis Medisch Centrum	56	30	0	0	0	12	9	0	0	0	0	0
Subtotaal regio Maastricht	411	211	25	25	20	107	77	11	11	14	9	9

Exclusief 9 gemelde en 6 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Regio Nijmegen

Apeldoorn Gelre Ziekenhuizen, locatie Lukas	62	29	4	4	4	12	8	0	0	4	4
Arnhem Rijnstate Arnhem	213	72	1	0	0	36	26	0	0	0	0
Boxmeer Maasziekenhuis	31	16	0	0	0	11	9	0	0	0	0
Den Bosch Jeroen Bosch Ziekenhuis	148	54	3	3	3	34	23	1	1	2	2
Doetinchem Slingeland Ziekenhuis	71	24	0	0	0	25	18	0	0	0	0
Ede Ziekenhuis Gelderse Vallei, locatie Ede	92	42	5	5	4	19	12	2	2	3	2

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Vervolg regio Nijmegen	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte organ-donatieprocedures	Organ donormelding	Geëffectueerde organonor	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	Geëffectueerde DBDdonoren	Gemelde DBD donoren	Geëffectueerde DCD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Eindhoven Catharina-ziekenhuis	172	78	5	4	2	45	30	1	1	3	1	1
Eindhoven Máxima Medisch Centrum, locatie Eindhoven	4	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Geldrop St. Anna Ziekenhuis	66	21	0	0	0	17	13	0	0	0	0	0
Helmond Elkerliek ziekenhuis, locatie Helmond	72	30	0	0	0	23	20	0	0	0	0	0
Nijmegen Canisius-Wilhelmina ziekenhuis	80	44	1	1	0	27	21	0	0	1	0	0
Nijmegen Universitair Medisch Centrum St. Radboud	178	75	33	31	26	29	21	9	8	22	18	18
Tilburg ETZ, locatie Elisabeth	226	94	23	22	13	49	36	8	5	14	8	8
Tilburg ETZ, locatie TweeSteden	137	64	0	0	0	28	24	0	0	0	0	0
Uden Ziekenhuis Bernhoven	87	32	2	2	2	15	12	1	1	1	1	1
Veldhoven Máxima Medisch Centrum, locatie Veldhoven	92	46	2	2	2	20	13	1	1	1	1	1
Venlo en Venray VieCuri Medisch Centrum voor Noord-Limburg	128	58	2	1	0	30	23	0	0	1	0	0
Weert Sint Jans Gasthuis	17	5	0	0	0	3	2	0	0	0	0	0
Winterswijk Streekziekenhuis Koningin Beatrix	31	15	1	1	1	12	9	0	0	1	1	1
Zevenaar Rijnstate Zevenaar, incl. weefseldonoren uit verpleeghuis Liemerijje	2	1	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
Zutphen Gelre Ziekenhuizen, locatie Het Spitaal	56	28	1	1	1	9	7	1	1	0	0	0
Subtotaal regio Nijmegen	1965	830	83	77	58	447	329	24	20	53	38	38

Exclusief 93 gemelde en 66 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Regio Rotterdam	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte organ-donatieprocedures	Organ donor melding	Geëffectueerde organonor	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	Geëffectueerde DBDdonoren	Gemelde DBDdonoren	Geëffectueerde DCD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Bergen op Zoom Bravis ziekenhuis (voorheen Lievensberg)	82	36	3	2	2	15	11	2	2	0	0	0
Capelle a/d IJssel IJsselland Ziekenhuis	47	22	0	0	0	7	6	0	0	0	0	0
Delft Reinier de Graaf Groep, locatie Reinier de Graaf Gasthuis	58	29	1	1	1	12	8	0	0	1	1	1
Dirksland Stichting Het van Weel-Bethesda Ziekenhuis	15	8	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0
Dordrecht/Zwijndrecht Albert Schweitzer ziekenhuis	162	73	4	4	3	33	24	2	2	2	2	1
Goes/Vlissingen Admiraal de Ruyter Ziekenhuis	55	28	5	4	3	16	13	2	1	2	2	2
Roosendaal Bravis ziekenhuis (voorheen St. Franciscus)	99	39	2	2	1	11	7	0	0	2	2	1
Rotterdam Erasmus MC (Sophia KZ, Daniel den Hoed en Dijkzigt)	304	128	25	23	20	61	49	12	11	11	11	9
Rotterdam Franciscus Gasthuis & Vlietland, loc. Gasthuis	134	58	1	0	0	20	15	0	0	0	0	0
Rotterdam Havenziekenhuis	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rotterdam Ikazia ziekenhuis	126	49	1	0	0	20	13	0	0	0	0	0
Rotterdam Maasstad Ziekenhuis	177	76	3	3	3	25	20	3	3	0	0	0
Schiedam Franciscus Gasthuis & Vlietland	68	28	1	1	1	9	6	0	0	1	1	1
Spijkenisse Spijkenisse Medisch Centrum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terneuzen/Oostburg ZorgSaam Ziekenhuis (locaties De Honte/Antonius)	44	15	1	1	1	5	4	1	1	0	0	0
Subtotaal regio Rotterdam	1377	591	47	41	35	238	177	22	20	19	19	15

Exclusief 15 gemelde en 12 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Regio Utrecht	Raadplegingen v.h. donorregister	Hits (aantal gereg. i.h. donorregister)	Gestarte organ-donatieprocedures	Orgaan donormelding	Geëffectueerde orgaandonor	Weefseldonor melding	Geëffectueerde weefseldonor	Geëffectueerde DBDdonoren	Gemelde DBDdonoren	Geëffectueerde DCD donoren	Gemelde DCD donoren	Geëffectueerde DCD donoren
Amersfoort Meander MC		53	5	4	2	31	24	0	0	4	2	2
Gorinchem Rivas Beatrixziekenhuis	37	21	0	0	0	7	5	0	0	0	0	0
Nieuwegein St. Antonius Ziekenhuis, locatie Nieuwegein	192	84	4	2	1	42	36	1	1	1	0	0
Tiel Ziekenhuis Rivierenland	33	12	0	0	0	5	5	0	0	0	0	0
Utrecht Diakonessenhuis, locatie Utrecht	54	28	2	1	1	18	14	0	0	1	1	1
Utrecht St. Antonius Ziekenhuis, locatie Leidsche Rijn	34	10	0	0	0	5	3	0	0	0	0	0
Utrecht Universitair Medisch Centrum, locatie AZU	190	73	14	11	8	35	20	2	2	9	6	6
Utrecht Universitair Medisch Centrum, locatie WKZ	2	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1
Zeist Diakonessenhuis, locatie Zeist	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal regio Utrecht	544	284	26	19	13	143	107	3	3	16	10	10

Exclusief 6 gemelde en 4 geëffectueerde weefseldonoren gemeld door (verpleeg)huisartsen

Totaal Ziekenhuizen	8068	3488	362	322	244	1828	1363	120	108	202	136
----------------------------	-------------	-------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	------------	------------	------------	------------

De cijfers zijn afkomstig uit de volgende bronnen:

Raadpleegcijfers: VITA
 Cijfers m.b.t. orgaandonoren: Eurotransplant
 Cijfers m.b.t. weefseldonoren: NTS

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

8. Organisatie van donatie in de ziekenhuizen

Applicatie en kengetallen — Om de resultaten van de organisatie van donatie inzichtelijk te maken en verder te verbeteren, gebruiken de ziekenhuizen de applicatie Nederlandse Overledenen Registratie Donoren (NORD). Hierin registreren zij gegevens van donatieformulieren van alle overledenen uit Nederlandse ziekenhuizen. De ziekenhuizen met een afdeling intensive care (ic) leggen ook de gegevens van alle ic-overledenen in NORD vast met een aanvullend medisch status onderzoek (MSO). Het aantal ziekenhuizen dat gebruikmaakt van deze applicatie staat in tabel 8.1.

Tabel 8.1: Donatie in ziekenhuizen

Applicatie	Omschrijving	Aantal ziekenhuizen in 2017
Nederlandse Overledenen Registratie Donoren (NORD)	Geautomatiseerde monitoring-tool om gegevens van donatieformulieren te registreren en te analyseren (orgaan- en weefseldonatie)	90 ziekenhuizen
NORD uitgebreid (MSO)	Een medisch status onderzoek naar orgaandonorpotentieel en knelpunten in het proces van donorherkenning tot uitname	87 ziekenhuizen ic-afdelingen

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

In dit jaarverslag worden de resultaten van de donatie in de ziekenhuizen gepresenteerd aan de hand van enkele kengetallen. Er is een verdeling in kengetallen van orgaan-donatie en kengetallen van weefseldonatie.

Kengetallen orgaandonatie — De kengetallen van de orgaandonatie worden vanuit medische statussen vastgelegd met NORD-MSO. In dit jaarverslag zijn de MSO-gegevens van de ic-afdelingen van 87 ziekenhuizen in kaart gebracht (peildatum 21 maart 2018). Hierbij gaat het om alle 8 universitaire centra, topklinische/toppreferente instellingen en de meeste algemene ziekenhuizen.

In totaal zijn van de ic-afdelingen 7755 medische statussen beoordeeld en geanalyseerd. In tabel 8.2 staan enkele kengetallen van de donatie uit het MSO met betrekking tot orgaandonatie per regio. Het medische potentieel aan DBD- en DCD-orgaandonoren – inclusief personen boven de 75 jaar oud – die beademd werden, was in totaal 959 (12,4% van alle overledenen op de ic). De donorherkenning lag in 2017 op gemiddeld 99%. Van de 951 herkende medisch potentiële orgaandonoren aan de beademing zijn er uiteindelijk 321 aangemeld en werden bij 238 donoren (25% van alle 959 medisch potentiële orgaandonoren) daadwerkelijk organen voor transplantatie uitgenomen. In tabel 8.3 staan de uitkomsten van de raadpleging van het Donorregister en het weigeringspercentage na het gesprek van de nabestaanden van de 951 herkende medisch potentiële orgaandonoren. Bij

853 (90%) van deze donoren is het Donorregister geraadpleegd. Bij 52% van het aantal raadplegingen stond geen registratie in het Donorregister.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 8.2: Kengetallen orgaandonatie op IC-afdelingen van 87 ziekenhuizen in 2017 (bron: NORD-MSO)

Regio	Overledenen	Potentieel * onder overledenen	Herkend onder potentieel	Aanmelding	Uitname minstens een orgaan
Amsterdam	1175	14,0%	99%	62	47
Groningen	1326	13,4%	99%	67	47
Leiden	1041	11,7%	99%	36	23
Maastricht	581	10,0%	100%	25	21
Nijmegen	1755	12,5%	99%	69	54
Rotterdam	1201	11,2%	98%	40	33
Utrecht	676	12,4%	100%	22	13
Totaal	7755	12,4%	99%	321	238

* Medisch potentieel - beademd en inclusief leeftijden > 75 jaar - aan heartbeating donoren (hersendood vastgesteld), mogelijk heartbeating donoren (hersendoodiagnostiek niet afgerond vanwege niet-medische redenen) en non-heartbeating donoren (non-heartbeating donoren waarvoor een protocol aanwezig is in het desbetreffende ziekenhuis)

Tabel 8.3: Uitslag Donorregister en reactie nabestaanden onder herkende potentiële orgaandonoren op ic-afdelingen van 87 ziekenhuizen in 2017 (bron: NORD-MSO)

Uitkomst Donorregister (DR)	Aantal herkende pot. Donoren	% van alle raadplegingen met bekende uitkomst	Benadering nabestaanden	% bezwaar nabestaanden indien benaderd
Toestemming DR	203	24%	201	13%
Bezwaar DR	137	16%	–	–
Beslissing nabestaanden	67	8%		
Geen registratie	444	52%	571	70%
Onbekend	100*	–		
Totaal	951	100%	772	55%

* Bij 98 overledenen werd het Donorregister niet geraadpleegd

* Bij 2 overledenen werd het Donorregister wel geraadpleegd, maar was de uitkomst niet bekend.

Het weigeringspercentage onder nabestaanden is het belangrijkste knelpunt. Bij 13% van de overledenen met toestemming in het Donorregister stemden de nabestaanden niet in met donatie en vond geen donatie plaats (in 2016 was dit 11%). Na exclusie van overledenen met toestemming of bezwaar in het Donorregister was het percentage bezwaar tegen donatie onder nabestaanden die werden benaderd in 2017 70%. Dat is 2% hoger dan in het voorgaande jaar. Het totale weigeringspercentage door nabestaanden onder herkende potentiële orgaandonoren, van wie geen 'nee' in het Donorregister stond, was in 2017 ook twee procent hoger dan in 2016, namelijk 55%.

Kengetallen weefseldonatie — De kengetallen van het proces bij weefseldonatie zijn vastgelegd met NORD (peildatum 21 maart 2018). In 2017 gebruikten 90 ziekenhuizen NORD. Dit waren alle universitaire centra, vrijwel alle topklinische/topreferente instellingen en algemene ziekenhuizen. Van de 34.020 overledenen voor wie het donatieformulier was ingevuld, werd 25% door de arts geschikt geacht als weefseldonor (24% in 2016). Uiteindelijk is hiervan 5% als weefseldonor aangemeld bij de NTS. In tabel 8.4 zijn enkele kengetallen voor weefseldonatie per regio over 2017 opgenomen.

In het jaar 2017 werd bij 6672 (79%) van de 8444 geschikt geachte weefseldonoren van 85 jaar of jonger het Donorregister geraadpleegd (tabel 8.5). Bij 53% van het aantal raadplegingen stond geen registratie in het Donorregister. Net als bij de orgaandonoren op de ic (zie tabel 8.3) stemde een gedeelte (20%) van de nabestaanden niet in met weefseldonatie wanneer de donor met toestemming in het Donorregister stond (tabel 8.5). Na exclusie van overledenen met toestemming of bezwaar in het Donorregister hadden nabestaanden in 86% van de gevallen bezwaar tegen donatie. Het totale weigeringspercentage door nabestaanden, onder door de arts geschikt geachte weefseldonoren van 85 jaar of jonger, van wie geen 'nee' in het Donorregister was aangetroffen, was 73%.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 8.4: Kengetallen weefseldonatie in go ziekenhuizen in 2017 (bron: NORD)

Regio	Aantal ingevulde donatie-formulieren	Aantal door arts geschikt geachte weefseldonoren	%	Aantal bij NTS gemelde weefseldonoren	%	Aantal weefseldonoren waarvan minimaal 1 weefsel is uitgenomen	%
Amsterdam	4909	1181	24%	233	5%	185	4%
Groningen	6025	1534	25%	295	5%	253	4%
Leiden	4559	1259	28%	274	6%	216	5%
Maastricht	2341	433	18%	96	4%	78	3%
Nijmegen	7928	1999	25%	401	5%	316	4%
Rotterdam	5340	1322	25%	203	4%	171	3%
Utrecht	2918	724	25%	141	5%	108	4%
Totaal:	34020	8452	25%	1643	5%	1327	4%

Tabel 8.5: Uitslag Donorregister en reactie nabestaanden onder de door de arts geschikt geachte weefseldonoren (85 jaar of jonger) in go ziekenhuizen in 2017 (bron: NORD)

Uitkomst donorregister	Aantal door arts geschikt geachte weefseldonoren	% van alle raadplegingen met bekende uitkomst raadplegen DR	Benadering nabestaanden	Bezwaar nabestaanden indien benaderd	%
Toestemming	1301	20%	1246	254	20%
Bezwaar	1217	18%	–	–	–
Beslissing nabestaanden	566	9%	548	387	71%
Geen registratie	3537	53%	3319	2763	83%
Onbekend	1823*	–	1488	1446	97%
Totaal	8444	100%	6601	4850	73%

* Bij 1772 overledenen werd het Donorregister niet geraadpleegd en bij 51 overledenen werd het Donorregister

B

Medewerkers NTS

Bedrijfsvoering

Financiële administratie

Francken, C.L. (Carolien)
Kooy - Woelkens, W.W. (Wilma)
Mooij - Guyt, A.D. de (Ariea)
Oudshoorn, L.M. (Larissa)
Wesdijk, W.F. (Wilco)

ICT

Dam, P.N. van (Peter)
Smit, M. (Marijn)

Kwaliteit

Rooij, P.R.J. de (Rozemarijn)
Zwierink - de Mutzer, I.M.C. (Monique)

P&O

Linnemeijer - Fockens, M.L. (Marie Louise)
Engel, J.A. (Jacqueline)

Secretariaat

Es, K.M.J. van (Katja)
Gravesteijn, M.J. (Mechteld)
Kluivert, L.M. (Linda)
Ingen Schenau, L.N. van (Loes)
Warmerdam, A.C.M.M. (Jeanet)

Beleids- & Orgaancentrum

Beleid

Eechoud, R. van (Robin)

Grincell - de Monyé, J. (Hanneke)
Mol - Schreurs, D.S.B.M. (Daniëlle)
Ooms - de Vries, K.M. (Kirsten)
Rodenburg - van Dieten, H.E.M. Hiske)
Schiks, E.T.M. (Eline)
Sparidaens, K.G. (Karlijn)

Datamanagement

Groot, S.M. de (Steffen)
Kishoendajal, D. (Dilesh)

Extern adviseur

Hoitsma, A. (Andries)
Kuiper, M.A. (Michael)

Functioneel beheer

Bekker - Meijer, C. (Colette)
Konijn - Janssen, J.W.M. (Cynthia)

Jurist

Georgieva, D.C. (Denie)

Onderzoeker

Heemskerk, M.B.A. (Martin)
Hemke, A.C. (Aline)
Jansen, N.E. (Nichon)

Orgaancentrum – allocatie weefsels

Egmond - de Goede, I. van (Isabel)
Helvensteijn - van Gelder, F.C.A. (Femke)
Moenesar - Sewpal, S.A. (Aartie)
Uitendaal, I. (Inge)

Orgaancentrum – donoraanname

Bastian - de Ridder, M.J. (Mirjam)
Berkel, E.C.M. van (Ellen)
Boer - van Velzen, O.L. de (Olga)
Chaudron, M. (Marijke)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

Freke - Bosman, N.N. (Neeltje)
 Hissink, M. (Mathilde)
 Kralt, H.J. (Hennie)
 Liefland - Barkhof, A. van (Annette)
 Ligtenberg, C.H.C.M. (Caroline)
 Paridon, I.M.H.M. van (Irene)
 Slee, K. van (Kristol)
 Stam, N.E. (Elly)
 Verdel, T.M. (Didier)
**Orgaancentrum – donoraanname
 flexmedewerkers**
 Ceuninck van Capelle, C.Q. de (Charlotte)
 Duijzings, M. (Marloes)
 Dumoulin, Q.A. (Quirine)
 Haijntink, S.A.L. (Simone)
 Jonker, C.A.L. (Charlotte)
 Kingma, S.L. (Sophia)
 Langeveld, K.M.C. (Kimberly)
 Mulder, D.C. (Debora)
 Nieuwstraten, J.A. (Jelle)
 Polak, S.B. (Samuel)
 Ruijter, J.E.T. de (Joëlle)
 Seuren, N.F.E.M. (Noah)
 Tahitu, M. (Marije)
 Wijkamp, C. (Clair)
 Wit, E.J. de (Emma)
 Woensel, E. van (Erin)
 Wolf, M. de (Maaïke)
 Zwaan, T.C. (Thomas)
Orgaancentrum - Medische staf
 Bruijn, M. de (Marieke)

Erkamp, B. (Bart)
 Georgieva - van Baare, R.D. (Radka)
 Holsboer, N. (Noor)
 Koomen, M. (Maaïke)
 Leiden, H.A. van (Rik)
 Mensink, J.W. (Jaap)

Donorvoorlichting, Communicatie & Onderwijs

Corporate communicatie
 Bitter, L. (Lisette)
 Doorenbosch, J. (Janneke)
 Hoogerwerf, Y. (Yvette)
 Portegies, S.C. (Saskia)
 Trierum, J. van (Janine)
Publieksvoorlichting
 Beek, M. van (Michèle)
 Hees, E.E.T. van (Elise)
 Hemmen, Y.F. van (Yvonne)
 Rebel, A. (Annette)
 Vreeken, B.M. (Bianca)
Medisch professionals
 Dentz, H.D. (Hanée)
 Melis, A.C.M. van (Dré)
 Pel, F.J.R. (Frédérique)

Sterk, H.A. (Arco)
Webredactie
 Scheuermann, S.N. (Sheila)
 Teulings, S.M. (Sabien)

Directie

Haase - Kromwijk, B.J.J.M. (Bernadette)

Managementteam

Kajim, F.A.A. (Frans) – *Manager
 Bedrijfsvoering*
 Reiger - van de Wijdeven, M.M.P.J.
 (Jeantine) – *Manager Donorvoorlichting
 Communicatie en Onderwijs*
 Schaefer, B.S. (Brigitte) – *Manager
 Beleids- & Orgaancentrum*

*Dit is een overzicht van de medewerkers
 die in 2017 in dienst waren bij de NTS.
 Op 1 januari 2017 waren er 77 medewerkers
 (55,13 fte) in dienst en op 31 december
 waren dit er 90 (65,97 fte).*

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
 in wachtlijst,
 donatie en
 transplantatie

2 Missie, visie,
 strategie

3 Meer donaties

4 Meer
 transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
 overzicht

Bijlagen

A Duiding en
 uitgebreide
 cijfers

B Medewerkers
 NTS

C Publicaties en
 voordrachten

D Verklarende
 woordenlijst

English
 summary

C

Publicaties en voordrachten

Publicaties

Haase-Kromwijk B.J., Heemskerk M.B., Weimar W., Berger S.P., Hoitsma A.J.

Wachlijstregistratie niertransplantatie moet beter

Ned Tijdschr Geneeskd. 2017; 161(o): D812.

Peters-Sengers H., Berger S.P., Heemskerk M.B., Al Arashi D., Homan van der Heide J.J., Hemke A.C., Ten Berge I.J., Idu M.M., Betjes M.G., Van Zuilen A.D., Hilbrands L.B., de Vries A.P., Nurmohamed A.S., Christiaans M.H., Ernest van Heurn L.W., de Fijter J.W., Bemelman F.J.

Stretching the Limits of Renal Transplantation in Elderly Recipients of Grafts from Elderly Deceased Donors

J Am Soc Nephrol. 2017; 28(2): 621-631

Van Walraven S.M., Brand A., Bakker J.N., Heemskerk M.B., Nillesen S., Bierings M.B., Bungener L.B., Hepkema B.G., Lankester A., Van der Meer A., Sintnicolaas K., Somers J.A., Spierings E., Tilanus M.G., Voorter C.E., Cornelissen J.J., Oudshoorn M.

The increase of the global donor inventory is of limited benefit to patients of non-Northwestern

European descent.

Haematologica. 2017; 102(1): 176-183

Peters-Sengers H., Homan van der Heide J.J., Heemskerk M.B.A., Ten Berge I.J.M., Ultee F.C.W., Idu M.M., Betjes M.G.H., Van Zuilen A.D., Christiaans M.H.L., Hilbrands L.H., De Vries A.P.J., Nurmohamed A.S., Berger S.P., Bemelman F.J.

Similar 5-Year Estimated Glomerular Filtration Rate Between Kidney Transplants From Uncontrolled and Controlled Donors After Circulatory Death-A Dutch Cohort Study

Transplantation. 2017; 101(6): 1144-1151

Dobrowolski L.C., Van Huis M., Van der Lee J.H., Peters Sengers H., Liliën M.R., Cransberg K., Cornelissen M., Bouts A.H., de Fijter J.W., Berger S.P., Van Zuilen A., Nurmohamed S.A., Betjes M.H.G., Hilbrands L., Hoitsma A.J., Bemelman F.J., Paul Krediet C.T., Groothoff J.W.

Epidemiology and management of hypertension in paediatric and young adult kidney transplant recipients in The Netherlands

Nephrol Dial Transplant 2017 Feb 1; 32 (2): 402

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Pippias M., Jager K.J., Caskey F., Casula A., Erlandsson H., Finne P., Heaf J., Heinze G., Hoitsma A., Kramar R., Lempinen M., Magaz A., Midtvedt K., Mumford L.L., Pascual J., Prütz K.G., Sørensen S.S., Traynor J.P., Massy Z.A., Ravanan R., Stel V.S.
Kidney transplant outcomes from older deceased donors: a paired kidney analysis by the European Renal Association-European Dialysis and Transplant Association Registry
Transpl Int. 2017 Dec 5

Van Ittersum F.J., Hemke A.C., Dekker F.W., Hilbrands L.B., Christiaans M.H., Roodnat J.I., Hoitsma A.J., Van Diepen M.
Increased risk of graft failure and mortality in Dutch recipients receiving an expanded criteria donor kidney transplant
Transpl Int. 2017 Jan; 30 (1): 14-28

Gardiner D., Wind T., Cole B., van Mook W., Del Río F., Domínguez-Gil B; ELPAT **ELPAT Working Group on Deceased Donation. European Vignettes in Donation After Circulatory Death**
Prog Transplant. 2017 Sep; 27(3): 286-290.

Shaw D., Georgieva D., Haase B., Gardiner D., Lewis P., Jansen N., Wind T., Samuel U., McDonald M., Ploeg R.; ELPAT Working Group on Deceased Donation.
Family Over Rules? In Ethical Analysis of Allowing Families to Overrule Donation Intentions
Transplantation. 2017 Mar;101(3):482-487

Shaw D., Gardiner D., Lewis P., Jansen N., Wind T., Samuel U., Georgieva D., Ploeg R., Broderick A.
Conscientious objection to deceased organ donation by healthcare professionals
J Intensive Care Soc. 2018 Feb; 19(1): 43-47

Kotsopoulos A.M.M., Böing-Messing F., Jansen N.E., Vos P., Abdo W.F.
External validation of prediction models for time to death in potential donors after circulatory death
Am J Transplant. 2018 Apr;18(4):890-896

Witjes M., Kotsopoulos A., Herold I.H.F., Otterspoor L., Simons K.S., Van Vliet J., De Blauw M., Festen B., Eijkenboom J.J.A., Jansen N.E., Van der Hoeven J.G., Abdo W.F.

The Influence of End-of-Life Care on Organ Donor Potential
Am J Transplant. 2017 Jul;17(7):1922-1927

De Boer J.D., Kopp W.H., Ooms K., Haase-Kromwijk B.J., Krikke C., Dde Jonge J., Van Heurn L.W., Baranski A.G., Van der Vliet J.A., Braat A.E.
Abdominal organ procurement in the Netherlands – an analysis of quality and clinical impact
Transpl Int. 2017 Mar;30(3):288-294

Van Roeden S.E., Holsboer E.W., Oosterheert J.J., Van Kats J.P., Van Beckhoven J., Hogema B.M., Van Wijk M.J.
Seroprevalence of Coxiella burnetii antibodies and chronic Q fever among post-mortal and living donors of tissues and cells from 2010 to 2015 in the Netherlands
Euro Surveill. 2018 Mar;23(9)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voordrachten (inter-)nationale congressen

Haase-Kromwijk B.J.J.M., Heemskerk M.B.A., Weimar W., Berger S.P. and Hoitsma A.J.

Waiting list registration for kidney transplants must improve

ESOT 2017 Congress of the European Society for organ transplantation. 24-27 september, Barcelona, Spanje

Van Hemmen Y., Reiger J.

DonorDialog Rotterdam: Niet willen, Niet mogen of Niet weten?

NTV 2017 Bootcongres. 8-9 maart, Zeist

Moers C., Konijn C., Leuvenink H.G.D., Hoitsma A.J.

Macroscopic arteriosclerosis of the renal artery is associated with primary non-function, but not with graft function or long term survival of 50+ deceased donor kidneys

ESOT 2017 Congress of the European Society for organ transplantation. 24-27 september, Barcelona, Spanje

Moers C., Konijn C., Leuvenink H.G.D., Hoitsma A.J.

The DGF risk score has insufficient predictive value for renal grafts recovered from older deceased donors.

ESOT 2017 Congress of the European Society for organ transplantation. 24-27 september, Barcelona, Spanje

Moers C., Konijn C., Leuvenink H.G.D., Hoitsma A.J.

Clinical variables alone are not enough to reliably predict unfavourable transplant outcome other than delayed graft function.

ESOT 2017 Congress of the European Society for organ transplantation. 24-27 september, Barcelona, Spanje

Shaw D., ELPAT Working Group on Deceased Donation.

Conscientious Objection to Organ Donation.

ESOT 2017 Congress of the European Society for organ transplantation. 24-27 september, Barcelona, Spanje

Shaw D., ELPAT Working Group on Deceased Donation

Family Overture of Refusal to Donate

ESOT 2017 Congress of the European Society for organ transplantation. 24-27 september, Barcelona, Spanje

Witjes M., Vorstius Kruijff P.E., Haase-Kromwijk B.J.J.M., Van der Hoeven J.G., Jansen N.E., Abdo W.F.

Factors in the family approach process that influence organ donation consent rates: a nationwide cohort study

ESICM Congress of the European Society of Intensive Care Medicine. 23-27 september, Wenen, Oostenrijk

Haase B.J.J.M.

Kidney exchange in NL, state of the art and future directions

International Healthcare congress. 26-28 juli 2017, Rotterdam

Hemke A.

The Dutch National Kidney Exchange Program

COST Meeting. 12-12 januari 2017, Tallinn, Estland

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Ooms - de Vries K.

The implementation of renal machine perfusion as standard preservation method in The Netherlands

ET Wintermeeting. 25-27 januari 2017, Alpbach, Oostenrijk

Reiger J.

Maatschappelijke discussie naar aanleiding van behandeling wetsvoorstel ADR

Symposium Donatie en Transplantatie UUMC. 30 november, Leiden

De Boer J.D., Kopp W.H., Ooms-de Vries K., Haase-Kromwijk B.J.J.M., Krikke C., De Jonge J., Van Heurn L.W.E., Baranski A.G., Van der Vliet J.A., Braat A.E.

Abdominal organ procurement in the Netherlands – An analysis of quality and clinical impact

Bootcongres NTV 8-9 maart 2017, Zeist

Van der Heijden J.W., Hoekstra T., Ranzijn C., Konijn C., Lardy N., Van Ittersum F.J., Nurmohamed S.A.

Association of repeated HLA mismatches with graft survival in kidney transplantation: data from the Dutch transplant registry

Bootcongres NTV 8-9 maart 2017, Zeist

Poster- / minipresentaties

Erkamp B.

Assessing the probability of undiagnosed connective tissue disease in young tissue donors who died of an arterial dissection

EATB congres of the European Association of Tissue Banks. 18-20 oktober, Treviso, Italië

Eechoud R. van, Sparidaens K. G.

Identifying challenges and opportunities in tissue donation in the Netherlands

EATB congres of the European Association of Tissue Banks. 18-20 oktober, Treviso, Italië.

Dentz H.M., Brunsveld-Reinders A.H., Willems- van der Haak M.E.C., Ultee C.W. F., Volbeda M.

Wat is er en wat moet er komen? Inventarisatie van het scholingsaanbod voor donatieprofessionals in Nederland.

NTV 2017 Bootcongres. 8-9 maart, Zeist

Kotsopoulos A.M.M., Jansen N.E., Abdo W.F.

National evaluation of DCD III donors not progressing into circulatory death within 120 minutes

ISICEM International Symposium on Intensive Care and Emergency Medicine. 21-24 maart, Brussel, België

Kotsopoulos A.M.M., Jansen N.E., Abdo W.F.

A national survey of controlled DCD donors not progressing into circulatory death within 120 minutes

NVIC 2017 Intensivistendagen. 9-10 februari, Den Bosch

Georgieva D.G., Jansen N.E., Schaefer B., Haase-Kromwijk B.J.J.M.

Healthcare law analyses of the Donor Registry in the Netherlands: Is registered consent to organ donation legally binding after death?

NTV 2017 Bootcongres. 8-9 maart, Zeist.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

D

Verklarende woordenlijst

Aortaklep — In het menselijke hart zitten vier kleppen. De aortaklep zit tussen de linkerhartkamer en de aorta, de hoofdslagader die zuurstofrijk bloed van het hart naar de rest van het lichaam vervoert.

Allocatie — Toewijzen van een donororgaan of -weefsel.

Altruïstische donor — Een altruïstische donor is een levende (nier)donor die geen enkele band met de ontvanger van de donornier heeft en deze meestal ook niet wenst te kennen. Ook wel anonieme donor genoemd.

Bulbus (mv bulbi) — De Latijnse en medische benaming voor oogbol.

Cornea (mv cornea's) — De Latijnse en medische benaming van het hoornvlies van het oog.

Cross-over programma — Het cross-over programma is een ruilprogramma voor nierdonatie bij leven. Dit is een gezamenlijk programma van alle niertransplantatiecentra in Nederland. Hierbij worden tussen paren van levende donoren en hun ontvangers de

nieren uitgeruild en getransplanteerd, wanneer directe levende donatie niet mogelijk is omdat er geen match is tussen donor en ontvanger.

Dialyseuduur — De tijd sinds de datum van eerste dialyse tot de datum van transplantatie of tot de datum van meting, onafhankelijk van de urgentiecode op de wachtlijst (geldt alleen voor nierpatiënten). Dit speelt een rol in de allocatie als 'wachttijd'.

Dominolevertransplantatie — Een speciale procedure waarbij de eigen lever van de ontvanger van de donorlever wordt aangeboden voor transplantatie. Deze zogenoemde dominolever wordt aangeboden volgens het 'normale' lever-allocatiesysteem. Een dominolever is meestal afkomstig van een patiënt die lijdt aan een stofwisselingsziekte van de lever. Deze stofwisselingsziekte is een ziekte waarbij de eigen lever zelf wel goed functioneert, maar schade aanricht in andere orgaansystemen. Deze problemen ontstaan pas na 10 tot 15 jaar, waardoor deze levers nog wel voor transplantatie gebruikt kunnen worden.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Donation after Brain Death (DBD) donatie — Bij een DBD donatie is een patiënt hersendood, maar worden hartslag en ademhaling kunstmatig in stand gehouden. Hierdoor blijven de organen geschikt voor transplantatie. Bij een DBD orgaandonatieprocedure kunnen in principe hart, longen, lever, pancreas, nieren en dunne darm gedoneerd worden. De termen heartbeating donatie en Donation after Brain Death (DBD) worden vaak naast elkaar gebruikt. Ze betekenen hetzelfde.

Donation after Circulatory Death (DCD) donatie — DCD wil zeggen dat niet alleen het hart gestopt is, maar ook de circulatie (bloedsomloop). Donororganen raken bij een circulatiestop al snel onbruikbaar, omdat ze dan niet meer van zuurstof worden voorzien. Het hart kan dan niet meer getransplanteerd worden, maar de nieren, lever, longen en pancreas vaak nog wel. Dat kan echter alleen wanneer iemand in een ziekenhuis overlijdt. De termen non-heartbeating donatie en Donation after Circulatory Death (DCD) worden vaak naast elkaar gebruikt. Ze betekenen hetzelfde.

Donor (volgens de Wet op de orgaandonatie) — Een persoon of stoffelijk overschot door of ten aanzien van wie op grond van de Wet op de orgaandonatie toestemming is verleend voor het bij hem of daaruit verwijderen van een orgaan of weefsel na overlijden.

Femorale vaten — Vaten uit het dijbeen die worden uitgenomen in combinatie met de uitname van bot- en peesweefsel.

Geëffectueerde orgaandonor — Een donor gemeld bij het Orgaancentrum van wie minstens één orgaan is getransplanteerd.

Geëffectueerde weefseldonor — Een donor van wie, na acceptatie door het Orgaancentrum, minimaal één soort weefsel is uitgenomen.

Gemelde donor — Donor gemeld bij het Orgaancentrum. Er is toestemming voor donatie en er zijn voorbereidingen getroffen om te starten met de donatieprocedure.

Multi-orgaandonor — Een donor van wie ten minste 2 soorten organen zijn uitgenomen en getransplanteerd.

Nier-en-bloc — We spreken van nier-en-bloc als beide nieren van één donor gebruikt worden voor één transplantatie. Dit wordt in principe als één nierdonatie en één niertransplantatie geteld.

Nierteam aan huis — Een landelijk project van vier universiteitsziekenhuizen en vier algemene ziekenhuizen. De teams komen bij patiënten met nierziekten thuis om aan hun familie, vrienden en kennissen voorlichting te geven over de impact en behandeling van een nierziekte.

Pancreas (mv pancreata) — De Latijnse en medische term voor alvleesklier.

Postmortale orgaandonatie — Donatie van organen na overlijden van de donor (in tegenstelling tot donatie bij leven).

Pulmonale hartklep — Het menselijke hart heeft 4 kleppen. De pulmonale hartklep is de klep tussen de rechterhartkamer en de longslagader die het bloed van het hart naar de longen vervoert om daar van zuurstof te worden voorzien.

Raadpleging — Het raadplegen van het Donorregister via de NTS om de wilsbe-

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

schikking van de potentiële donor op te vragen als die geregistreerd staat in het Donorregister.

Registratieduur — De tijd sinds de datum waarop men op de wachtlijst wordt geplaatst tot de datum van transplantatie of tot de datum van meting, onafhankelijk van de urgentiecode op de wachtlijst.

Sclera — Buitenste witte laag van het oog die bestaat uit stevig bindweefsel.

Sepsis — Bloedvergiftiging.

Split-levertransplantatie — Bij een split-levertransplantatie wordt de donorlever gesplitst, waardoor twee patiënten een deel van één lever ontvangen.

Wet op de orgaandonatie (WOD) — De Wet op de orgaandonatie (WOD), die in 1998 in werking is getreden, kent de volgende doelstellingen:

- het bieden van rechtszekerheid aan betrokkenen;
- het bevorderen van het aanbod van geschikte organen en weefsels;

- een rechtvaardige verdeling van organen en weefsels;
- het voorkomen van handel in organen en weefsels.

Het wettelijke systeem is een volledig beslissysteem, wat inhoudt dat iedereen bij leven zijn of haar wilsbeschikking ten aanzien van orgaan- en weefseldonatie kan laten registreren. Wanneer bij het overlijden van een medisch geschikte donor geen wilsbeschikking in het Donorregister wordt aangetroffen of wanneer uit het Donorregister blijkt dat de overledene de beslissing wil overlaten aan de nabestaanden, dienen de nabestaanden van de overledene een beslissing over donatie te nemen.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

English summary

Developments in waiting list, donation and transplantation.

A total of 322 actual postmortem organ donors were registered in the Netherlands with the Organ Centre of the NTS in 2017. Of these, 244 were utilised (76%) (also refer to tables 1.1a through c)¹. The number of utilised organ donors increased by 4% compared to the previous year (2016: 235).

Compared to 2016, the number of utilised donation after Brain Death (DBDs) decreased by 8% in 2017 (from 117 to 108). The number of utilised donors after Circulatory Death (DCDs) increased by 15% (from 118 in 2016 to 136 in 2017). Although the percentage of multi-organ donors increased slightly (68% in 2016 and 66% in 2017), the absolute number of multi-organ donors stayed the same (160 in 2016 and 2017).

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.1a: **Actual postmortem organ donors in relevant year**

	2013	2014	2015	2016	2017
Total number of registered organ donors	336	336	348	303	322
Utilised organ donors	255	271	265	235	244
– Kidney donors only	83	71	81	65	70
– Not a kidney donor (single organ)	19	13	8	10	14
– Multi-organ donor	153	187	176	160	160
Percentage of multi-organ donors	60%	69%	66%	68%	66%

Tabel 1.1b: **Actual postmortem donation after brain death (DBD) in the relevant year**

	2013	2014	2015	2016	2017
Total number of registered organ donors	112	154	130	123	120
Utilised organ donors	105	150	126	117	108
– Kidney donors only	7	6	9	4	7
– Not a kidney donor (single organ)	9	11	6	7	10
– Multi-organ donor	89	133	111	106	91
Percentage of multi-organ donors	85%	89%	88%	91%	84%

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.1c: **Actual postmortem donation after circulation death (DCD) in the relevant year**

	2013	2014	2015	2016	2017
Total number of registered organ donors	224	182	218	180	202
Utilised organ donors	150	121	139	118	136
– Kidney donors only	76	65	72	61	63
– Not a kidney donor (single organ)	10	2	2	3	4
– Multi-organ donor	64	54	65	54	69
Percentage of multi-organ donors	43%	45%	47%	46%	51%

More figures about organ and tissue donation

There was an increase of number of registered DCD's in 2017 (2016 180 and in 2017 202). Among these donors the number of multi organ transplantations increased and there were more utilised donors. The number of transplantations involving organs from actual increased donors consequently increased by 3% (689 in 2016 and 710 in 2017; also refer to table 1.2). The number of transplantations involving organs from living donors (primarily kidneys, see table 1.3) decreased slightly from 577 in 2016 to 560 in 2017. This number includes 9 transplantations involving (a part of) a liver from a living donor. The total number of transplantable patients waiting for an organ at the end of 2016 increased by 4% compared to 2016 (from 1071 to 1115; see also table 1.4).

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.2: **Number of organ transplants in the Netherlands using postmortem organs in the relevant year. | A distinction is made between Donors after Brain Death (DBD) and Donors after Circulatory Death (DCD)**

Orgaan (combinatie)	2013	2014	2015	2016	2017
Heart	37	51	53	35	38
Heart with lung	–	–	1	–	–
Liver - DBD	80	109	89	99	89
Liver - DCD	48	47	46	44	65
Split-livers - DBD	5	9	7	2	5
Lung - DBD	50	71	48	42	49
Lung - DCD	38	20	29	31	25
Kidney - DBD	165	223	207	202	168
Kidney - DCD	247	216	235	204	237
Kidney with liver - DBD	4	4	3	1	–
Kidney with liver - DCD	–	–	2	–	1
Kidney with pancreas - DBD	16	23	13	13	14
Kidney with pancreas - DCD	2	4	9	6	8
Kidney with split-liver - DBD	–	–	1	–	–
Pancreas - DBD	11	8	7	6	6
Pancreas - DCD	2	–	6	3	5
Pancreas with liver - DBD	1	–	–	1	–
Small intestine - DBD	–	–	3	–	–
Total	706	785	759	689	710

Comment: en bloc kidney transplantations are counted as 1 transplantation; In pancreatic island transplantation, 1 recipient can receive islands from 2 donors, this is counted as 2 transplantations; 1x small intestine with abdominal wal in 2015.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Tabel 1.3: Relationship between living kidney donors and recipients

Living relative	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Mother	52	21%	51	21%	38	19%	47	20%	47	23%
Father	34	14%	38	16%	37	19%	40	17%	36	18%
Son / daughter	31	13%	29	12%	24	12%	28	12%	34	17%
Brother / sister	104	43%	98	40%	84	42%	93	39%	65	32%
Grandfather / grandmother	2	1%	1	0%	1	1%	1	0%	2	1%
Uncle / aunt	–	–	–	–	–	–	–	–	1	0%
Nephew / niece / cousin	9	4%	9	4%	7	4%	15	6%	8	4%
Not specified further	10	4%	15	6%	8	4%	11	5%	8	4%
Niet nader gespecificeerd	–	–	1	0%	–	–	2	1%	1	0%
Total	242	100%	242	100%	199	100%	237	100%	202	100%

Living not-related	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Partner	135	49%	127	43%	124	39%	127	39%	156	45%
Friend	35	13%	36	12%	30	10%	47	14%	43	12%
Non-related family	28	10%	22	8%	32	10%	31	9%	37	11%
Anonymous donor	46	17%	47	16%	67	21%	65	20%	58	17%
Not specified further	34	12%	60	21%	62	20%	58	18%	55	16%
Total	278	100%	292	100%	315	100%	328	100%	349	100%

Total living kidneydonors	520		534		514		565		551	
----------------------------------	------------	--	------------	--	------------	--	------------	--	------------	--

Altruistic donors: in NOTR-database are from 21-03-2018 74 registered; 60 altruist donors en 14 donors via media or not-related.

Tabel 1.4: **Transplantable patients on the waiting list on 31 December.**

Organ (combination)	2013	2014	2015	2016	2017	2017 / 2016
Heart	84	89	101	99	107	8 %
Heart with liver and lung	–	–	–	1	–	–
Heart with lung	–	2	1	1	–	–
Liver	132	104	109	122	128	5 %
Liver with pancreas	–	–	–	–	1	–
Lung	189	178	176	193	178	-8 %
Kidney	710	622	544	595	650	9 %
Kidney with liver	2	5	1	2	4	–
Kidney with pancreas	23	23	31	32	19	-41 %
Pancreas	9	20	21	26	27	4 %
Small intestine	–	1	–	–	1	–
Total	1149	1044	984	1071	1115	4 %

[More figures about actual deceased organ and tissue-transplantations](#)

The number of tissue donors was 9% smaller in 2017 (1,510) than in 2016 (1,655). Of these donors, 1,358 donors donated corneas – usually both – (in 2016: 1,476), 161 donated a pulmonary valve and/or an aortic valve (2016: 202), 161 donated bone tissue (2016: 139) and 363 donated skin (2016: 443). The number of heart valve transplantations increased by 45% to 116 (2016: 80). The number of transplantants involving bone tissue increased by 1% to 2,144 compared to 2,129 the previous year.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

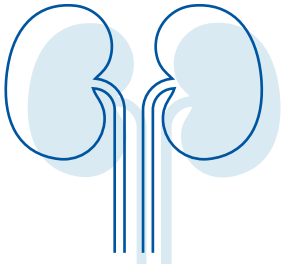
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

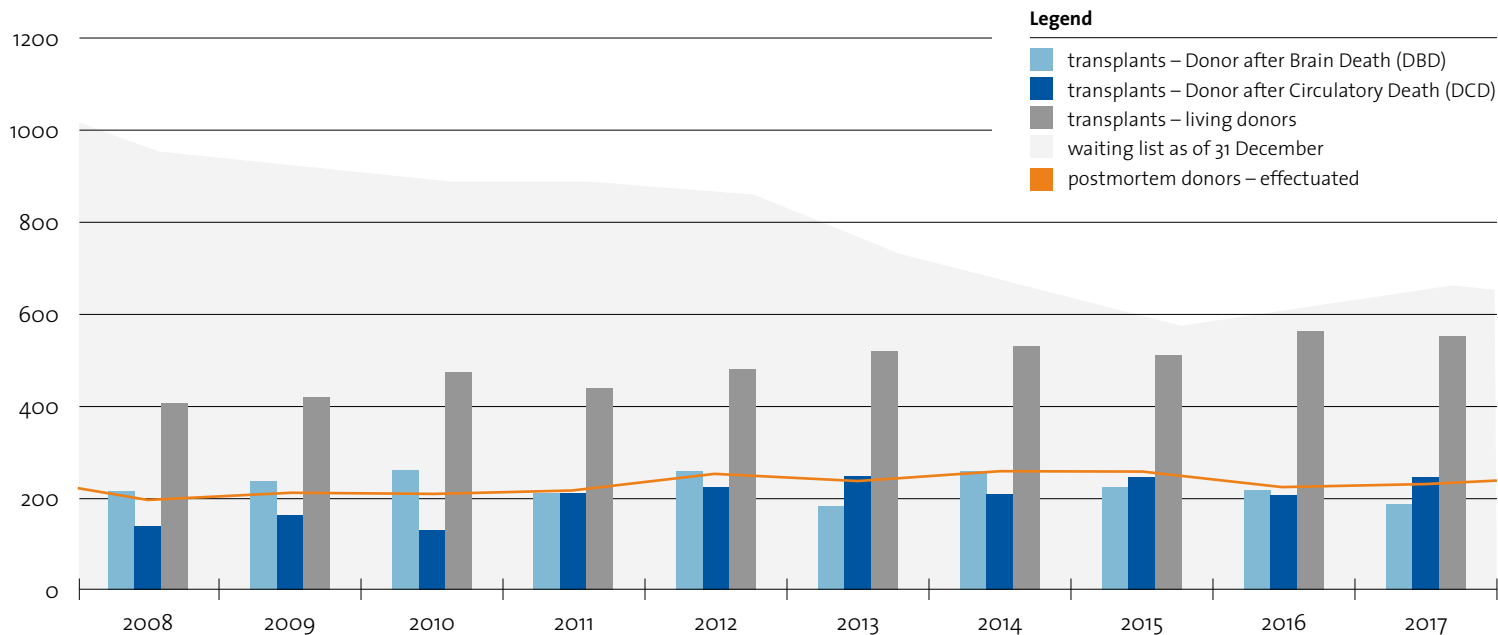
English summary

Kidney

In 2017, a total of 182 transplantations were performed using kidneys from DBD-donors. This includes transplantations of a kidney performed in combination with the transplantation of another organ. The number of transplantations involving kidneys originating from DCDs was 17% higher (246) than the previous year (210). Living donors are responsible for more than half (56%) of the total number of transplanted kidneys in the Netherlands (total 979). The number of transplantations involving kidneys from living donors decreased by 2% in 2017, to 551 (2016: 565). The number of patients on the active waiting list for a kidney at the end of 2017 was with 673 patients 7% higher than at the end of 2016 (629). The inflow onto the kidney waiting list was slightly lower in 2017 (1301 patients) than in 2016 (1415 patients). The outflow from the kidney waiting list decreased (1345 in 2017 versus 1376 in 2016). The median registrations time on the waitinglist from the start of the dialyse is 2,3 years.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

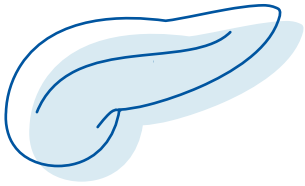
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

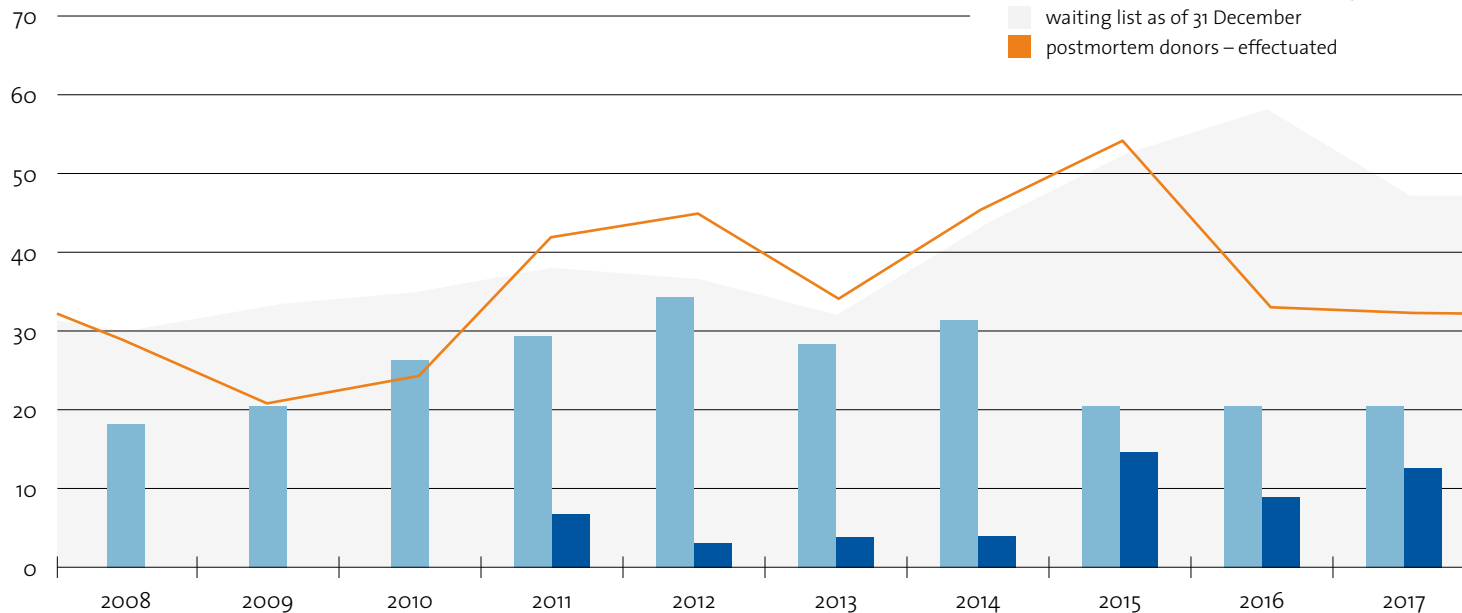

Pancreas

The pancreas was used for transplants from only 32 (13%) of the total of 244 actual Dutch organ donors in 2017. Following retrieval, a pancreas is often unsuitable for transplantation for medical reasons. A total of 33 pancreas transplantations took place in the Netherlands in 2017, the majority (22) in combination with a kidney. Thirteen pancreata were obtained from DCDs. Of all the pancreas transplantations, 8 patients received islets of Langerhans obtained from the pancreata of 8 donors (counted as 8 transplantations). The number of people waiting for a (kidney with) pancreas at the end of 2017 was lower than in 2016. (decreased from 58 to 46).

Legend

- transplants – Donor after Brain Death (DBD)
- transplants – Donor after Circulatory Death (DCD)
- waiting list as of 31 December
- postmortem donors – effectuated

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

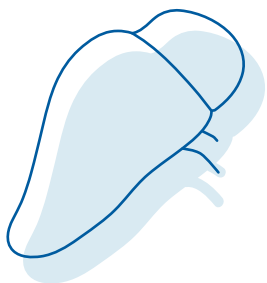
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

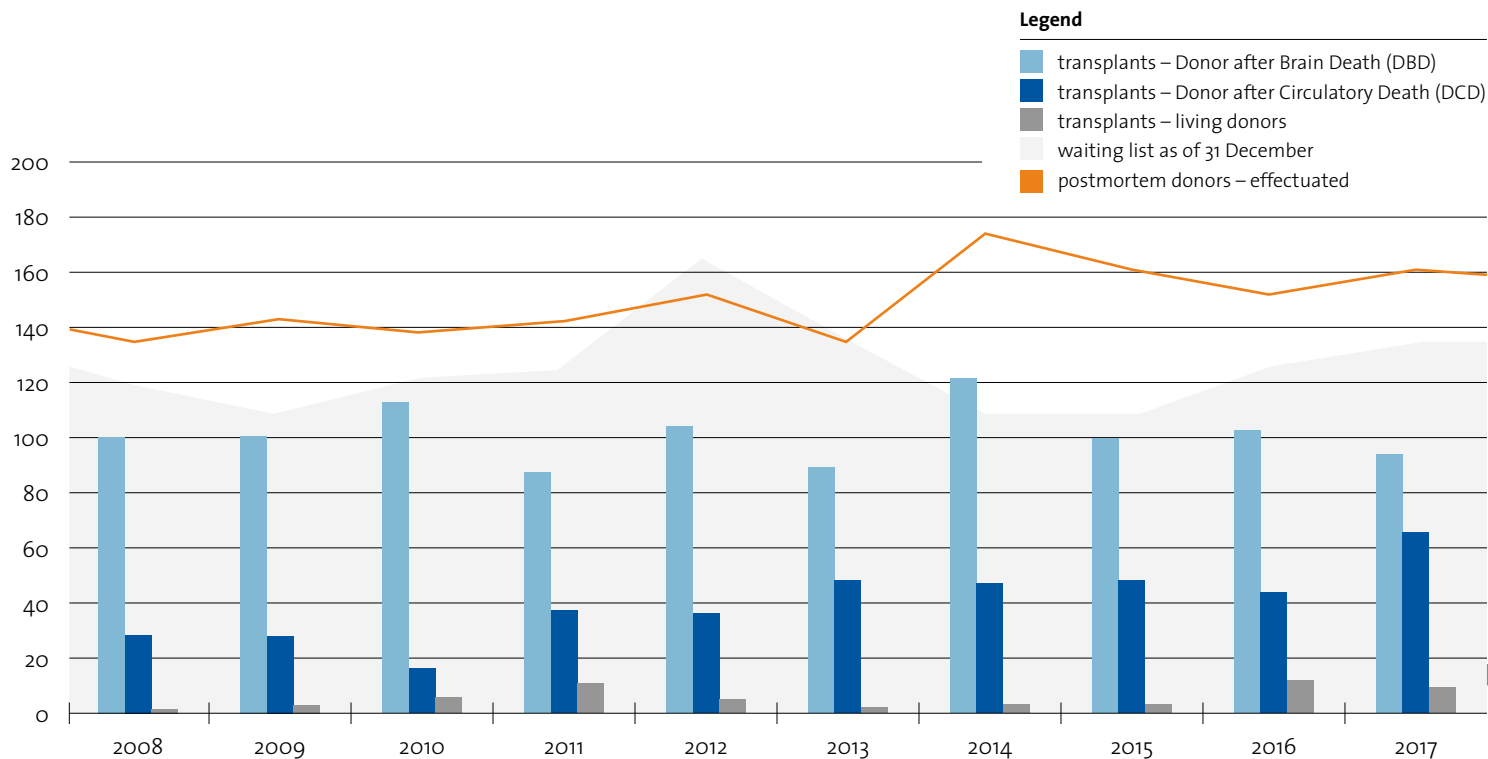
English summary

Liver

A total of 161 actual deceased liver donations took place in 2017, of which 24 were obtained from deceased individuals aged 65 years and older. This resulted in a total of 160 liver transplantations in the Netherlands in 2017 (of which 5 involved a split liver from the Netherlands or abroad). The liver was obtained from a DCD in 66 of these transplantations. In 2017, a total of 9 liver transplantations were performed using a section of liver from a living donor. The number of people on the liver waiting list increased from 125 in 2016 to 133 in 2017, because the inflow onto the liver waiting list in 2017 (230 people) was higher than in 2016 (219 people). The median registration time on the waitinglist is 0.3 year.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

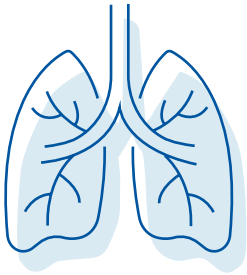
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

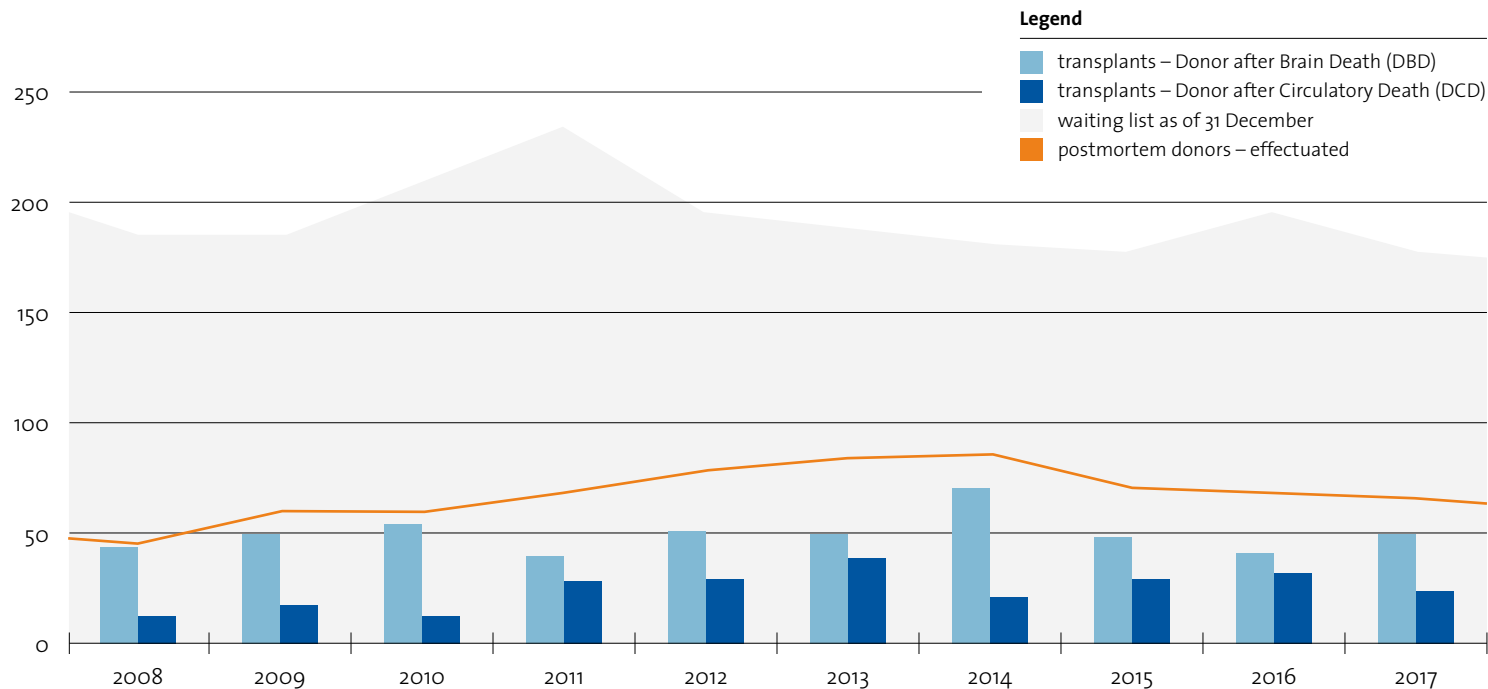
English summary

Lung

The number of people on the lung waiting list decreased from 195 at the end of 2016 to 178 at the end of 2017. The median registration time on the waitinglist is 0.7 year. Although the number of lung donors in the Netherlands was on the increase for years, this number decreased in 2016 and 2017 (66 in 2017). A total of 74 lung transplantations took place in 2017, with 25 donor lungs obtained from a DCD.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

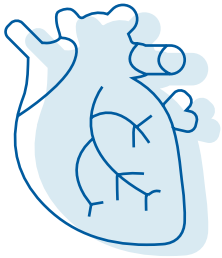
C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

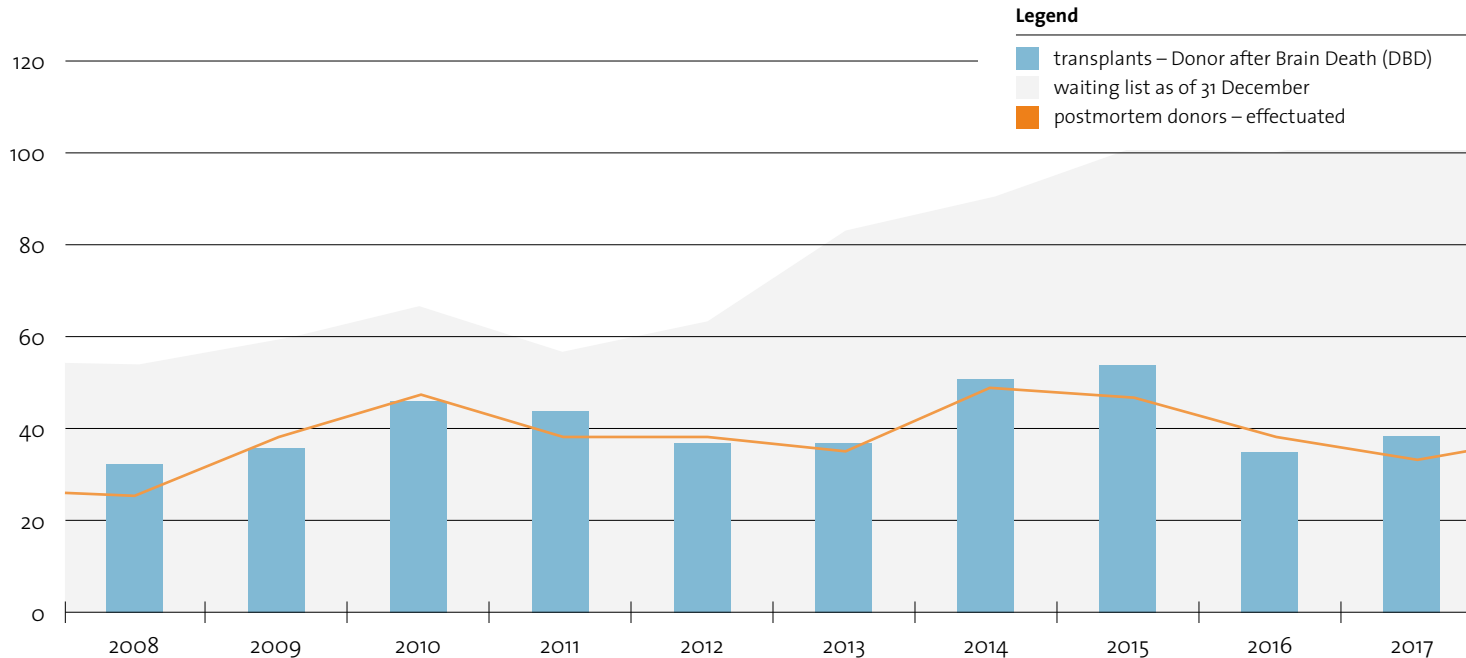

Heart

At the moment only DBDs can donate their heart for transplantation in our country. The decrease in the number of DBD donor registrations in 2017 resulted in fewer utilised heart donors (35 compared to 39 in 2016). In 2017, a total of 38 transplantations were performed in the Netherlands using donors from the Netherlands or abroad (2016: 35). The number of patients on the heart waiting list increased in 2017 (107) compared to the previous year (2016: 101). Both the inflow to the waiting list (59 in 2016 versus 67 in 2017) and the outflow (46 in 2016 versus 61 in 2017) increased. The median registration time on the waitinglist is 1.6 year.

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

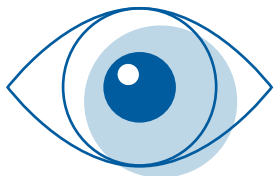
B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

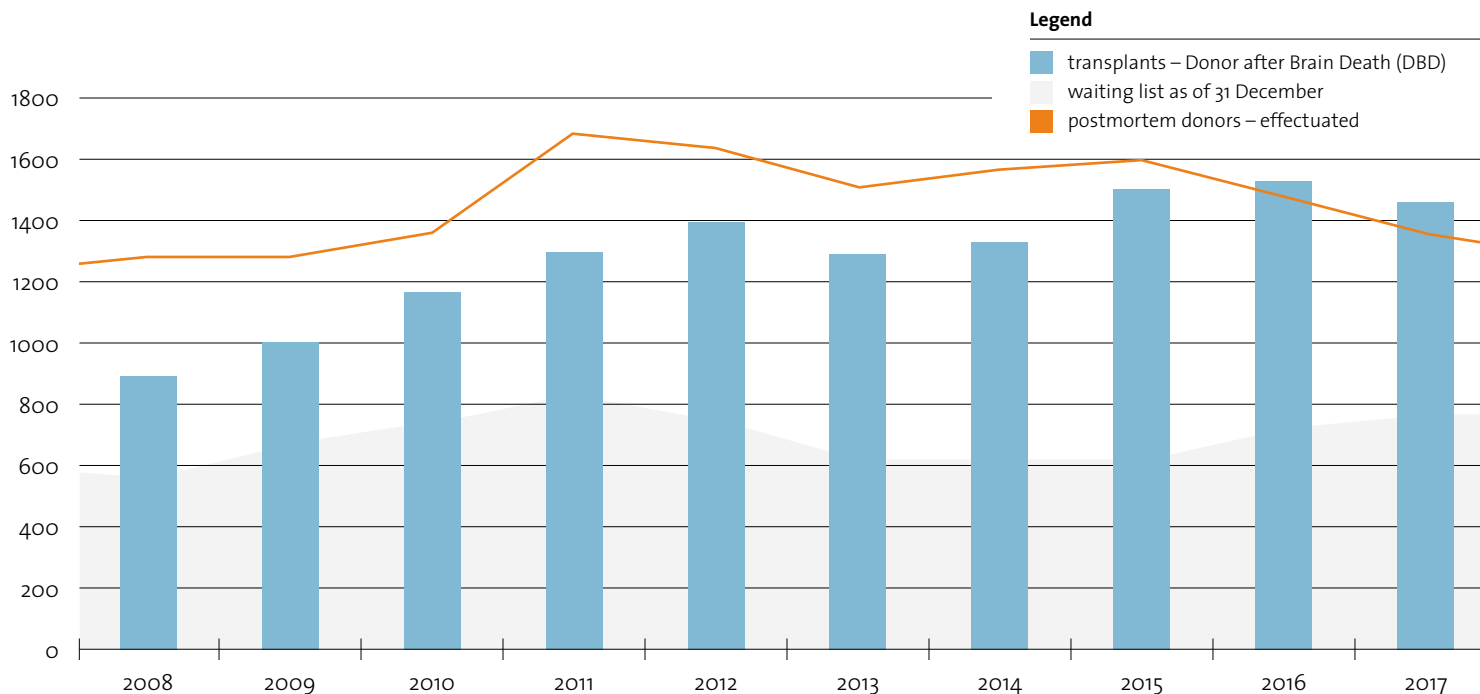
Cornea

The number of cornea donors decreased by 8% in 2016 (1,476 donors in 2016 versus 1358 in 2017). Although a donor is usually able to donate both corneas, the number of cornea transplantations in the Netherlands is much smaller than the number of donations. This is due to the fact that not every extracted cornea is suitable for transplantation. In addition to this, a suitable recipient (within the Netherlands) is not always found for each cornea.

The number of cornea transplantations in the Netherlands decreased from 1,523 in 2016 to 1454 in 2017. With 761 people on the waiting list at the end of 2017, the number of people on the cornea waiting list increased by 6% compared to the previous year (716 on the waiting list).

[More figures about organ and tissue donation](#)

[More figures about organ and tissue transplantations](#)

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen in wachtlijst, donatie en transplantatie

2 Missie, visie, strategie

3 Meer donaties

4 Meer transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel overzicht

Bijlagen

A Duiding en uitgebreide cijfers

B Medewerkers NTS

C Publicaties en voordrachten

D Verklarende woordenlijst

English summary

Colofon

Jaarverslag 2017 Nederlandse Transplantatie Stichting
Uitgever: Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS)

Redactie Steffen de Groot
Bernadette Haase-Kromwijk
Martin Heemskerk
Frans Kajim
Jeantine Reiger
Brigitte Schaefer
Ellen Segeren

Illustraties Lena Steinborn

Vormgeving Van Lennep ism. Lena Steinborn

Eindredactie Yvette Hoogerwerf

Bezoekadres Plesmanlaan 100
2332 CB Leiden
Postadres Postbus 2304
2301 CH Leiden

Telefoon (071) 579 57 77
(0900) 82 12 166 (informatielijn Donorvoorlichting)

E-mail info@transplantatiestichting.nl
Website transplantatiestichting.nl

ISBN/EAN 978-90-79009-12-1

Voorwoord

Inleiding

1 Ontwikkelingen
in wachtlijst,
donatie en
transplantatie

2 Missie, visie,
strategie

3 Meer donaties

4 Meer
transplantaties

5 Bedrijfsvoering

6 Financieel
overzicht

Bijlagen

A Duiding en
uitgebreide
cijfers

B Medewerkers
NTS

C Publicaties en
voordrachten

D Verklarende
woordenlijst

English
summary

